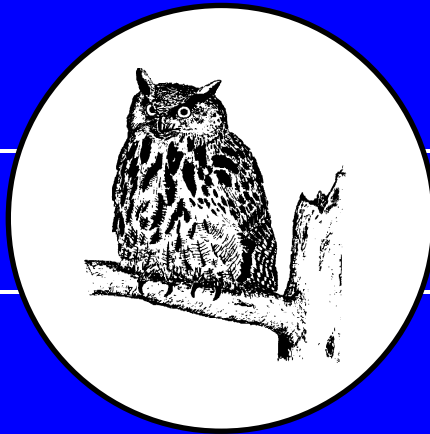

HUJON

Nr. 1 – 2023

Årgang 49

foto: Harald A. Hamre

BirdLife Norge avdeling Oppland

RAPPORTSAMMENDRAG

FJELLMYRLØPER I OPPLAND

Bestandsregistreringer i 2022

Jon Opheim

Med midler fra "Tilskudd til vilttiltak" har BirdLife Norge avdeling Oppland dette året gjennomført et registreringsprosjekt på fjellmyrløper i Oppland. Her følger et sammendrag av rapporten.

Registreringene er en oppfølging av tidligere kartleggingsarbeid av fjellmyrløper i tidligere Oppland fylke. Det vises til rapportene *Kjente observasjoner av fjellmyrløper i Oppland fylke pr. 1.1.1988* (Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oppland v/Opheim 1988) og *Status for fjellmyrløper i Oppland* (Isaksen 2002).

Formålet med registreringene har vært innhenting av mer kunnskap om fjellmyrløperens utbredelse, bestandssituasjon og biotopkrav i Oppland. Dette som et grunnlag for den videre forvaltning av arten.

Den sør-norske hekkebestanden av fjellmyrløper, som av Shimmings & Øien (2015) er anslått til ca. 50 par, har sin hovedtyngde i Innlandet fylke. Tidligere registreringer viser en hekkebestand på om lag 20 par innenfor tidligere Oppland fylke. Denne regionen av Innlandet har således et stort forvaltningsansvar for denne sjeldne og spesialiserte vadefuglarten, som i *Norsk rødliste for arter 2021* (Artsdatabanken 2021) står oppført som «nær truet» (NT).

Registreringene av fjellmyrløper i 2022 ble av noe mindre omfang enn først planlagt, delvis grunnet en litt redusert økonomisk ramme. Av de 13 lokalitetene som på forhånd ble satt opp som framtidige overvåkings-/referanseområder, ble 8 undersøkt. I tillegg ble det gjort feltarbeid i 2 andre områder, og på en av disse ble fjellmyrløper påvist for første gang. De besøkte lokalitetene fordelte seg på Dovre (3), Ringebu (1), Øyer (3) og Gausdal (3).

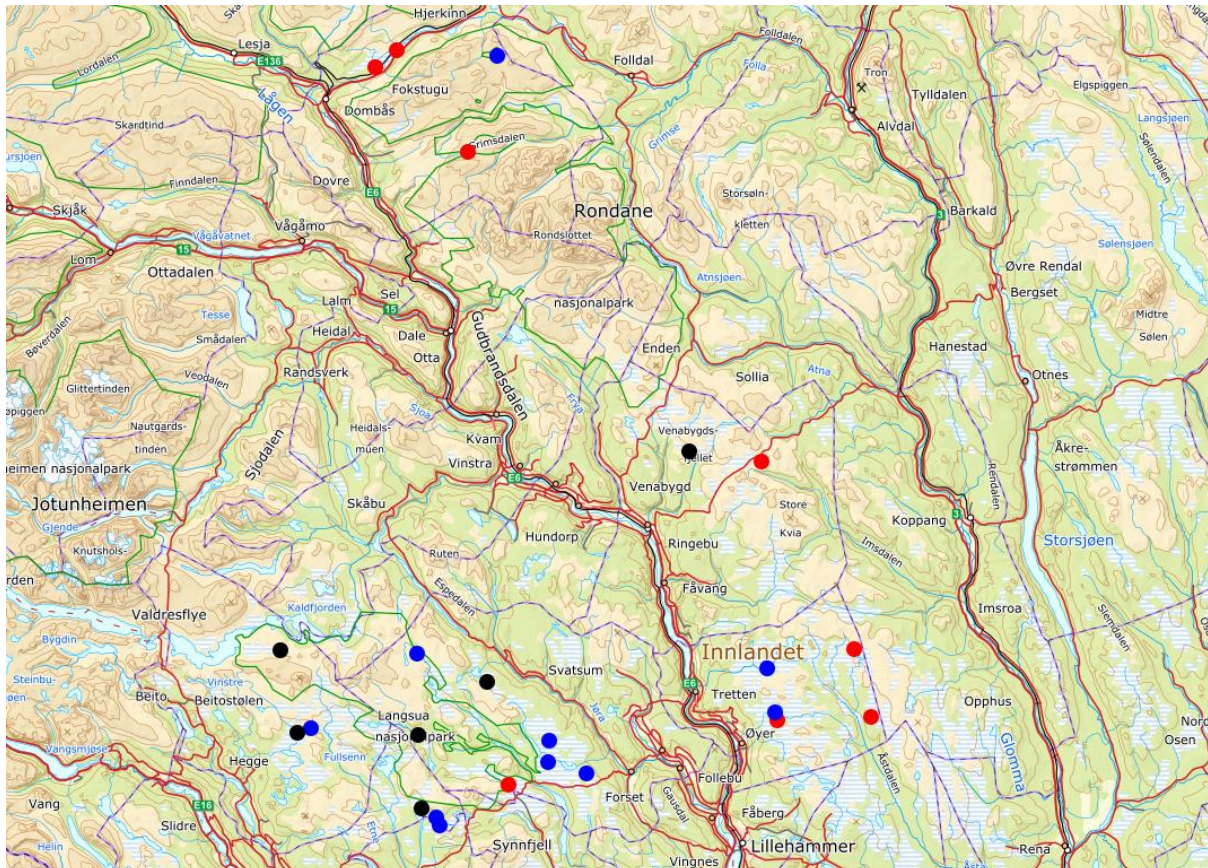
Fjellmyrløper ble funnet på 7 lokaliteter med til sammen 11 ind. Disse utgjorde trolig en hekkebestand på 6 - 8 par.

Rapporten omfatter også alle tidligere kjente funn av fjellmyrløper i hekkesesongen. Medregnet 2 funn fra slutten av 1800-tallet og 3 funn i 1901, utgjør dette 28 lokaliteter fordelt på kommunene Dovre (3), Ringebu (2), Øyer (5), Lillehammer (1), Gausdal (8), Nord-Aurdal (2), Etnedal (1) og Øystre Slidre (6). I perioden 1970 - 2022 er fjellmyrløperen påvist på 23 lokaliteter.

Fjellmyrløperen er en vanskelig art å registrere på hekkeplass. Den gjør forholdsvis lite av seg i form av fluktspill eller varsling mot inntrengere, og den trykker hardt i myra. Bestandsanslag hos denne arten er derfor forbundet med stor usikkerhet, og registreringene i 2022 er ikke omfattende nok til å trekke noen bestemte slutninger. Ser vi på registreringene som er gjort i perioden 2000 - 2022 er arten påvist på 17 lokaliteter med en antatt maksimumsbestand på 22 - 27 par. Dette stemmer bra med et tidligere bestandsanslag på 20 - 30 par (Opheim 1998). Isaksen (2002), som i 2001 fant arten på 7 av 17 tidligere kjente lokaliteter, vurderte et anslag på 10 - 20 par for hele Oppland som rimelig, men at 10 - 15 par sannsynligvis var mer realistisk.

For å få mer klarhet i bestandssituasjonen hos fjellmyrløper trengs noe mer feltarbeid, særlig i deler av Valdres og Gausdal, hvor vi har tatt ut 5 godt egnede referanseområder, som ikke ble besøkt i 2022. Bestanden i disse 5 områdene var i perioden 2000 - 2019 på ca. 4 - 6 par. Hvis en legger dette til grunn mot de 6 - 8 parene som ble registrert i 2022, ender vi opp med en total på 10 - 14 par, dvs. nær opp til Isaksen (2002) sine bestandsvurderinger.

Ellers viser våre registreringer at fjellmyrløperen går en god del høyere til fjells enn tidligere beskrevet. Av 23 lokaliteter med tilhold av fjellmyrløper etter 1970, lå alle i høydelaget 820 - 1325 moh. med et gjennomsnitt på ca. 970 moh. Dette er med stor sannsynlighet høyere enn i andre regioner av landet.

Forekomst av fjellmyrløper i hekketida i Oppland i tidsrommet 1970 – 2022.

- Røde punkter: Lokalteter med registrert fjellmyrløper i 2022.
- Blå punkter: Lokalteter med registrert fjellmyrløper i perioden 2000 - 2021.
- Svarte punkter: Lokalteter med registrert fjellmyrløper i perioden 1970 - 1999.

HUJON

Medlemsblad for
BirdLife Norge
avdeling Oppland – nr. 1 - 2023

Redaktør: Per Åge Skålerud, Fluberg, Tlf: 474 62 724, E-post: fugleper@online.no
Hujonmedarbeider: Jon Opheim, Øyer, Tlf.905 03 706, jnopheim@gmail.com

MEDLEMSKAP:

Medlemskap i BirdLife Norge: 180,- Tillegg for Birdlife Oppland: 150,- (Hujon)
Familiemedlemskap: 120,- uansett antall. Juniormedlem (under 18 år): 90,-.

Innmelding og betaling av kontingent skjer til NOF sentralt, se adresser nedenfor. Etter innmelding vil du motta giro fra dem.

Foreningens adresse: BirdLife avd. Oppland, postboks 87, 2601 Lillehammer
E-post: nof.oppland@gmail.com, **Bankkonto-nr:** 2085.29.13437, **Organisasjons nr.:** 898810682

STYRET:

Leder: Jon Opheim, Øyer, Tlf: 905 03 706, jnopheim@gmail.com

Nestleder: Geir Høitomt, Dokka, Tlf: 992 49 948, geir@kistefos-skog.no

Sekretær: Annbjørg Backer, Fåvang, Tlf: 908 93 631, anbacker@gmail.com

Kasserer: Anne Gri Henriksen, Gran, Tlf: 906 66 516, annegri.henriksen@gmail.com

Styremedlem: Bjørn Harald Larsen, Eina, Tlf: 977 49 350, larsen@mfu.no

Styremedlem: Rolf Jørn Karlsen, Gjøvik. Tlf: 901 64 293, rolfjorn@gmail.com

Varamedlem: Ragnar Ødegård, Lillehammer, Tlf: 414 29 050, ragg56@gmail.com

Varamedlem: Margaret M Eggen, Lillehammer, Tlf: 478 77 905, margareteggen@gmail.com

Sel, og Ottadalen lokallag:

Leder: Atle Kjærвик, Vågå, Tlf: 901 93 275, kjatles51@gmail.com

Valdres lokallag:

Leder: Rune Rødningen, Fagernes, Tlf. 997 99 800, runero@yahoo.no

Hadeland lokallag:

Leder: Anne Gri Henriksen, Gran, Tlf: 906 66 516, annegri.henriksen@gmail.com

Gjøvik, Toten & Land lokallag:

Leder Stein Roger Nybakke, Reinsvoll, Tlf. 901 92 548, srny@online.no

Fugler i Sør - Gudbrandsdalen lokallag:

Leder Margaret Eggen, Lillehammer, Tlf. 478 77 905, margareteggen@gmail.com

Trykk: Dale-Gudbrands Trykkeri AS, **Opplag:** 420 eks.

LRSK: Jon Opheim og **Strektegninger ved:** Trond Haugskott

Fylkeslaget hører inn under: **BirdLife Norge**, Sandgata 30B, 7012 TRONDHEIM,
Tlf: 738 41 640, E-post: post@birdlife.no

Nyttige internettadresser: www.artsobservasjoner.no/fugler og www.birdlife.no

Hjemmesiden til BirdLife Oppland: www.oppland-ornitologene.org

Innhold:

Hujon nr. 1 – 2023

Fjellmyrløper i Oppland i 2022 - rapport	2
Info for BirLife Oppland	4
Innholdsfortegnelse	5
Lederen	6
Trettenstryka - vintertelling	8
Kattehold – og føring av småfugler	16
Eurobirdwatch i Ottadalen	19
Lyttebøker for skye arter	22
Fokstummyra naturreservat	26
Hubro i Oppland 2022 – rapport	29
Kongeørn i Oppland 2022 – rapport	30
Perleuglekasseprosjektet – årsrapport for 2022	33
Kattuglekasseprosjektet – årsrapport 2022	36
Vannfugltellinga vinteren 2021/2022	40
Fellesmøte med lokallagene	54
Referat fra styremøte i Hunndalen 20.10.2022	56
«Siste nytt» 01.09. – 31.12. 2022	59
«Skrivestafett» av John Apeland	73

Foto fremside: **Kongeørn** ved; Harald Andris Hamre

Foto bakside: **Isfugl** ved: Tina Maria Brenden

Lederens spalte

Av Jon Opheim

Den 19.12.2022 fattet Miljødirektoratet vedtak i klagesaken om framføring av ny E-6 bru gjennom Lågendeltaet naturreservat. Klagen fra Naturvernforbundet og Lågendeltaets venner ble tatt til følge, dvs. omgjøring av Statsforvalterens vedtak om dispensasjon.

Planene om en fire kilometer lang tunnel utenom naturreservatet på vestsiden, med ei bru over ei oppdyrket øy i verneområdet, har blitt skrinlagt. Prinsipielt er vedtaket viktig. Verneområder er opprettet for å bevare unike naturkvaliteter for ettertiden. En utvikling der myndigheter stadig prioriterer utbygging – også i naturreservater – er kritisk uheldig og fører til en utvikling der vi mister deler av vår viktigste naturarv. Men i denne konkrete saken har vi fått et vedtak som dessverre innehar en alvorlig trussel om at reservatets viktigste naturområder blir den store taperen! Realiteten i saken er – paradoksalt nok – at prinsippfasthet kan føre til uakseptable skadevirkninger på det fuglelivet som skal i ivaretas. Selve verneformålet er med andre ord satt i spill.

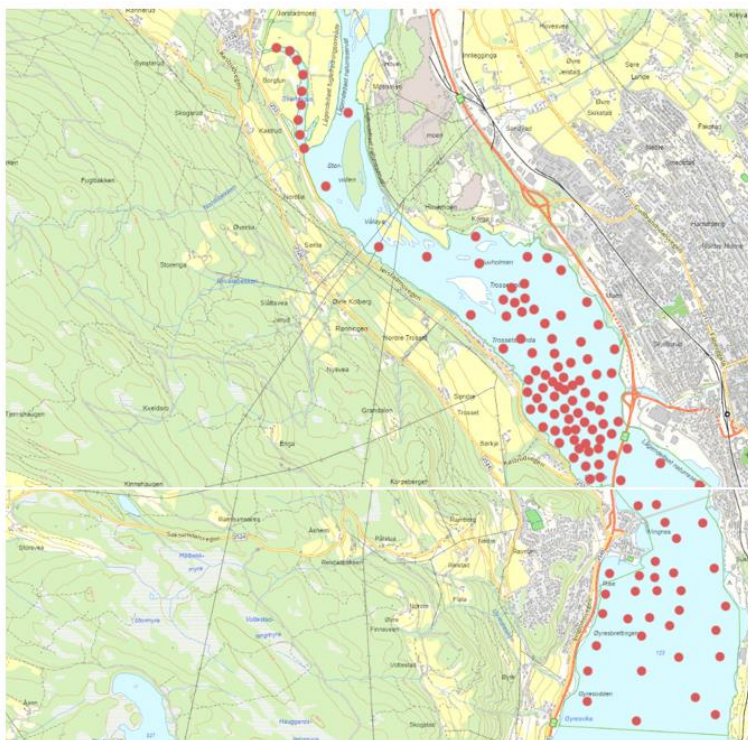
Etter å ha lest vedtaket er usikkerheten om Lågendeltaets framtid som fuglelokalitet større enn på lenge. Hva nå? Etter reaksjonene å dømme kan en fort tro at Lågendeltaet endelig er spart for en stor og inngripende motorvei. Men hva er det vi har i dag? Jo, en E-6 som går både på langs og tvers gjennom selve kjerneområdet for rastende trekkfugl i naturreservatet. 80 - 90 % av fugleflokkene stopper opp i de næringsrike mudderbankene i denne delen av deltaet, hvor det er ferdselsforbud til vanns i en måned på våren. Nærmeste nabo er en motorvei med ca. 18 000 biler i døgnet! Er det god miljøpolitikk å kjempe for at dette skal fortsette?

De som har vunnet fram i denne klagesaken har ved flere anledninger uttalt at de vil beholde dagens E-6 trase der den går i dag, men ikke helt uten endringer. De har trolig forstått at dagens E-6 ikke holder de nødvendige framtidskrav til bl.a. vegnormer og trafikksikkerhet. Noen foreslår mindre utbedringer/utvidelser, andre å bygge «lokk» over veien på hele strekningen – for å ta hensyn til fugleliv og minske støyplager. Dette kan fortone seg som «snille» tiltak, men de mangler refleksjoner og er helt uansvarlige. For det første er det tragisk nok - som det er - å ha denne sterkt trafikkerte vegen gjennom kjerneområdet for trekkfugl i deltaet. Den andre realiteten er at ethvert tiltak på en slik veg ikke kan utføres uten å stenge av trafikken. Dermed står en overfor to alternativer: 1) lede trafikken over på alternative veier, i dette tilfelle på vestsida gjennom Jørstadmoen militærrområde og forbi en skole med fartsdumper og fartsbegrensning på 40 km/t. Alternativ 2 er anlegg av midlertidige veier forbi anleggsområdet. Dette er umulig å gjøre uten enorme og uopprettelige inngrep i fuglenes sentrale tilholdssteder.

Med over 50 år med fugleregistreringer i Lågendeltaet er det ikke til å unngå at denne saken opptar meg mye, og jeg greier heller ikke å sitte rolig å se på at dette svært viktige våtmarksområdet mister sine kvaliteter gjennom dårlig forvaltning – for ikke å si kunnskapsløs forvaltning. Våre rapporter om fuglelivet i Lågendeltaet, med sonevise registreringer av fuglelivet, har det som trengs av dokumentasjon. Likevel skal ikke dette lyttes til, og det er et tankekors for meg at de som er mest skråsikre i sine meninger og uttalelser – de har jeg aldri truffet på i mine ca. 3000 besøk i Lågendeltaet.

I skrivende stund er vi tilbake til start. Det store spørsmålet er hva slags vegløsninger vi nå har i vente. Når selve verneformålet i Lågendeltaet er truet, har ikke den såkalte miljøseieren noe fotfeste. Lågendeltaets 229 fuglearter har ikke fått sitt nødvendig vern, og for oss som vil verne om fuglelivet i naturreservatet er ikke tida inne for å juble.

Vannfuglenes rasteplasser i Lågendeltaet, basert på nesten daglige tellinger i april og mai i over 50 år. En prikk på kartet representerer 10 ind. Som kartet viser går dagens E-6 tvers gjennom de viktigste rasteområdene for trekkfugl på våren, hvor det er et ferdseksforbud til vanns i perioden 15.04. - 14.05. Den foreslåtte løsningen med 4 km tunnel på vestsida av Lågendeltaet, med bru over Våløya 2, 8 km lenger nord, Dette området, som har ei oppdyrket øy, er i dag sterkt belastet med kraftledninger. Tettheten av fugl er - som kartet viser - lav.

Mudderbankene i søre del av Lågendeltaet naturreservat er kjerneområdet for rastende vannfugl på trekk om våren. Dagens E-6 ligger rett utenfor høyre bildekant.

Foto: Ragnar Ødegård

Trettenstryka fuglefredningsområde

Vintertellinger av vannfugl

Knut Gundersen

Brukollapsen over Lågen på Tretten i Øyer kommune 15. august i 2022 er godt kjent gjennom media. Mange har nok også fått med seg at denne brua ligger midt i et verneområde. Trettenstryka ble opprettet som fuglefredningsområde i 1990. Formålet med fredningen er «å bevare det rike fuglelivet og fuglenes livsmiljø i området, særlig av hensyn til overvintrende fossekall og annen vannfugl».

Fossekallen – vår nasjonalfugl – er ikke påvist med tilsvarende antall/tetthet andre steder i Norden. Rekorden er 107 ind. 03.12.1978 innenfor en strekning på ca. 3 km (Werner Sundfør). Hovedårsaken til en så stor vinterbestand av fossekall er god næringstilgang, kombinert med grunne stryk med mye oppstikkende stein (også egnete sitteplasser). Dette gjelder spesielt den 750 m lange strekningen fra der strykene starter sør for Bådstø (sørenden av Losnavatnet) og ned til bru-stedet (jf. sone B og C på kart). Foreningens tellinger i over 50 år viser at 60 - 80 % av fossekallene befinner seg her.

Fossekall i Trettenstryka fuglefredningsområde.
Foto: Jon Opheim.

Brukollapsen og utfordringer med ny bru

Foreningen (BirdLife) hadde innspill til Fylkeskommunen i slutten av oktober angående midlertidig og ny bru gjennom fuglevernområdet. I utgangspunktet hadde vi håpet at «interimbrua» hadde vært på plass før fossekallen inntok området i november, men behandlingsprosesser og stor vannføring forsinket planlagt anleggsstart til januar/februar. Vi foreslo derfor medio mars for å skåne området mest mulig. Det viste seg uansett at dette ble for kort anleggsperiode da vassføringen øker igjen i april. Derfor ble det gitt dispensasjon fra Statsforvalteren til å starte arbeidet 7. november for å komme i mål.

Det viste seg nødvendig å legge ei fylling både fra øst og vest for ekstra fundament til montering av interimbrua. Brua har ei levetid på 10 år, og er leid fra Statens Vegvesen. Den skal tilbakeleveres etter bruk.

Fyllingene medfører en viss oppstuvningseffekt og gjør forholdene noe ugunstigere for fossekallen, da en del oppstikkende stein blir borte. Dette minuset er redusert når vannføringa er lav. Normal gjennomsnittlig vintervassføring ved Tretten er 120 m³/s.

Vi må bare innse at det blir anleggsarbeid gjennom hele vinteren og at bestanden kan få seg en knekk. For å følge påvirkningen som anleggsarbeidet eventuelt har på antall vannfugl har Fylkeskommunen gjort en henvendelse til foreningen om jevnlig registreringer gjennom vinteren. Vi har tatt utfordringen og er godt i gang med å telle elvestrekningen minst en gang i uka – både under anleggsarbeid og i helgene. Det hele skal avsluttes med en rapport til oppdragsgiveren.

Det har ikke vært gjort så grundige registreringer siden slutten av 1970-årene, da Werner Sundfør leverte rapport til Oppland Fylkes Elektrisitetsverk i forbindelse med planene om kraftutbygging i Hovdfossen, 3 km nedenfor Tretten tettsted. En total utslettelse av overvintringslokaliteten ble avverget og foreningen fikk sin første store seier. Men politiske krefter i Øyer – Ringebu ville ta opp igjen de «gode gamle» planene i fjor høst i disse såkalte energikritiske tider. Forhåpentligvis er vi ganske trygge. Registreringsarbeidet nå kan kanskje føre til ny kunnskap og ytterligere forståelse for at slike unike områder må ha et vern for framtida.

Plassering av permanent bru

I innspillet til Fylkeskommunen hadde foreningen forslag om å flytte permanent bru ca. 400 m sørover. Noe fastmark innen verneområdet utenfor Tine Meierier må da avstås, men dette har svært liten betydning for vannfuglene. Teknisk sett kan en da koble brua direkte til rundkjøringen sør for Tretten, og en slipper trolig fundamenter i selve elva. Her er tettheten med fossekall normalt liten og ei bru vil på sikt ikke medføre særlige ulemper. Dessuten vil forholdene i tellesone C og D bedres (jf. kart og beskrivelse). Tidligere har foreningen også påpekt behovet for flere oppstikkende steiner i disse sonene, da sitteplasser i elva er nødvendig (og gunstig) for fossekallen. Totalt sett mener vi at Trettenstryka fuglefredningsområde vil komme ut i pluss ved en slik flytting. Ei ny bru i dagens trase vil dessuten (trolig) medføre ei ny periode med etablering av interimbrua og nye forstyrrelser. I instruks fra Statsforvalteren står det at fyllingene skal fjernes når interimbrua er på plass, likeså ekstra fundamenter etter bruk.

E-6 utvidelse

Framtidig E-6 utvidelse kan også skape problemer. Det siste notat fra Nye Veier antyder «et trolig behov for utfylling i verneområdet», noe som vi tidligere har tatt den sterkeste avstand fra. Miljødirektoratets nylige vedtak om ingen vegutbygging i Lågendeltaet (Lillehammer) bør gi presedens også ved Tretten.

Registreringer

Det er utført årlige vintertellinger av vannfugl i Lågen ved Tretten helt siden slutten av 60-tallet og fram til i dag. Lokale fugleinteresserte sto for tellingen i de første årene, men ble etter hvert organisert gjennom Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oppland i 1970-årene. Tellingene er utført i en fast periode i midten av desember, noe som gjør resultatene sammenlignbare. I flere av disse årene er det også foretatt tellinger i de øvrige vintermånedene. Tellingene i soner, jf. kart, ble ikke foretatt før vinteren 1978/79. Alle tellingene fra og med vinteren 1977/78 er for øvrig årlig publisert i fugleforeningens tidsskrift *Hujon*.

Konsentrasjonene av fossekall er høye gjennom hele vinteren – fra november til langt ut i mars måned. Dette er den «kritiske» tiden for fossekallen. Den må bruke all tid på næringssøk i en periode med korte dager og lave temperaturer. Inngrep og forstyrrelser i denne perioden vil få svært negative konsekvenser for overlevelsessevnen.

Årsakene til variasjonene i antall – som er nokså store fra år til år – kan være temperatur, vannstand og trekk/forflytninger.

Områdebeskrivelse

Trettenstryka fuglefredningsområde, som strekker seg fra Bådstø i nord til Hovdfossen i sør, er 4 km langt og er delt inn i 7 soner. Nedstrøms Hovdfossen er forholdene uinteressante for overvintrende vannfugl.

Sone **A**, som utgjør det største arealet, er stilleflytende med grunne partier langs strandkantene.

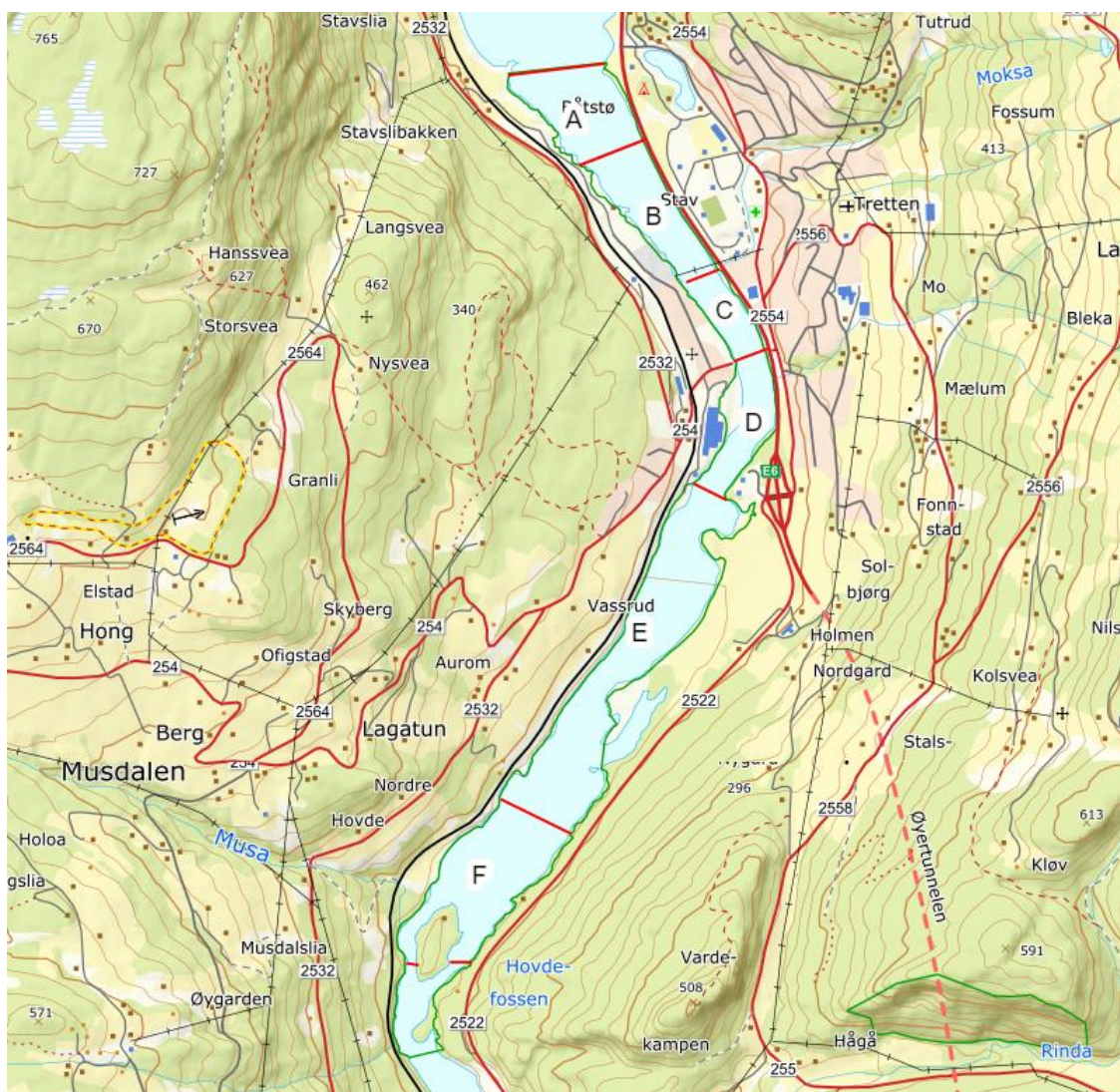
Sone **B** går fra der stryket starter og ned til Moksa-munningen. I en normal vinter er forholdene ideelle for fossekall; forholdsvis grunt med mye oppstikkende stein i hele bredden. Her har den god tilgang til de store forekomstene med bunndyr.

Sone **C** går fra Moksa-munningen ned til Tretten bru, og har omtrent de samme forholdene som i sone B.

Sone **D** går fra Tretten bru og ned til renseanlegget. Denne strekningen har et stilleflytende parti og en kort strekning med ganske sterk strøm uten oppstikkende stein.

Sone **E** er et 1,5 km langt stilleflytende parti og kan i kalde vintre være tilfrosset.

Sone **F** er et nokså bredt og rolig elveparti i en lengde av ca. 500 m ned mot Hovdfossen. Størstedelen av strekningen er som regel tilfrosset.

Kart over tellesonene i Trettenstrykene fuglefredningsområde.

Resultater

Tabell 1. Vannfugteltinger i perioden 1968/1969 - 2002/2003. Tellingene er utført ca. midten av desember og er uten soneinndeling. Strek (-) i tabellen betyr at tellinger ikke er utført. Parentes () i tabellen betyr mangelfull telling.

Art	Vinter									
	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73	73/74	74/75	75/76	76/77	77/78
Fossefall	-	-	-	-	45	70	30	26	(24)	69
Stokkand	83	(5)	49	48	36	60	84	-	27	26
Kvinand	10	(1)	3	15	16	19	11	-	5	14
Sjørre	1									
Sangsvane								1		6
Kanadagås	15						6			
SUM	(109)	(6)	(52)	(63)	97	149	131	(27)	(56)	115

Art	Vinter									
	78/79	79/80	80/81	81/82	82/83	83/84	84/85	85/86	86/87	87/88
Fossefall	94	55	66	64	50	51	54	71	41	52
Stokkand	7	8	3							6
Kvinand	14		2	11	3	7	9	5	17	11
Laksand	2		1		1				1	1
Sangsvane	5	1	7	1	10	1	6	4	4	10
SUM	122	64	79	76	64	59	69	80	63	80

Art	Vinter									
	88/89	89/90	90/91	91/92	92/93	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98
Fossefall	54	51	28	84	30	19	20	40	60	50
Stokkand	1	5	3		4	1	2	14		3
Kvinand	11	6	1	4	6	3	4	16	13	6
Laksand	1				1	3	2			
Sangsvane		14	2	20	4	8	3	32	2	14
SUM	67	76	34	108	45	34	31	102	75	73

Art	Vinter				
	98/99	99/00	00/01	01/02	02/03
Fossefall	52	47	25	48	20
Stokkand		4	14	9	
Kvinand	9	17		11	6
Laksand	1		1		
Sangsvane	5	11		14	2
Knoppsvane				1	2
SUM	67	79	40	83	30

Tabell 2. Vannfugtellingene i perioden 2003/04 - 2021/22. Tellingene er utført ca. midten av desember med soneinndeling, jf. kart.

Art	2003 (21/12)							2004 (19/12)						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall	2	28	12	3	3		48	2	18	13	5	4	5	47
Kvinand	2	2	1		3	1	9	7	1	1	3	3	3	18
Sangsvane	2					7	9							
SUM	6	30	13	3	6	8	66	9	19	14	8	7	8	65

Art	2005 (18/12)							2006 (17/12)						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall	23	17	18	3	1		62	14	6	5	4	4		33
Kvinand	4			2	2		8	14	2	2	4			22
Sangsvane	5						5							
SUM	32	17	18	5	3		75	28	8	7	8	4		55

Art	2007 (16/12)							2008 (14/12)						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall							20	3	27	14	6	6	4	60
Stokkand							3							
Kvinand							6						1	1
Laksand							1						2	2
Sangsvane							7					1	2	3
Knoppsvane							4							
SUM							41	3	27	14	6	7	9	66

Art	2009 (13/12)							2010 (11/12)						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall	1	16	6	8	3	3	37	3	24	19	13	3	7	69
Stokkand	3				1		4				1	2		3
Kvinand					2		2	2						2
Laksand								1					2	3
Sangsvane	4				7	9	20					1	6	7
SUM	8	16	6	8	13	12	63	6	24	19	14	6	15	84

Art	2011 (18/12)							2012 (16/12)						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall	1	16	12	10	4	2	45	5	22	8	5	14	3	57
Stokkand	2						2							
Kvinand	6	3		1	2		12						5	5
Laksand					2	1	3							
Knoppsvane	3						3							
SUM	12	19	12	11	8	3	65	5	22	8	5	14	8	62

Art	2013 (15/12)							2014 (14/12)						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall	2	22	9	15	3	1	52		30	17	22	6	1	76
Stokkand						3	3	8						8
Kvinand			4				4	4		1	1	4	1	11
Sangsvane						1	1					6	2	8
Knoppsvane	4						4	14						14
Gråhegre												1		1
SUM	6	22	13	15	3	5	64	26	30	18	23	17	4	118

Art	2015 (13/12)							2016 (17/12)						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall	3	25	7	12	7	3	57	10	42	13	12	10	5	92
Stokkand	4						4							
Kvinand	4				1		5	1	1					2
Laksand	2						2							
Sangsvane	8				1	2	11							
Knoppsvane	2						2							
SUM	23	25	7	12	9	5	81	11	43	13	12	10	5	94

Art	2017 (16/12)							2018 (15/12)						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall		21	10	12	1	2	46		7	6	5	2	1	21
Stokkand									1					1
Kvinand		3	1		1		5	10	2	2	2			16
Sangsvane								2				6		8
Knoppsvane								1						1
SUM		24	11	12	2	2	51	13	10	8	7	8	1	47

Art	2019 (15/12)							2020 (13/12)						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall	3	12	14	8	1	1	39	6	45	13	11	1	1	77
Stokkand					2		2	2						2
Kvinand	1	2	2		2		7	2		1				3
Sangsvane								1						1
Knoppsvane	1						1	4						4
Gråhegre				1			1							
SUM	5	14	16	9	5	1	50	15	45	14	11	1	1	87

Art	2021 (18/12)							2022 (15/12)						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall	1	29	19	2	2		53		24	14	8			46
Kvinand	10	6	8		1		25	3		4	4			11
Laksand								1						1
Knoppsvane					4		4			6				6
SUM	11	35	27	2	7		82	4	24	24	12			64

Tabell 3. Sonevise tellinger vinteren 2022/2023, med opplysninger om vintertemperatur og vannføringen i Lågen (m3/s).

Art	11.11. + 7 C. Vannf. 450 m3/s							25.11. 0 C. Vannf. 188 m3/s						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall		1	1				2	3	23	4	4	4		38
Kvinand										2	1	2		5
SUM		1	1				2	3	23	6	5	6		43

Art	04.12. - 5 C. Vannf. 159 m3/s							11.12. - 15 C. Vannf. 126,5 m3/s						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall		29	4	3	1		37	2	33	15	24	1		75
Kvinand	2	1		3	1		7	2		2	3	3		10
Laksand								1						1
Sangsvane								1					3	4
Knoppsvane								6				2		8
SUM	2	30	4	6	2		44	12	33	17	27	6	3	98

Art	15.12. - 15 C. Vannf. 121 m3/s							23.12. - 14 C. Vannf. 126,7 m3/s						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall		24	14	8			46		26	13	5	2		46
Kvinand	3		4	4			11	1	4		2	2		9
Laksand	1						1							
Knoppsvane			6				6							
SUM	4	24	24	12			64	1	30	13	7	4		55

Art	28.12. - 18 C. Vannf. 118,4 m3/s							04.01. - 17 C. Vannf. 109,3 m3/s						
	A	B	C	D	E	F	SUM	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall		25	12	2	1	2	42	1	27	11	5			44
Kvinand	2		2	2		5	11			3	4			7
SUM	2	25	14	4	1	7	53	1	27	14	9			51

Art	10.01. 0 C. Vannf. ca. 110 m3/s						
	A	B	C	D	E	F	SUM
Fossefall	1	30	12	5	2	1	51
Kvinand	2		1	4	5		12
Knoppsvane					4		4
SUM	3	30	13	9	11	1	67

Trettenstryka fuglefredningsområde en kald vinterdag i desember 2022. - Foto: Jon Opheim

Hvorfor vi bør akseptere tradisjonelt kattehold – og fôring av småfugler

Vidar Selås, professor emeritus i økologi og naturforvaltning

Olav Hjeljord, professor emeritus i viltbiologi og viltforvaltning

På årsmøtet til Birdlife Norge i april 2022 ble det vedtatt et prinsippprogram om katt, som en oppfølging av NOF-rapporten om kattens predasjon på fugler i Norge (Heggøy & Shimmings 2018). Vi har ikke mye negativt å si om denne rapporten, bortsett fra at vi ikke skjønner at forfatterne, basert på det materialet som presenteres, kan hevde at "det er all grunn til å ta huskattens predasjon på fugler og andre dyr på høyeste alvor også i Norge". Vi mener dette langt på vei er misbruk av føre-var-prinsippet. Det samme gjelder dermed også foreningens prinsippprogram, som lyder:

- Forvillede katter må fjernes fra naturen. Vi krever ID-merking og anbefaler sterilisering av huskatter for å redusere omfanget av spredning og yngling i naturen.
- Myndighetene må gjøre tiltak for å minimere kattens påvirkning på vill fauna.
- Huskatter bør holdes innendørs i fuglenes hekketid, og spesielt om natten og morgenen.

I vår tid er bevaring av naturmangfold en høyt prioritert målsetting, men det er også et mål at naturen skal være til nytte og glede for oss mennesker. Når det gjelder naturmangfoldet, kan vi nok være enige om at beste forvaltning vanligvis er å la naturen få være mest mulig i fred. Innføring av fremmede arter eller favorisering av utvalgte stedegne arter, for eksempel gjennom støttefôring, vil kunne ha negative konsekvenser for andre arter. Disse konsekvensene må imidlertid alltid veies opp mot den nytte/glede menneskene har av en eventuell fremmed art, eller av favorisering av utvalgte stedegne arter.

Selv om det ikke er opp til en interesseorganisasjon å vurdere helheten i en sak, er det alltid fornuftig med en objektiv analyse av de effekter som kan forventes av et vedtak fattet på prinsipielt grunnlag. Vi vil her minne om den store betydning katten har for mange menneskers livskvalitet, og dens rolle som en del av den norske kulturen. Riktignok kreves det ikke forbud mot frittgående katter, men man gir et tydelig signal om at slike ikke er ønsket. Dermed spørres det om katteeiere – og de er det mange av – vil føle seg velkommen i foreningen vår. ID-merking kan være vel og bra, men krav om å gjøre dette obligatorisk er allerede avvist av Mattilsynet, fordi det ikke er vurdert som samfunnsøkonomisk lønnsomt. Og hva forventes det at myndighetene skal gjøre for å "minimere kattens påvirkning"? Forvaltningen har viktigere ting å holde på med enn å skulle avsette store ressurser i et forsøk på å redusere norske kattebestander – et kostbart tiltak som uansett neppe ville gitt merkbare effekter på norske fuglebestander. Slik vi ser det oppnår man lite annet med dette prinsippprogrammet enn å støtte folk fra seg, noe foreningen vår selvsagt ikke er tjent med.

Skulle man innført restriksjoner på tradisjonelt kattehold av hensyn til biologisk mangfold, måtte dette hatt en solid faglig forankring, noe vi mener ikke er tilfelle. Ifølge Heggøy & Shimmings (2018) dreper norske katter anslagsvis nærmere syv millioner fugler hvert år, et estimat vi ikke ser grunn til å stille spørsmål ved. Isolert sett kan nok dette fortone seg som et høyt tall, men faktum er at det bare utgjør en liten andel av det som totalt klekkes og dør i norske fuglebestander.

Selv om det ifølge Heggøy & Shimmings (2018) skal ha vært en økning i antall katter i Norge på 2000-tallet, så er det få av de fugleartene som ifølge samme forfattere oftest blir tatt av katt som er rødlistet som følge av bestandsnedgang, og for de artene det gjelder er de bakenforliggende årsakene alt annet enn predasjon fra katt.

Det som begrenser bestandene av de aller fleste av de fugleartene norske katter hyppig beskatter er klima, habitat (inklusive reirplass for noen arter) og mat, til en viss grad også konkurranse fra andre arter, og i svært liten grad predasjon. For de av oss som har levd noen år, er det ganske påfallende hvor stor effekt fôringen med solsikkefrø har hatt på bestandene av visse meise- og finkearter. Det ligger til menneskets natur å ha stor tro på effekter av predasjon, og så glemmer man hvor stort vekstpotensial mange fuglebestander faktisk har. En amerikansk professor sa en gang at menneskets største handicap er manglende evne til å forstå eksponentiell vekst. Enhver småfuglbestand kan fint doble seg fra et år til neste hvis det er ubegrenset tilgang på ressurser. Det betyr at en bestand på ti fugler i teorien kan vokse til over ti tusen i løpet av ti år. Realiteten er at det MÅ dø mangfoldige millioner småfugler i landet vårt hvert år om bestandene skal holde seg innenfor rimelighetens grenser.

Katten er dårlig tilpasset vårt vinterklima, og vil derfor aldri opptre som invaderende art i norsk natur. Siden Norge er et land med store utmarksarealer, er det meningsløst å trekke fram de problemene katten har medført i andre deler av verden når en skal vurdere dens effekt på vår fauna. Skulle det finnes øyer langs kysten vår der predasjon fra katt viser seg å være et reelt problem, som antydnet av Heggøy & Shimmings (2018), kan man alltid sette inn lokale tiltak der, noe vi i tilfelle skal støtte helt og fullt. Katten kan nok påvirke artssammensetningen i urbane områder, ved at enkelte bakkerugende fugler ikke vil etablere seg i et miljø der det er så mange predatorer. Dette er imidlertid områder der artssammensetningen i alle fall er totalt forandret fra det opprinnelige, som følge av de menneskelige aktivitetene og endringen av landskapet. Her kan det godt hende at skjæra, som også er her utelukkende på grunn av oss, har like stor effekt på den lokale småfuglfaunaen som katten. For eksempel er det neppe mange gråfluesnappere som gjennomfører vellykket hekking i boligfeltene våre – til det er risikoen for å bli plyndret av kråkefugl altfor høy.

De fleste har et positivt forhold til småfugler, og det er vel nærmest en selvfølge at vi legger ut mat til disse. I vår tid er denne fôringen så omfattende at den nok har større effekt på fuglefaunaen enn det tradisjonelle katteholdet. Og effektene er ikke nødvendigvis bare positive. Det er for eksempel godt mulig at lappmeisas sterke tilbakegang i Sør-Norge skyldes konkurranse fra kjøttmeis, en art som helt klart favoriseres av fôringen med solsikkefrø. Også blåmeisa opptre i store mengder på fôringsplassene, og for den relativt sjeldne løvmeisa er det neppe gunstig at de fleste løvskoger i lavlandet er tett besatt av blåmeis når hekkesesongen starter. Siden de dominante gule meisene ikke hamstrer næring, er de fra naturens side utsatt for større vinterdødelighet enn de svarthvite. Vår fôring kan dermed forskyve konkurranseforholdet mellom dem.

Aktiviteter som påvirker artssammensetningen, bør alltid vurderes ut fra en helhet. Fuglefôring er en aktivitet som er lærerik, som bidrar til å øke interessen for dyreliv og natur og som mange mennesker har enorm glede av. Vi vil derfor aldri anbefale noen å fjerne fuglebrettet eller fôringsautomaten, like lite som vi vil anbefale restriksjoner på tradisjonelt kattehold. Katten er et dyr det er enkelt å holde, nettopp fordi den kan gå fritt ute store deler av tida. Unger som får vokse opp med katt i huset lærer seg gjerne både å bli glad i dyr, interessert i dyr og å ta hensyn til dyr. Og ikke minst vil de lettere forstå at predasjon er et naturlig fenomen, og ikke noe som ødelegger småfuglbestandene.

At enkelte ornitologer har lite til overs for katter er greit nok, men vi synes det er synd at dette skal være utslagsgivende for foreningens ståsted i denne saken. I stedet for å vedta et ekskluderende prinsippprogram som neppe noen gang vil gi merkbare effekter på fuglebestandene, burde man heller forsøke å få med seg et bredere lag av befolkningen, med fokus på å bevare fuglenes naturlige leveområder. Og da må vi ikke støte folk fra oss ved å "svarteliste" kattene deres.

Kilde

Heggøy, O & Shimmings, P. 2018. Huskattens predasjon på fugler i Norge. En vurdering basert på en litteraturgjennomgang. NOF-Rapport 2018-5.

Mange unger – og voksne – er veldig glade i katten sin. Prinsippprogrammet om katt vil neppe ha annen effekt enn at man støter mange mennesker fra seg. At det noen gang vil gi merkbare effekter på norske fuglebestander er svært usannsynlig. Foto Inge Selås.

EuroBirdwatch 2022 i Ottadalen

Av Per Bådshaug

Lørdag 1/10.

Lørdagen var våt og vindfull, men en tur til Otta var planlagt så det ble noen stopp underveis langs Vågåvatnet og Lalmsvatnet. 3 storskarv, noen stokk- og kvinender ned mot Sundbrue i Vågå og 6 knoppsvaner, en flokk stokkand og en mindre flokk krikkand øst på Lalmsvatnet var alt. Ingenting i sumpen ved Lalmsvatnet der jeg flere år har sett både enkelt- og kvartbekkasin på denne tiden og heller ikke laksandflokken jeg har sett langs vassdraget her utover høsten i år. Stokkandflokken (150-200indv.) som på høsten holder til ved Storvik, var heller ikke der i dag.

Søndag 2/10.

Åsjo har vanligvis et stort antall fugl også på denne tiden, så søndag morgen var det med visse forventninger jeg dro dit kl. 8. Stille og lett regn som snart opphørte, ga gunstige forhold. 2 traner har ennå ikke forlatt sommerlokaliteten og knoppsvaneparet har vel fortsatt ikke flyvedyktige ungfugler. Det var opprinnelig 5, nå bare 3 og en eller iallfall restene av en, liggende i vannkanten. Fortsatt minst 5 sothøner av de over 20 som var observert i sommer, ca. 20 brunnakker, over 200 stokkender, noen toppender og kvinender.

Ottaelva har lav vannstand nå og i Risheimøye naturreservat som ligger delvis i Skjåk har det siden 1980-tallet endret seg mye når det gjelder sandbanker og vegetasjon. De mest attraktive områdene for gressender og svaner er nå øst for selve reservatet. I dag skulle det likevel bli en liten overraskelse i reservatet. Fra Åsjo hadde jeg sett 4 knoppsvaner ca 1 km øst for kommunegrensa og der fant jeg også en krikandflokk på ca. 100 da jeg stoppet der. Vestover på Skjåksida av reservatet var det derimot noen mørke fugler, minst på størrelse med gjes, ute på sandbankene nord for selve Risheimøya. Da jeg kom nærmere var det ikke tvil, dette var havørner, 5 ind. nokså samlet og ved videre finkiking bortover det vide, flate området, fant jeg 8 flere. En var da i ferd med å lette og fly østover og med jevne mellomrom lettet de en etter en, så det kunne ha vært flere enn de 13 jeg så kl. 9. Kl.10 var det fortsatt 8 ind. der. Avstanden var ganske stor, men jeg så tydelig at mange av fuglene var utfarga ind. og min. 6 var subad.

Risheimøye er et av Innlandets sikreste observasjonssted for havørn det meste av året og det var også her første observasjon i Ottadalen ble gjort i nov. 1988- (ringmerka 1978). Våren 2021 ble det visstnok observert parring, men reirfunn er ikke gjort ennå. I natt hadde tydeligvis en flokk havørn overnattet her og det får meg til å tenke på det Franz Kutschera fortalte meg en gang da vi på 80-tallet drev ringmerking av havørn på Namdalskysten. Han hadde observert en flokk på 37 unge havørner som søkte til en bergvegg for overnatting, også det i oktober. En slik ørneflokk får meg også til å tenke på gåsegribbene i Spania som flyr milevis for å finne mat – havørnas gribbeslektskap er tydelig, kongeørna er mer individualist. Det er mulig en synkende vannstand i den fiskerike elva hadde fanget fisk i små grunne dammer og derved blitt potensielt bytte for ørnene her, åtsler fantes iallfall ikke.

Havørnene som sees i vårt område, streifer nok over store områder og er nok mer knyttet til dalfører og vassdrag enn kongeørn, men de er aktivt til stede under reinkalving, jakt og slakting i høgfjellet og dukker opp når fisken gyter i elver og åer.

Blir det flere havørnobservasjoner østover og nedover i Innlandet utover dagen tro?

Mandag 3/10.

Måtte ta en tur til Risheimøye i dag også kl. 9, men tenkte at en reprise av gårsdagens ørneflokk var lite sannsynlig. Men det var 2 der, godt voksne fugler og den ene fløy straks uten at jeg fikk sett hvor den satte kursen. Den gjenværende var en tur uti vannet, men satt på samme sted den timen jeg observert. Franz påsto at havørna sitter i ro 90% av tiden, men jeg vil tro at her på innlandet kreves det større revir og mer farting for å opprettholde tilværelsen for havørnene.

Strategien for å finne hekkende havørn blir nå til vårvinteren å bruke mer tid på observering ved Risheimøye-det kan bli interessant.

Artsobservasjoner viser så langt ikke flere havørnobservasjoner i Innlandet 2/10, men jeg fikk melding fra en som hadde sett 6 havørner stige til værs og fly vestover mot Skjåk kl 12 samme dag.

Søndag 9/10.

En tur til Risheimøye denne morgenen også, resulterte i minst 10 havørner, en sangsvanefamilie med 4 juv, noen knoppsvaner, en del stokkand og krikkand, en gråhegre, en nøtteskrike, mye trost og 2 elg. Noen timer senere var det bare 3 ørner igjen, men en subad ble observert et par mil lenger vest i Skjåk senere på dagen.

I ettertid har jeg fått vite at det høsten 2021 ble observert en like stor ansamling med havørn (13 ind.) ved Pollvatnet i Skjåk. Har disse forekomstene av havørn sammenheng med gytevandring hos fisk? Det er vel ikke usannsynlig. 22/10 ble ingen havørn sett ved Risheimøye, men derimot 12 ravn.

En av minst 13 havørner.

Lyttebokser er tingen for sky arter, eller avsidesliggende lokaliteter

Tom Skaansar Borgersen

Noen har sikkert brukt lyttebokser til innsamling av fuglesang, men andre kjenner lite til denne metoden derfor skriver jeg litt om lyttebokser.

Jeg ble i 2021 spurt av SNO om å hjelpe dem med hubroregistrering fordi jeg på egen hånd har fulgt med på en lokalitet siden 2006. Det har blitt flest bomturer gjennom disse årene, men av og til lykkes jeg på lytteturer om kveldene. Det er noe helt særegent de gangene jeg får oppleve en ropende hubro.

En sikrere, mer miljøvennlig og mindre tidkrevende metode er å utplassere en lytteboks. Våren 21 med opphenging av lyttebokser for SNO erfarte jeg hvor effektive disse boksene var. Boksene henges ut og brukes i forskning og naturforvaltningen til å registrere lydaktivitet. Særlig er boksene brukt på arter som hubro, som jo er en art som sjelden og uregelmessig gir lyd fra seg. Den store fordelen er at en på denne måten kan overvåke lydaktiviteten over lengre perioder uten å fysisk være til stede. Hubroen er svært sky og menneskelig aktivitet i nærheten av hekkeplassen er direkte uheldig og kan føre til at den skyr plassen akkurat som flere andre skye arter. En annen fordel er at en ikke trenger å være spesielt nært ropeområdet og allikevel gjøre tydelige lydopptak.

SNO bruker en lytteboksmodell som heter SongMeter4 (SM4). Den kan ta opp hubroens rop på opp til en kilometers avstand. Dermed elimineres faren for forstyrrelser. Vi stiller inn boksene til å starte opptak ved solnedgang og avslutter ved soloppgang. Med et slikt intervall holder batterisettet ca. en måned litt avhengig av nattetemperaturen. Lyden spilles inn på et minnekort og kapasiteten er stor for i SM4 er det 2 minnekortspor og hvert kort kan være på opptil 512 GB dermed er lagringsplassen enorm. Filene blir delt opp i maksimalt en times varighet derfor lagres det under opptak hver time ei ny fil på kortet. Denne oppdelingen gjøres for at det skal bli enklere å sjekke filene etterpå. Boksen har 2 utvendige mikrofoner og kan gjøre opptak i mono eller stereo. Boksen festes som oftest til en trestamme med stropper.

En SM4 er klar for opptak.

Etter at jeg så hvor bra resultater vi fikk med denne teknikken bestemte jeg meg for å kjøpe en boks selv også. Jeg bestilte den enkleste som heter SM Micro våren 2022 fordi den ikke kostet mer enn kr. 3039,- som er under ¼ av SM4. Når en henger ut en slik boks i naturen må en ta høyde for at den i verste fall kan bli oppdaget og stjålet eller ramponert. Da er en rimelig boks en fordel, samtidig var det greit å prøve meg fram med rimelig utstyr før jeg fant ut om dette var noe for meg. Senere kan en gå et steg opp i pris og kvalitet. Jeg begynte hjemme i hagen for å bli kjent med og prøve ut programmering av innstillingene.

Her er en SM Micro hengt opp for testing, den er ikke større enn at du kan ha den i ei lomme.

Ikke uventet ble kattuglas rop dokumentert på minnekortet. Problemet her jeg bor er at E6 går 200m på nedsiden. Derfor dominerer trafikklyden fullstendig det meste av tiden.

Når jeg flyttet den ut i skogen ble det blant annet spurvugle, perleugle og hubro. Denne opptakeren har en innebygget mikrofon og er derfor ikke så fintfølende. Den tar liten plass med sine 101 x 74x 28mm. Batterienes levetid er opptil 200 timer med 3stk AA batterier. Jeg bruker også oppladbare batterier når lokaliteten ikke er veldig utilgjengelig, de går mye fortere tomme enn alkaliske batterier og må derfor skiftes oftere. Til gjengjeld kan de lades opp til 1000 ganger. Programmeringen av Micro skjer ved at du laster ned en app til mobiltelefonen og herfra kan du utføre alle innstillingene. Via Bluetooth overføring til mobilappen kan du se opptakerens status og gjøre forandringer i innstillingene når du er innenfor rekkevidden som er ca. 20 meter.

Mersmak

Noen uker etter at jeg hadde testet og sett på resultatene av SM Micro ble jeg så positivt overrasket at jeg gikk til anskaffelse av SM Mini. Den er dobbelt så dyr, men med en utvendig mikrofon og gir bedre resultater. Den angir blant annet temperaturen, faktisk er den nesten på opptaksnivå med SM4. Også denne programmeres med den samme appen som SM Micro så det var enkelt. Med 2 lyttbokser kan en følge med på en lokalitet til og nå satte jeg SM Micro opp på ei myr med et lite tjern. Det ga en god dokumentasjon av hvilke arter som holdt til der, for å nevne noen karakterarter: trane, gluttsnipe, skogsnipe, rødstilk, grønnstilk, enkeltbekkasin, kvinand og lavskrike.

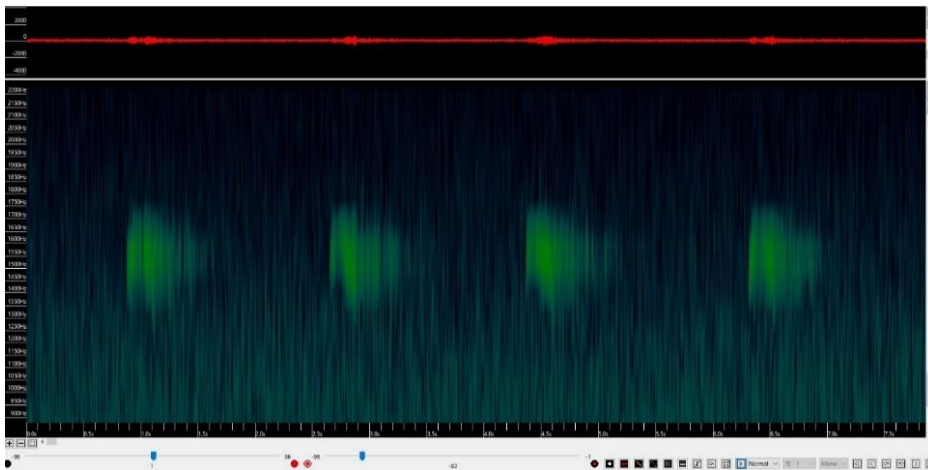
Boksene kan brukes på de fleste lokaliteter for eksempel til nattsangere, så her er det store muligheter til datainnsamling.

Her er SM Mini hengt opp.

Avspilling av minnekort

For å høre på minnekortene lastes et tilhørende program ned på datamaskina: Caleidoscope Pro. Filene vises på skjermen som komprimerte filer og lyder kommer opp som egne visuelle mønster. Ved å dra i en hendel i programmet kan du flytte deg gjennom hele timen i opptaket. Nederst på skjermen kan du se klokkeslettet når lyden begynner.

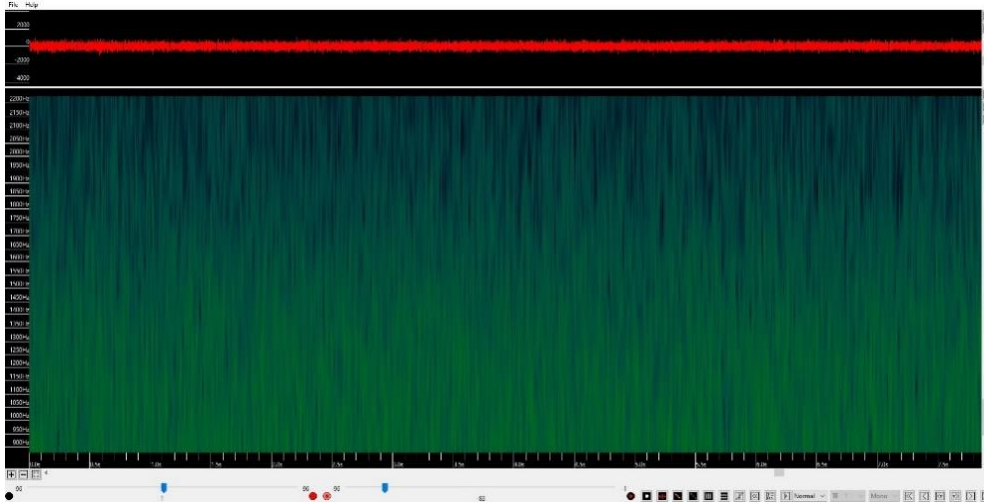

Her er et eksempel på hvordan den dompaplignende lyden av ei spurveugle ser ut.

Det tar en del tid å gå gjennom filene, men du lærer etter hvert å kjenne igjen signalene til de artene du er ute etter. Artene har spesielle frekvenser, uglene ligger lavt og sangere høyt. Lærer en seg frekvensene er det lettere å skille ut artene. Jeg lager et skjema der hver times fil blir beskrevet med dato, klokkeslett, arter og vær. Det er selvfølgelig ikke bare fuglelyder du får, for eksempel en elg i brunst med grynting og feiging var en artig lyd å få. Sauebjeller er ikke like spennende. Jeg sletter alle filer med uinteressante opptak og bevarer bare filer med de spesielle artene. En stor fordel med denne datasamlermetoden er at du kan dokumentere funnene på en overbevisende måte som dermed kan brukes til forskning.

Støy gir problemer

Forstyrrelser på opptakene er ikke uvanlig og da er naturligvis vind den vanligste årsaken. Har mange opptak der vinden gjør at det er umulig å høre (se) noe som helst. Det lærer jeg av så jeg er blitt flinkere til å velge opphengs tre nå. Å unngå dominerende vindretning blir det avgjørende for hvor den skal henge. Ikke oppe på en topp, men nede i et søkk viser seg å være effektivt.

Her er et eksempel på hvordan støy fra vind kan ødelegge for opptakene.

Er det helt stille er skjermen bare svakt grønn nederst eller nesten svart og eventuelle lyder kommer opp som grønne mønster (fargen kan du selv bestemme). Som du ser er det umulig å kunne se noe aktivitet når det er så mye støy som her. Et annet forstyrrende element er bekker og elver. Selv en liten siklende bekk kan forstyrre overraskende mye dersom opptakeren henger nær bekken og strømmende elver må en holde seg langt unna. Regn er også forstyrrende, særlig styrtregn. Sangmåleren bør derfor plasseres i et tre med rikelig med bar i toppen for når regndråper treffer boksen hører en ikke annet. Bilveger med mye trafikk er også forstyrrende, men ikke så mye som de konstante lydene. Allikevel får en som regel mange dager med gode opptaksforhold.

Ta med en GPS og ta koordinatene når du henger den opp så er den lett og finne igjen og lokaliteten blir riktig lokalisert. Er det nett dekning der boksen henger kan du via mobilappen også legge inn koordinatene på lokaliteten rett i sangmåleren.

Jeg kan absolutt anbefale de interesserte ornitologene i å gå til anskaffelse av en lytteboks, hvert lokallag kunne for eksempel ha en til utlån. Dermed kunne vi sikret en god dokumentasjon selv fra avsidesliggende steder. Og ikke minst kan uventede arter plutselig dukke opp, det er alltid spennende å sjekke lydfilene etter at boksen har stått noen uker ute.

Vi bruker lyttebokser fra Wildlife Acoustic. Wildlife Acoustics er ledende produsent av utstyr som registrer og tar opp fuglesang, lokkelyder eller andre signaler fra flaggermus, pattedyr og insekter. Natur og Fritid er Wildlife Acoustics representant og forhandler i Skandinavia dermed er utstyret lett å få tak i. I handelen i dag er det 3 modeller fra Wildlife Acoustics: SM4 er størst, mest avansert og dyrest, SM Mini er litt mindre, men har nesten samme kvalitet som SM4 og koster halvparten, SM Micro er den minste, enkleste og billigste.

Lykke til dersom også du begynner med dette effektive verktøyet til et enda bedre dokumentasjons og registreringsarbeid.

FOKSTUMYRA NATURRESERVAT

Overvåking av hekkebestander av prioriterte fuglearter 2022

Jon Opheim, Geir Høitomt, Sven Haugen og John Apeland

I 2011 ble det satt i gang et systematisk overvåkingsprosjekt på hekkfugler i Fokstumyra naturreservat på Dovre. Takseringene har i 2017, 2019 og 2021 blitt utført av BirdLife Norge avdeling Oppland. I de øvrige årene i regi av Kistefos Skogtjenester AS, med SNO som oppdrags giver. Her følger et litt redigert sammendrag fra rapporten i 2022.

Fugleregistreringene på Fokstumyra har som formål å kartlegge bestanden av våtmarksarter knyttet til 13 utvalgte vatn og tjern, samt 3 store myr- og heiområder i naturreservatet. I tillegg er det foretatt registreringer fra 3 observasjonspunkter, hovedsakelig med henblikk på forekomst av myrhauk, storlom, jordugle og trane. Registreringene har fulgt samme opplegg som i 2011 - 2021 og er derfor sammenlignbare.

Resultatet inngår i et overvåkingsprosjekt som vil bli brukt som dokumentasjon i arbeidet med opprettholdelse av bevaringsmål for Fokstumyra naturreservat.

Statens naturoppsyn (SNO) har stått for oppdraget, som ble utført av Kistefos Skogtjenester AS v/Geir Høitomt og Jon Opheim, samt Sven Haugen og John Apeland.

Registreringene ble utført under gode observasjonsforhold 31.05. og 10.07. med en samlet tidsbruk på 58,5 timer. Feltarbeidet i slutten av mai ble likevel påvirket av sein snøsmelting i fjellet. Vannstanden i myra var noe høyere enn «normalt» og det var fortsatt igjen en del tele i myrområdene. Det lå ikke snø i terrenget og alle vann og tjern var isfrie. I juli var vannstanden på «normalt» nivå.

Artsvis oppsummering:

Sangsvane: Etter det første hekkefunnet i 2012 har sangsvana etablert seg som en fast hekkfugl. Dette året fikk 2 par fram unger; kull på hhv. 3 og 4 ind. på tjern ved Bonkallhaugen og på Storrtjern. Disse ungekullene ble senere sett på forskjellige steder i reservatet.

Ender: Bare 7 andearter er rapportert fra Fokstumyra denne sesongen, og alle disse ble sett i forbindelse med takseringsrundene i mai og juli. På våren (31.05.) ble sumtallene for de 13 overvåkingsområdene og de 3 takseringsrutene på myr- og heiområder 42 ender (35 hanner og 7 hunner). Disse fordelte seg på brunnakke (4), krikkand (11), stokkand (12), toppand (12), kvinand (1) og laksand (2). Med disse beskjedne bestandstallene pekte årets vårsesong seg ut som den klart dårligste innenfor takseringsperioden (42% av gjennomsnittet for årene 2011 - 2021). Under takseringen 10.07. ble det kun påvist 3 andekull, samt 4 hunner som viste tydelig hekkeadferd. Disse fordelte seg på krikkand (2 kull med til sammen 11 unger, samt 4 hunner med hekkeadferd) og toppand (1 kull på 6 unger). Også dette er godt under gjennomsnittet for perioden 2011 - 2021.

Storlom: En karakterart for området som på våren (31.05.) ble registrert med 2 par på Søre Horrtjern, hvorav ett rugende ind. På takseringsrunden 10.07. ble 1 par uten unger observert samme sted. Storlom ble ikke sett på andre lokaliteter dette året.

Horndykker: Arten ble også registrert denne våren med 1 ind. på Vesletjern (på Langmyre) og 4 ind. på Rundtjern, men uten tydelig indikasjon på hekking. På takseringsrunden 10.07. ble 1 ind. sett på Stortjern uten hekkeadferd. I likhet med fjoråret er det lite som tyder på at arten hadde vellykket hekking.

Vadere: 11 vaderarter (inkl. trane) ble registrert under tellingen 31.05. Antall ind. fordelte seg slik: Trane (ca. 5 par), heilo (2 ind.), brushane (5 hanner og 1 hunn), enkeltbekkasin (31 ind.), småspove (12 ind.), storspove (2 ind.), rødstilk (8 ind.), gluttsnipe (3 ind.), grønnstilk (35 ind.), strandsnipe (6 ind.) og svømmesnipe (1 par). Antall observerte vadefugler 31.05. ble 118 ind., som er et av de svakeste resultatene i takseringsperioden.

Takseringsrundene 10.07. ga følgende resultat: Trane (ca. 6 par), heilo (2 ind.), bjellmyrløper (3 ind., 2 lokaliteter), enkeltbekkasin (12 ind.), småspove (6 ind.), rødstilk (5 ind.), gluttsnipe (2 ind.), grønnstilk (17 ind.), strandsnipe (5 ind.) og svømmesnipe (2 ind.). Sumtallene for 10.07. ble 67 ind. fordelt på 10 arter. Antall registrerte vadefugler var således redusert med ca. 44% i forhold til vårtellingen.

Sammenlignet med tellinger tilbake til 2011 er også dette blant de laveste vi har hatt i overvåkingsperioden.

Et nærmere blikk på de enkelte vadefuglartene gjennom denne 12-års perioden viser noen tydelige utviklingstrekk. Trane er den arten som med størst tydelighet har vist bestandsvekst, og som de senere årene synes å ha nådde et «metningspunkt» på rundt 5 - 8 par. Av arter med en tilnærmet stabil situasjon – tross årlige variasjoner – kan nevnes bjellmyrløper, brushane, enkeltbekkasin, dobbeltbekkasin, småspove, grønnstilk og strandsnipe. I gruppen med negativ bestandsutvikling finner vi i første rekke heilo, vipe, storspove, rødstilk, gluttsnipe og svømmesnipe.

Måker og terner: Bestanden av fiskemåke har variert mellom 8 - 27 hekkende par i perioden 2011 - 2021. Årets resultat på 15 - 16 par med hekking/hekkeadferd, fordelt på 9 lokaliteter, ble nær gjennomsnittet for disse årene. Hettemåke, som på grunn av sin sterke tilbakegang er rødlistet som *kritisk truet* (Artsdatabanken 2021), ble i år registrert med 2 hekkende par (Vesletjern på Langmyre). Høyeste antall av denne arten har vært 15 - 20 par i 2011 og 2012 og 12 - 13 par i 2021. Dvergmåke, som tidligere bare er påvist et fåtall ganger på Fokstumyra, ble sett med opptil 3 ind., men uten hekkeadferd. Bestanden av rødnebbterne er sterkt synkende og kan - om dette fortsetter - snart forsvinne som hekkefugl på Fokstumyra. I år ble det sett et fåtall fugler på våren og forsommeren. Eneste tegn til hekking var 1 svakt varslende ind. på Langtjern 10.07., hvor det ble sett 4 ind. i mai måned.

Rovfugler og ugler: 2022 var et svakt år for smånagere på Dovrefjell, selv om det på noen steder ble sett sporganger i vegetasjonen fra sist vinter. Verken mus eller lemen ble observert under årets feltarbeid, og ikke uventet var forekomstene av rovfugler og ugler temmelig beskjeden. Hekking ble konstatert for tårnfalk (2 par) og dvergfalk (1 par) og en sannsynlig ungfugl av myrhauk 10.07. tyder også på at denne arten hekket. Blant uglene ble det bare gjort et hekkefunn av hornugle (i kråkereir på vestsiden av Fokstua jernbanestasjon). Utover dette ble følgende arter registrert i naturreservatet en eller flere ganger: Havørn, sivhauk, spurvehauk, musvåk, fjellvåk, haukugle og jordugle.

Spurvefugl: Overvåkingsprosjektet omfatter også takseringsruter på Stormyre, Langmyre og Sjugurdsmyre for registrering av gulerle, blåstrupe, sivspurv og lappspurv. For de tre først-nevnte ble resultatet 31.05. hhv. 11, 24 og 24 par. I juli ble antallene noe lavere, hhv. 8, 9 og 10 par. Det ble ikke registrert lappspurv på takseringsdagene, men 2 ind. er innrapportert i ved Ellanholet 16.07. (*artsobservasjoner.no*). Iflg. Østbye (2006) forsvant lappspurven som hekkefugl på Fokstumyra en gang mellom 1990 og 2002. Ellers synes bestanden av de tre andre artene å ha holdt seg nokså stabil gjennom perioden 2011 - 2022.

Sjeldenheter: Her nevnes i første rekke to trekkobservasjoner av *lappspove* (1 ind. 20.05. og 16.07.) som er en ny art for Fokstumyra. Videre 1 - 3 *dvergmåker* i månedsskiftet mai/ juni, hhv. 3 og 2 *dobbeltbekkasiner* i Stormyra utenfor fugletårnet 12.06. og 16.07., ei *sanglerke* over Stormyra 26.05. og en *gulsanger* ved Kringlottjern 06.06.

Artlista for Fokstumyra naturreservat teller pr. i dag 185 arter, herav 80 påviste hekkefugler.
Foto 10.07.2022: Sven Haugen.

Våre registreringer viser at fjellmyrløperen fortsatt har igjen en liten bestand på Fokstumyra. Arten forsvant mer eller mindre fra området på grunn av innsamling av fugler og egg for over 100 år siden og jernbaneutbyggingen i 1916 - 1917.

RAPPORTSAMMENDRAG

HUBRO I OPPLAND 2022

Jon Opheim og Geir Høitomt

Som i flere tidligere år presenterer vi et sammendrag av årets hubroregistreringer i tidligere Oppland fylke i 2021. Rapporten er utarbeidet av Kistefos Skogtjenester AS og er en oppfølging av "nasjonal handlingsplan for hubro." BirdLife Norge avd. Oppland har deltatt i registreringene og mottatt noe av tilskuddsmidlene som er bevilget gjennom Fylkesmannen i Nordland, som er tildelt koordineringsansvaret for dette arbeidet.

Hubroen står i dag oppført som *sterkt truet* (EN) i Norsk Rødliste 2021. Arter i denne kategorien har svært høy risiko for å dø ut (Artsdatabanken 2021).

Registreringene har i stor grad vært basert på tidligere samlerapporter for hubro i Oppland, hhv. for perioden 1980 - 2008 (NOF, avd. Oppland v/Opheim 2009) og perioden 2009 - 2013 (Opheim og Høitomt 2013), samt årsrapporter for 2014 - 2021 (Opheim og Høitomt).

I tråd med søknaden om økonomisk tilskudd har feltarbeidet i 2022 omfattet både «aktive» hubrolokaliteter og "gamle lokaliteter," hvor det ikke er registrert hubro i de senere årene.

Ansvar for den nasjonale overvåkingen av hubro ble fra 2020 overtatt av Statens naturoppsyn (SNO). Selv om tidligere Oppland fylke ikke ligger innenfor noen av de 6 intensivområdene som er valgt ut, har SNO lokalt stått for utplassering av lydopptakere på 14 lokaliteter under årets feltarbeid. I tillegg har Kistefos Skogtjenester AS hatt ute lytteutstyr på 3 lokaliteter. Alle disse har stått ute i den mest aktive roeperioden for hubro på ettervinteren/våren. Opptaksutstyret har vært både effektivt og arbeidsbesparende.

Utover dette har vi som tidligere hatt god bistand fra medlemmer i BirdLife Norge avdeling Oppland, samt ansatte i noen av fjellstyrene.

Mesteparten av feltarbeidet ble utført i tidsrommet februar - april, da hubroen har sin mest aktive roeperiode, og dermed lettest å registrere. På et fåtall lokaliteter er det også gjort feltarbeid på ettersommeren og høsten for eventuelt å kunne påvise hekking (lytting etter ungetigging og «sportegn»). Til sammen ble 32 lokaliteter besøkt en eller flere ganger i løpet av året, fordelt på 15 kommuner. 29 personer har bidratt med registreringer og opplysninger.

Årets feltsesong resulterte i 8 lokaliteter med hubro fordelt på 7 kommuner, dvs. noe under gjennomsnittet for de siste 10 siste årene, som ligger på 12. Hekking ble registrert på to lokaliteter med hhv. 2 unger (som ble ringmerket) og 1 tiggende unge (i august). I tillegg ble ropende hanner hørt på 6 lokaliteter (4 på våren og 2 på høsten).

Det foreligger bare 10 sikre hekkefunn (på like mange lokaliteter) i Oppland i perioden 1980 - 2022. Dette lave tallet skyldes i stor grad manglende prioritet på å oppsøke lokalitetene i hekketida, dvs. i ungeperioden sommer og høst.

Våre bestandsanslag på hubro i tidligere Oppland fylke har vært justert flere ganger opp gjennom årene. Med bakgrunn i senere års registreringer – med tilstedeværelse av hubro på hhv. 39 og 27 lokaliteter de siste 10 og 5 årene – opprettholder vi et bestandsestimat på 20 - 25 par.

RAPPORTSAMMENDRAG

KONGEØRN I OPPLAND 2022

Jon Opheim og Geir Høitomt

Med god assistanse fra BirdLife Norge avd. Oppland ble det også i 2022 foretatt bestandsregistreringer av kongeørn i tidligere Oppland fylke. Foreningen har mottatt et økonomisk tilskudd for sin deltagelse. Kistefos Skogtjenester AS har stått for organiseringen av feltarbeidet, samt utarbeidelse av rapport. Vi bringer her et redigert sammendrag.

Under ledelse av Statens naturoppsyn (SNO) og med midler fra Roviltnemnda i region 3 er det i 2021 gjennomført et registreringsprosjekt på kongeørn i tidligere Oppland fylke. Bevilgningen fra Roviltnemnda er knyttet opp mot disse tre hovedformålene:

1. Totalovervåking i region I (Valdres, Land, Hadeland og Toten).
2. Ytterligere søk etter ukjente lokaliteter sør i fylket (Land, Hadeland, Toten og deler av Valdres). Videre samarbeid med Buskerud for å kartlegge "grensepar."
3. Bistå i eventuelle akutte situasjoner som oppstår (jf. Nordre Land våren 2013 og Nord-Fron sommeren 2018).

Statens naturoppsyn (SNO) har det overordnede ansvaret for bestandsovervåkingen av kongeørn i henhold til det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt. Regionansvarlig i SNO er Espen Rusten (SNO Hjerkin).

Årets registreringer fulgte samme retningslinjer som i foregående år. Det vises til samordningsmøte hos Fylkesmannen i Oppland 20.03.2014, hvor det ble utarbeidet retningslinjer for framtidig feltarbeid.

Feltarbeidet i 2022 ble gjennomført i nært samarbeid med SNO v/Espen Rusten og Statsforvalteren i Innlandet. Her vises til e-post korrespondanse i forkant av felt-sesongen, deltagelse i feltarbeidet og et oppsummerende møte hos Statsforvalteren i Innlandet 09.11.

I samarbeid med SNO, lokale fjellstyrer og medlemmer i BirdLife Norge avdeling Oppland (tidligere Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oppland), ble det lagt opp til besøk på flest mulig lokaliteter - likevel med hovedvekt på de registreringer som ligger til grunn for Roviltnemnda sin bevilgning.

Kistefos Skogtjenester har stått ansvarlig for koordinering av feltarbeidet og utarbeidelse av rapport. 78 lokaliteter ble besøkt, dvs. på ca. samme nivå som de 10 siste årene. 47 personer har bidratt med registreringer og opplysninger.

Det ble i år dokumentert *vellykket hekking* - dvs. observasjon av minimum 50 døgn gamle unger - på 28 lokaliteter fordelt på 16 kommuner. I tillegg kommer en lokalitet med *hekkeforsøk påvist* (rugende fugl på våren, hvor reiret noe senere ble funnet tomt).

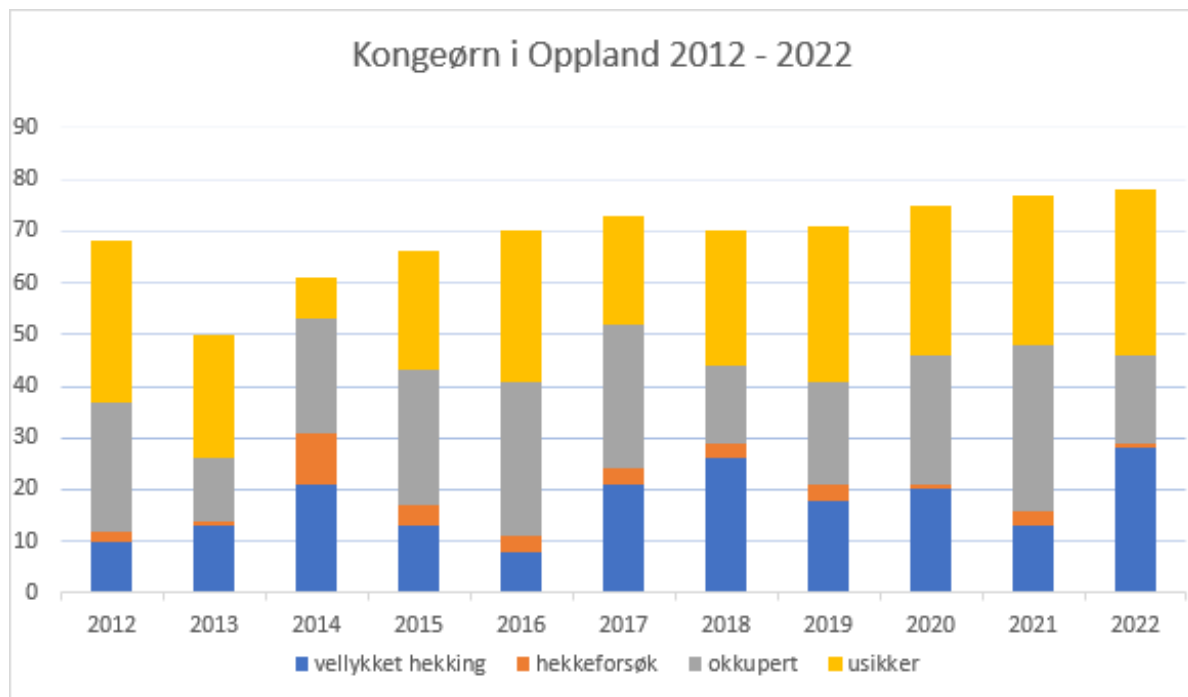
Utover dette ble det konstatert tilstedeværelse av kongeørn (*okkupert territorium*) på 17 lokaliteter, men uten påvist hekkeforsøk.

Hekking, eller territoriehevde kongeørn, ble dermed registrert på til sammen 46 lokaliteter i 2022.

I tillegg ble det gjort spredte observasjoner av kongeørn på noen andre lokaliteter i perioden 01.02. - 15.09., men uten at det var tegn til hekkeforsøk eller at territoriet var okkupert (kategori "usikker").

I de 28 reirene med vellykket hekking vokste det opp 30 unger. Antall unger pr. besatt revir blir dermed 0,65 som er over gjennomsnittet for de foregående 10 årene.

År	Antall besøkte lokaliteter	Lokaliteter med vellykket hekking (antall unger i parentes)	Lokaliteter med hekkeforsøk påvist (antall unger i parentes)	Hekkeforsøk ikke påvist, men territorium okkupert	Usikker
2012	68	10 (11)	2 (1)	25	31
2013	50	13 (15)	1 (1?)	12	24
2014	61	21 (26)	10 (13)	22	8
2015	66	13 (14)	4 (5)	26	23
2016	70	8 (8)	3 (4)	30	29
2017	73	21 (26)	3 (2)	28	21
2018	70	26 (30)	3 (2)	15	26
2019	71	18 (20)	3 (?)	20	30
2020	75	20 (25)	1	25	29
2021	76	13 (13)	3 (2)	32	29
2022	78	28 (30)	1	17	32

Registreringene i perioden 2012 - 2022 gir en god dokumentasjon på svingninger i antall hekkende par hos kongeørn, fra hhv. 12, 14, 11 og 16 i «bunnårene» 2012, 2013, 2016 og 2021 til hhv. 31, 29 og 29 hekkinger i «toppårene» 2014, 2018 og 2022. Både «vellykket hekking» og «hekkeforsøk påvist» er inkludert i disse tallene. Resultatet for 2022, med 28 vellykkete hekkinger og 1 avbrutt hekking, ble dermed å regne som et toppår.

I 2022 ble det funnet en ny hekkelokalitet for kongeørn.

Hekkeresultatene sammenfaller godt med forekomst av smånager. Senere års forskning har bekreftet denne sammenhengen. Byttedyrundersøkelser via kameraovervåking ved reir har vist at kongeørn har en mer nyansert diett enn tidligere antatt, og at mindre byttedyr som mus og lemen utgjør en vesentlig andel av kostholdet i gode smånagerår. Her vises bl.a. til et prosjekt v/*Fakultet for miljøvitenskap og naturforvaltning Norges miljø- og biovitenskapelige universitet* utført i Gausdal og Sør-Fron kommuner i perioden 2014 - 2022.

Det ligger i kongeørnas natur å veksle mellom flere reir innenfor reviret, og at de med mellomrom etablerer nye reir. Det ble i 2022 funnet 18 nye alternative reir på 12 lokaliteter.

Siden 2002 har vi registrert hekkende kongeørn på i alt 76 lokaliteter. For siste 5-års periode er vellykket hekking påvist på 62 lokaliteter, mens antall lokaliteter med registrert kongeørn (*hekkforsøk ikke påvist, men territorium okkupert*) i samme periode er 74. Ut fra dette mener vi at bestandsanslaget fra 2014 på mellom 55 - 65 hekkende par (Opheim og Høitomt 2014) fortsatt er nokså realistisk. Vi vurderer bestanden som relativt stabil, og mener at årets ungeproduksjon på 30 unger ligger innenfor "normalen" av det vi kan forvente av svingninger i en kongeørnpopulasjon.

Hekkebiotop for kongeørn.

Foto: Jon Opheim

ÅRSRAPPORT FOR PERLEUGLEKASSEPROSJEKTET 2022.

Perleuglekasseprosjektet er inne i sitt 10. år. Prosjektdeltakerne har sjekket de aller fleste av sine kasser i år.

Foto; Tina Maria Brenden

PROSJEKTETS HOVEDMÅL.

Følge svingningene i perleuglebestanden i Oppland.

Etablere kontakt med folk som har satt opp perleuglekasser eller andre store kasser der perleugle kan hekke. Disse rapporterer til prosjektleder.

Snekre og sette opp nye kasser i nye områder.

Ringmerking av unger og hekkende hunner og ved nettfangst om høsten.

Innsamling av uglematter etter hekking for analyse av småpattedyrutbredelse utført av Randsfjordmuseene (tidligere år)

Aktivisere egne medlemmer og gi sjeldne naturopplevelser til barn, ungdom og voksne.

For nærmere prosjektbeskrivelse se Hujon nr.1. 2014.

TABELL 1. OVERSIKTSTABELL

PERLEUGLEKASSEPROSJEKTET 2022.

OMRÅDE	CA. ANT. KASSER	ANT. HEKKINGER	RAPPORTØRER
Valdres	38	0	Erling Aasen, Rune Rødningen, Ole Knut Steinset, Laila Stenfinsbø, Trond Vidar Vedum, Thor Østbye
Dokka, Torpa	18	0	Even Dehli, Finn-Audun Grøndahl, Håvard Lucasen, Ketil Sollien, Anne Kathrine Svingheim, Jo Wattum
Hadeland	74	5	Olaf Ballangrud, Ole Bosse. Even Dehli, Torun Ekeløf, Morten Haug, Anne Gri Henriksen, Tore Johansen, Svein Olerud, Per Olsen, Even Raassum
Gjøvik, Toten	86	0	John Knut Bakken, Per Gihleengen, Frank Hafsund, Stein Roger Nybakke, Gunnar Nyhus, Rolf Jørn Karlsen
Gausdal, Espedalen	7	0	Even Dehli, Kjølvs Falklev, Finn-Audun Grøndahl,
Skåbu, Kvikne, Vinstra, Kvam	22	4	Harald Bolstad, Knut Holmen, Bjørn Roar Løkken, Nils Ivar Øyen
Lillehammer, Fåvang, Øyer, Ringebru	83	13	Tom Borgersen, Finn-Audun Grøndal, Helge Grønlien, Sven Haugen, Rune Nilsson, Morten Winnes, Ragnar Ødegård
Dovre, Lesja, Vågå	57	4	Rolf Bergseth, Kjetil Bevanger, Olav Brenjord, Per Bådshaug, Andreas Hole, Per Jordhøy, Unni Olsen. Ola Sveen, Ola Thøring,
SUM	385	26	47 deltakere

RESULTATER SESONGEN 2022. DISKUSJON.

VI SKJØNNER OSS FORTSATT IKKE HELT PÅ PERLEUGLA!

26 perleuglepar hekka i våre 385 undersøkte kasser i år, dvs. i 7% av de kassene som ble sjekka.

Antall undersøkte kasser tidligere år var: 2021 (349), 2020 (317), 2019 (364), 2018 (317), 2017 (430), 2016 (413), 2015 (246), (2014) 359 og i 2013 ca.260. Antallet kasser og spredninga av dem gir trolig et bra grunnlag for overvåking av perleuglebestanden i Oppland (Tabell 1).

TIDLIGERE ÅR:

Det var 14 hekkinger i 2021 (4%), 7 i 2020 (2%), ingen i 2019 (0%), hele 50 hekkinger i 2018 (16%), 20 i 2017 (5%), 6 i 2016 (1%), 5 i 2015 (2%), 11 i 2014 (3%) og 8 i 2013 (3%).

2022 ble et perleugleår litt over gjennomsnittet. Noen perleuglehanner sang i Oppland på våren (ca.25 individer registrert fra 1/1-1/5. på *artsobservasjoner.no*). Som i 2021 var de aller fleste kassene likevel tomme. Over store områder (F. eks Gjøvik, Land og Valdres) var det fullstendig tomt for perleugler Der det var hekkinger var disse svært ujevnt fordelt. Nesten alle hekkingene fant vi i de østre delene av Oppland; Hadeland øst, Gudbrandsdalen øst og spesielt østover fra Lillehammer mot Sjusjøen (Tab.1). Uten å tøye et begrenset tallgrunnlag altfor mye må en vel kunne anta at dette skyldes smågnagerbestanden. Perleuglene er som kjent spesielt avhengige av mus. De årlige smågnagerregistreringene på Kittilbu i august viste svært lave tall. Kattuglekasseprosjektet for Sør-Oppland bekreftet også dette med uvanlig små kull. Flere gamle, kjente ugler stod over hekking i år noe som er svært uvanlig hos kattugle. Også musespesialisten tårnfalk avstod fra å hekke i de aller fleste kassene med årvisst hekking på Hadeland. Det virket som en nesten total mangel på mus. Slik var det også i fjellet der var det uvanlig lite å se til fjellvåk, jordugle og tårnfalk. «Lommer» med noe mere mus forklarer trolig de hekkingene vi ser i østlige områder.

I Hedmark var det også svært varierende hekking av perleugle i 2022. I nordøst (Trysil og Engerdal) var det svært mange hekkinger mens det var få i sør og vest.

Tusen takk til alle dere som deltar i perleugleprosjektet. Det er svært prisverdig at dere bruker tid på å sjekke kassene også der det var bunnår som i år.

Moen 10.10.2022.

Even Dehli.

KATTUGLEKASSEPROSJEKTET.

ÅRSRAPPORT 2022.

Medhjelpere.

Kattuglekasseprosjektet har en rekke medhjelpere som har satt opp kasser og/eller bidratt med inspeksjoner og ringmerking. Disse er Per Bådshaug, (Lesja), Thor Østby, (Vang), Tom Borgersen, Bjørn Roar Løkken, Arild Tagestad, Sigrid Øiomshaugen, (Midt-Gudbrandsdalen), Rune Nilsson og Jon Opheim, (Øyer), Sven Haugen, Dag Smogeli Rusten, Helge og Pål Martin Grønlien, (Lillehammer og Gausdal), Rolf Jørn Karlsen og Gunnar Nyhus, (Gjøvik), Jan Erik Holm, Bjørn Harald Larsen, Rolf Jørn Karlsen, Hans David Øfstaas, Stein Roger Nybakke, Gunnar Nyhus og Audun Bakka, (Vestre Toten), Ketil Kristiansen, Per Gihleengen, Stein Roger Nybakke, Gunnar Nyhus, Eyvind Sandnes, John Knut Bakken, Frank Hafsund, Rolf Jørn Karlsen og Jan Tangsveen, (Østre Toten), Kjell Bakken, Torun Ekeløf, Morten Haug, Anne Gri Henriksen, Per Olsen, Even Raassum og Tosten Tøfte, (Gran), Olaf Ballangrud, Ole Bosse, Knut Hovland, Bente og Frank Kisen, (Lunner), Thor Rune Gjerdingen, Trond Hvamstad og Bjørn Steingrimsen, (Jevnaker).

Kattuglekasseprosjekt i Oppland er nå inne i sitt sekstende år.

Medarbeiderne rapporterer om eventuelle hekkinger og noen hjelper til med merking.

Alle som er interessert i å delta i prosjektet kan ta kontakt. Det er fortsatt behov for hjelp og nye kasser.

KASSEOVERSIKT FOR 2022.

Hadeland: 95 kasser (Gran: 60, Lunner: 17, Jevnaker:18)

Land: 10

Vang: Ca. 8

Toten: 33 (Østre Toten: 21, Vestre Toten: 12)

Gjøvik: 16

Lillehammer, Gausdal: 14

Øyer: 4

Ringebu: 4

Fron: Ca. 20

Lesja: Ca. 5

Sum: Ca. 210 kasser.

Ca.155 av disse er satt opp i prosjektområdet Hadeland, Land, Toten og Gjøvik. Bare der undersøkes kassene systematisk og ringmerking blir foretatt.

RESULTATER.

Se tabell 1. (Tall fra 2021 i parentes.)

Antall hekkinger.

I **Gran** ble det bare 6 (13) hekkinger mens **Lunner** fikk 4 (2).

I **Jevnaker** ble det 4 (5) hekkinger.

I **Søndre Land** var det i år 2 hekkinger (1).

Nordre Land hadde heller ikke i år hekkinger.

I **Østre Toten** ble det igjen bare. 3 (3) hekkinger.

I **Vestre Toten** ble det 3 (2) hekkinger.

I **Gjøvik** ble det 5 (6) hekkinger.

I **Lillehammer/søndre del av Gausdal** ble det 2 (2) hekkinger.

I **Øyer og Ringebu** ble det ingen hekkinger (0).

I **Harpefoss (Fron)** var det ei hekking i ei av Arild Tagestads kasser.

Vang, Lesja og Lom hadde i 2022 ei kjent hekking (2).

Små kull.

Det ble registrert 25 (33) hekkforsøk i prosjektområdet på Hadeland, Land, Toten og Gjøvik. Se tabell 1. Av disse var 21 (28) vellykka. Bare 55 unger (91) ble merka. Det gir et gjennomsnitt på bare 2,7 (3,4) unger pr. vellykka hekking. Gjennomsnittlig antall egg var 2,6. i 16 registrerte kull. Antall egg og unger var unormalt lavt. Året 2022 var dermed et svært vanskelig år for kattuglene i Oppland.

Eggleggingstidspunkt.

Gjennomsnittlig start på egglegginga i 2022 var 2.april. (Tab.1.), dvs. som normalt. Det var ingen signifikant forskjell i hekkestarten mellom Gjøvik/Toten (1. april i 8 registrerte kull) og Hadeland/Land (2. april i 13 kull).

År	Antall Kasser Høst	Antall påbegynte hekkinger	Antall vellykka hekkinger	Gj.sn. antall egg (antall kull)	Gj.sn. antall merka unger (ant. kull)	Antall huer merka eller (kontrollerte)	Gj.sn dato første egg (ant. kull)
2007	57	5	5	(ikke obs.)	3.0 (5)	2 (1)	31.3 (5)
2008	73	6	6	3.8 (4)	3.2 (6)	4 (3)	7.4 (5)
2009	77	11	9	3.3 (9)	3.2 (9)	7 (5)	13.4 (10)
2010	95	17	15	4.7 (7)	4.2 (15)	6 (8)	2.4 (12)
2011	104	14	14	3.6 ()	3.6 (14)	1 (6)	7.4 (14)
2012	106	10	8	(ikke obs.)	3.3 (8)	1 (7)	19.3 (8)
2013	101	11	9	3.9 (11)	3.4 (9)	1 (10)	18.4 (10)
2014	110	13	10	(ikke obs.)	4.5 (11)	3 (8) (+ en f. død)	14.3 (11)
2015	120	17	15	3.6 (7)	3.2 (15)	7 (8)	27.3 (15)
2016	150	31	27	3.6 (23)	3.2 (27)	7 (22)	27.3 (26)
2017	190	37	31	3.7 (18)	3.6 (31)	6 (18)	18.3 (26)
2018	200	33	25	4.0 (20)	3.5 (26)	8 (16)	14.4 (21)
2019	195	24	19	3.2 (13)	2.7 (19)	8 (8)	10.4 (16)
2020	194	38	33	4.5 (28)	3.8 (33)	12 (23)	23.3 (31)
2021	185	33	28	3,3 (9)	3,4 (27)	5 (19)	21.3 (29)
2022	210	25	21	2,6 (16)	2,7 (21)	5 (14)	2/4 (20)

Tabell 1. Antall kasser, hekkinger, egg og merka unger og huer samt eggleggingstidspunkt på Hadeland, Land, Toten og Gjøvik 2007-2022.

Merking og kontroll av voksne hunner.

5 nye hekkende hunner ble merka og 14 tidligere ringmerkete hunner ble kontrollert. 11 av disse hekka på samme sted som i 2021 eller tidligere. Bare 1 av de hekkende hunnene var 2K (ettårig) noen som er ganske uvanlig.

De 2 eldste hunnene i prosjektet i 2021 var begge født i 2008. Ingen av disse ble kontrollert i 2022. Slik var det også for mange av de andre gamle, faste uglene. Trolig stod de over hekkinga i 2022, hvis de var i live da. Sikre på det kan vi først bli i 2023.

Hekking på nye lokaliteter.

I 2022 ble det bare 2 hekkinger på ny lokalitet i Oppland.

Antall kjente hekkinger i hele fylket var 29 (34).

Konklusjon: Et hardt år.

Som vi ser, var 2022 et vanskelig år for kattuglene i Sør-Oppland med relativt få og små kull. En ekstrem mangel på smånagere er nok årsaken til dette. Noe som understreker dette, var at vi ved sjekking av kassene og rensing i høst fant svært mye fjær. Kattugla er en såkalt generalist, dvs. at den kan ta mange ulike byttedyr. Fugl er spesielt viktig. Smånagere er likevel nesten alltid hovedføden. Ved produksjonen av egg i mars/april er det ikke så mye annet å ta av. Flere av uglene la derfor bare 1 eller 2 egg noe som er helt uvanlig. I topp smånagerår er det ikke uvanlig med kull på 5 og 6.

Unge hunner (2K) hekker ofte allerede i sitt 1. leveår, men i år registrerte vi bare ei slik 2K. Det var antakelig spesielt vanskelig for uerfarne hunner å hekke i 2022 med så lite smånagere.

PS! Spesielt positivt for kattugleprosjektet var det at tidligere leder i NOF/Oppland **Rolf Jørn Karlsen** flyttet hjem til Hunndalen. Med sin sterke glød for fuglelivet ble han straks gull verdt for alle mulige kasseprosjekter, for ringmerking og fugleforeningsarbeid i Oppland. I løpet av 2022 hadde han passert 70 nyoppsatte kasser av kattugle, perleugle, tårnfalk, fossekall og lappugle. I tillegg røkter han mange kasser som andre har hengt opp. Kjæmpebra!

Moen. 13.11.2022. Even Dehli.

*Det var nære på. kattuglehua kom innunder visiret på høggerhjelm!
Likte nok ikke at jeg lånte unga hennes.*

VANNFUGLTELLINGEN VINTEREN 2021/2022

Jon Opheim

INNLEDNING

Årets vannfugltelling er den 45. på rad, og vår 42. telling der tilnærmet alle åpne elve-strekninger og større innsjøer i tidligere Oppland fylke er blitt undersøkt. Registreringene omfatter 51 vassdrag/ innsjøer, som er inndelt i 98 lokaliteter. Samlet lengde av åpent vatn som ble undersøkt var 493,6 km, fordelt på 228,3 km vannareal (innsjøer) og 265,3 km elvestrekninger. Det er utført tellinger i 26 kommuner, inkl. Jevnaker og Lunner i Viken fylke.

Tellingene ble i all hovedsak foretatt i perioden 11.12. - 31.12. Som i tidligere år ble det foretatt organiserte opptellinger i de største vassdragene.

Hele 39 medlemmer deltok i vinterens telling (se de enkelte vassdrag). Alle takkes for stor innsats. I tillegg er det innhentet noen observasjoner fra *artsobservasjoner.no*.

SAMMENDRAG

Etter ei par ukers kuldeperiode i månedsskiftet november/desember, kombinert med lite snø, fikk vi bortimot «normal» tilfrysing i mange av vassdragene våre – når vi ser tilbake på hele telleperioden. Likevel ble ikke vinteren sett under ett spesiell kald, og mesteparten av to store innsjøene – Mjøsa og Randsfjorden – holdt seg åpne.

Årets vannfugltelling endte opp med 2817 ind. fordelt på 24 arter (havørn og vintererle medregnet), som ligger nær gjennomsnittet for alle tellinger som er utført siden 1980/81, men ca. 450 ind. lavere enn gjennomsnittet for de 30 siste årene.

Våre to største innsjøer – Mjøsa og Randsfjorden – har til vanlig stått for over 40 % av det samlede antall vannfugl. Årets resultat for Mjøsa (780 ind.) ble nær et normalår, men av uvisse grunner ble det registrert lite vannfugl (311 ind.) i Randsfjorden. Vi må tilbake til vinteren 2010/11 – med svært mye tilfrysing – for å finne et lavere antall. Av de 24 artene som ble registrert under årets telling ble hele 20 påvist i Mjøsa.

Vinterbestanden av våre to svanearter har vært nokså ustabil. Hhv. 198 og 116 ind. for sangsvane og knoppsvane viser oppgang etter ei forholdsvis «svak» periode 5 - 10 år tilbake.

Kanadagåsa er i enda større grad enn svanene en ustabil overvintrer, og trekker raskt ut når isforholdene blir ugunstige. Årets resultat på 97 ind. ble over gjennomsnittet, hvor drøye 2/3 befant seg på Einavatnet i Vestre Toten.

Blant endene dominerte som vanlig stökkanda, som denne gangen stor for nær halvparten av totalantallet. Likevel var antall stökkender denne vinteren blant de laveste i siste 20-års periode.

Antall kvinender (323 ind.) ble dårligere enn de to foregående vintrene og ca. 20 ind. lavere enn gjennomsnittet for tidsrommet etter 1980/81. Laksanda, som er vår tredje vanligste vinterart blant endene, viser en negativ bestandsutvikling. Bare 51 ind. ble registrert og vi må helt tilbake til vinteren 1986/87 for å finne et lavere antall for denne arten.

Av måkeartene har fiskemåka vært den mest stabile, med antall på mellom 50 - 100 ind. i de fleste årene siden 1990. Årets resultat på 94 ind. føyer seg godt inn i tidligere tellinger. Som vanlig hadde de fleste fuglene (83 ind.) tilhold ved Hunnselvas utløp i Gjøvik. Gråmåka har vært en av våre mest ustabile vinterarter med antall på over 1000 ind. i enkelte milde vintre. Årets resultat på bare 23 ind. var likevel langt under forventet og et av de dårligste årene for denne arten. Alle fuglene ble registrert i Mjøsa, inkludert Lågendeltaet ved Lillehammer.

Bestanden av fossekall har en nokså klar nedadgående tendens. Årets resultat på 467 ind. er 105 ind. lavere enn gjennomsnittet for tidsperioden etter 1980/81. Bak disse tallene finner vi til dels svært drastiske endringer i noen av våre større vassdrag. Gudbrandsdalslågen har hatt en ganske god stabilitet med 173 fossekaller i snitt siden vinteren 1979/80 (årets resultat var på 174 ind.). Begnavassdraget hadde fram til vinteren 2000 et gjennomsnitt på 167 fossekaller, dvs. av samme omfang som i Lågen. Etter dette har gjennomsnittet falt til 92 ind., dvs. en reduksjon på 45%. I Hunnselva og Randselva ser vi også tydelig tilbakegang fra et gjennomsnitt på hhv. 32 og 14 fossekaller i årene fram til 2000 til et snitt på hhv. 22 og 10 ind. fra år 2000 og fram til i dag. Samlet sett er nok fossekallens tilbakegang enda større enn våre tall forteller. Større deltagelse og flere undersøkte vassdrag i de senere årene har i stor grad kompensert for minkende antall i flere av de større vassdragene.

Også dette året fikk vi noen overraskende vintergjester. I første rekke vipe med hele 6 ind. (1 ind. i Lågendeltaet og 5 ind. i Mjøsstranda på Biri). Denne arten er bare en gang tidligere registrert på disse vintertellingene (1991/92). Ellers nevnes grågås (1), havelle (2), dvergdykker (2), toppdykker (1), horndykker (1), enkeltbekkasin (1), kvartbekkasin (2), samt hele 40 storskarv.

Med den lange tidsserien vi har på disse tellingene ser vi flere utviklingstrekk hos mange arter, som ellers ville vært vanskelig å fange opp.

RESULTAT I DE ENKELTE VASSDRAGENE

TABELL 1. FOLLA, Dovre kommune. Telt 29.12 av Tor Martin Haugen.

Strekning	Åpen, km	Fossekall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Vålåsjøen - Avsjøen	0,7	1	1	0,9
SUM	0,7	1	1	0,9

TABELL 2. HINDÅE, Dovre kommune. Telt 24.12 av Tor Martin Haugen.

Strekning	Åpen, km	Fossekall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Nedre del - mot Lågen	2,0	1	1	2
SUM	2,0	1	1	2

TABELL 3. GUDBRANDSDALSLÅGEN, Lesja, Dovre, Sel, Nord- og Sør-Fron, Ringebu, Øyer og Lillehammer kommuner. Telt 11.12., 12.12., 14.12., 15.12., 17.12., 18.12., 19.12., 20.12., 25.12. og 01.01. av Tom Skaansar Borgersen, Olav Brendjord, Per Bådshaug, Knut Gundersen, Tor Martin Haugen, Gunnar Håkenstad, Bjørn Roar Løkken, Eyjolfur Matthiasson, Jon Opheim, Maria Berg Reinertsen, Ole Thøring og Ragnar Ødegård. Supplering: 16.12. (Ole Knut Steinset) og 21.12. (Lars Olav Granbu).

Strekning	Åpen km	Sangsvane	Stokk-and	Kvin-and	Laks-and	Fosse-kall	Andre arter	Sum	Gj. snitt tidl. år
Lordalsvegen - Prestgardsbrua	0,3					2		2	1
Bottheimsbrua - Talleråsbrua	3,5				1	6	1	8	6,9
Talleråsbrua - Sel grense	5,0					6		6	14,3
Dovre grense - Otta	0,3					3		3	12,1
Otta - bru ved Sjoa	1,0		3			6		9	7,2
Bru ved Sjoa - Kvam bru	10,0					17		17	24,2
Kvam bru - Vinstra	0,6					3		3	3,4
Vinstra - Harpefosdammen	5,5		19	1	1	23		44	26,3
Harpefosdammen-Fryas utløp	3,8	2	2	2		4		10	25,7
Fryas utløp - Vålas utløp	1,5					17		17	7,3
Vålas utløp - Elstad	3,0		1			14		15	5,3
Ved Fåvang (øst- og vestsida)	0,9		30				1	31	12,1
Trettenstrykene - Hovdfossen	4,5			25		53	4	82	74,4
Hovdfossen - Tingberg bru	0,6					1		1	1,8
Tingberg bru - Hunderfossen	2,9	2				1		3	11,0
Lågendeltaet - Vingnesbrua	9,0		72	6	2	18	6	104	123,4
SUM	52,4	4	127	34	4	174	12	355	356,4

Rubrikken **andre arter** omfatter:

Knoppsvane: Tils. 6 ind. (4 ind. Trettenstrykene, Øyer, 18.12. og 2 ind. Lågendeltaet, Lillehammer, 21.12.).
Havørn: 1 ind. Øyan, Dovre, 17.12.,
Gråhegre: 1 ind. i Fåvang naturreservat, Ringebu, 20.12.
Gråmåke: 2 ind. Lågendeltaet, Lillehammer, 14.12.
Vipe: 1 ind. Lågendeltaet, Lillehammer, 14.12.
Kvartbekkasin: 1 ind. Lågendeltaet, Lillehammer, 14.12.

TABELL 4. OTTAEVA, Vågå og Sel kommuner. Telt 13.12. og 30.12. av Per Bådshaug, 19.12. av Geir Gaarder og 27.12. av Marius von Glahn.

Strekning	Åpen km	Sangsvane	Knoppsvane	Stokk-and	Kvin-and	Laks-and	Fosse-kall	Andre arter	Sum	Gj. snitt tidl. år
Otta – Lalm	17,0						11		11	41,3
Lalmsvatnet	5,0	16		1		9			26	25,5
Lalmsvatnet - t.o.m. utosen av Vågåvatnet	10,0	44	11		12		5	1	73	51,7
SUM	32,0	60	11	1	12	9	16	1	110	118,5

Rubrikken **andre arter** omfatter:

Kanadagås: 1 ind. utosen av Vågåvatnet 13.12. og 30.12.

TABELL 5. SJOA, Vågå kommune. Telt 27.12. av Bjørn Roar Løkken, Per Nettet og Jon Opheim.

Strekning	Åpen km	Stokk-and	Krikk-and	Laks-and	Fosse-kall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Utosen av Gjende - Øvre Sjudalsvatn	4,6	14	1	3	11	29	26,3
Øvre Sjudalsvatn - Nedre Sjudalsvatn	0,7				4	4	7,9
Nedre Sjudalsvatn - Russlii	3,0				5	5	20,3
SUM	8,3	14	1	3	20	38	54,5

TABELL 6. MURUA, Nord-Fron kommune. Telt 12.12. av Ragnar Ødegård.

Strekning	Åpen km	Fossefall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Slangen – Olstappen	2,0	1	1	7,9
SUM	2,0	1	1	7,9

TABELL 7. ESPA, Sør-Fron kommune. Telt 05.02. av Harald Bolstad.

Strekning	Åpen, km	Fossefall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Breisjøen - Olstappen	1,8	3	3	4,0
SUM	1,8	3	3	4,0

TABELL 8. HYNNA VED HORNSJØ I ÅSTDALEN, Øyer kommune. Telt 17.12. av Jon Opheim.

Strekning	Åpen, km	Fossefall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Utosen av Hornsjøvatnet	0,3	1	1	0,7
SUM	0,3	1	1	0,7

TABELL 9. NORDÅA, Lillehammer kommune. Telt 16.12. av Sven Haugen.

Strekning	Åpen, km	Sangsvane	Fossefall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Reinsvatnet - Mellsjøen	1,2	3	2	5	2,9
SUM	1,2	3	2	5	2,9

TABELL 10. STUVA, Lillehammer kommune. Telt 16.12. av Sven Haugen.

Strekning	Åpen, km	Fossefall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Utosen av Mellsjøen - Kroksjøen	0,5	2	2	7,4
SUM	0,5	2	2	7,4

TABELL 11. MESNAELVA, Lillehammer kommune. Telt 13.12. av Sven Haugen.

Strekning	Åpen, km	Sangsvane	Stokk-and	Kvin-and	Fosse-kall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Kroken - Mesnasaga	6,0	2	56	5	15	78	42,4
SUM	6,0	2	56	5	15	78	42,4

TABELL 12. RINDA, Lillehammer. Telt 16.12. av Jon Opheim.

Strekning	Åpen, km	Fossefall	Sum	Gjennomsnitt tidl. år
Nedre del, Vingrom - Mjøsa	1,0	1	1	0,6
SUM	1,0	1	1	0,6

TABELL 13. GAUSA, Lillehammer og Gausdal kommuner. Telt 13.12. av Jon Opheim og Ragnar Ødegård. Supplering: 23.12. av Sverre Lundemo og Svein Lundemo.

Strekning	Åpen, km	Stokkand	Fossekall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Lågen ved Fåberg-Segalstad bru	6,2	64	2	66	28,4
SUM	6,2	64	2	66	28,4

TABELL 14. RAUDA, Gausdal kommune. Telt 23.12. av Sverre Lundemo og Svein Lundemo.

Strekning	Åpen, km	Fossekall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Nedre del mot Vesle-elva	1,7	2	2	3,5
SUM	1,7	2	2	3,5

TABELL 15. VESLE-ELVA, Gausdal kommune. Telt 23.12. av Sverre Lundemo og Svein Lundemo

Strekning	Åpen, km	Fossekall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Segalstad bru - møte med Rauda	3,5	4	4	3,3
SUM	3,5	4	4	3,3

TABELL 16. MJØSA, Lillehammer, Gjøvik og Østre Toten kommuner. Telt 13.12., 14.12., 16.12., 18.12., 20.12., 21.12., 22.12., 26.12., 27.12., 29.12. og 31.12. av John Apeland, Tom Dalhøy, Margaret M. Eggen, Marius von Glahn, Bjørn Harald Larsen, Geir Gaarder, Per Jan Hagevik og Ragnar Ødegård.

Strekning	Åpen km	Knopp-svane	Stokk and	Kvin-and	Laks and	Fiske måke	Grå-måke	Andre arter	Sum	Gj. snitt tidl. år
F.o.m. Vingrom - Svennesvollene	12,0						4		4	12,1
F.o.m. Svennesvollene - Stokkelvas utløp	10,2	37	51	17			3	25	133	29,4
F.o.m. Stokkelvas utløp - Gjøvik brygge	11,0	2	19	18		5		11	55	28,6
F.o.m. Gjøvik brygge - t.o.m. Rambekkvika	3,0	2	235	4		83	6	3	333	271,1
Rambekkvika – Kapp	11,0			3	4		3	5	15	19,8
F.o.m. Kapp – Totenvika	7,0	11	120	4	2		2	5	144	90,3
Totenvika	5,0	3	44	8	2	4	2	3	66	82,1
Totenvika - Viken grense	8,0		16	6	1		1	6	30	45,2
SUM	67,2	55	485	60	9	92	21	58	780	578,6

Rubrikken **andre arter** omfatter:

Sangsvane: 8 ind. Svennesvollene, Gjøvik, 13.12. og 14.12.

Kanadagås: Tils. 12 ind. (3 ind. Svennesvollene, Gjøvik, 13.12. og 14.12. og 9 ind. Sveastranda, Gjøvik, 29.12.).

Grågås: 1 ind. Mjøsa ved Kapp brygge, Østre Toten, 11.12.

Krikkand: 2 ind. Rambekkvika, Gjøvik, 31.12.

Havelle: 1 ind. Paradisvika ved Biri travbane, Gjøvik, 21.12.).

Dvergdykker: 1 ind. Mjøsa ved Kapp, Østre Toten, 28.11. - 26.12.

Horndykker: 1 ind. Totenvika, Østre Toten, 22.12. (1 ind. ved Panengen 18.12. var trolig samme ind.).

Storskarv:	Tils. 6 ind. (2 ind. Svennesvollene, Gjøvik, 13.12., 1 ind. Hunnselvas utløp, Gjøvik, 21.12., 1 ind. Vårnesstranda, Østre Toten, 21.12. og 2 ind. Mjøsa ved Panengen brygge, Østre Toten, 18.12.).
Havørn:	Tils. 2 ind. (1 ind. Svennesvollene, Gjøvik, 13.12. og 1 ind. Mjøsa ved Panengen brygge, Østre Toten, 18.12.). Kan ha vært samme ind.
Vipe:	Tils. 5 ind. (2 ind. Svennesvollene, Gjøvik, 13.12. og 1 - 3 ind. i Paradisvika ved Biri travbane 13.12. - 22.12.).
Enkeltebekkasin:	1 ind. Paradisvika ved Biri travbane, Gjøvik, 14.12. - 21.12.
Kvartbekkasin:	1 ind. Paradisvika ved Biri travbane, Gjøvik, 20.12.
Lomvi:	Tils. 6 ind. (1 ind. Dalsjordet, Gjøvik, 21.12., 1 ind. Båkinstranda, Østre Toten, 21.12., 1 ind. Mjøsa ved Kapp, Østre Toten, 13.12., 1 ind. Nettumstranda, Østre Toten, 21.12., 1 ind. Totenvika, Østre Toten, 22.12. og 1 ind. Mjøsa ved Panengen brygge, Østre Toten, 18.12.).
Fossefall:	Tils. 11 ind. (2 ind. Svennesvollene, Gjøvik, 20.12., 1 ind. sør for Mjøsbrua, Gjøvik, 21.12., 1 ind. Dalsjordet, Gjøvik, 21.12., 1 ind. Steinslistrand, Østre Toten, 21.12., 1 ind. Foss, Østre Toten, 21.12., 1 ind. Hekshusstranda, Østre Toten, 17.12., 1 ind. Mjøsa ved Kapp, Østre Toten, 14.12. og 31.12., 1 ind. Totenvika, Østre Toten, 18.12. og 21.12. og 2 ind. Mjøsa ved Panengen brygge, Østre Toten, 18.12.).

TABELL 17. HUNNSELVA, Gjøvik og Vestre Toten kommuner. Telt 20.12. av Bjørn Harald Larsen og 21.12. av Bjørn Harald Larsen og Per Åge Skålerud).

Strekning	Åpen, km	Sangsvane	Knoppsvane	Stokkand	Fossefall	Andre arter	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Einavatn - Breiskallen	14,0	3	2	150	1	4	160	224,8
Breiskallen - Mjøsa	8,0				14	3	17	23,6
SUM	22,0	3	2	150	15	7	177	248,4

Rubrikken **andre arter** omfatter:

Krikkand:	Tils. 2 ind. (1 ind. ved Breiskallen renseanlegg, Vestre Toten, 21.12. og 1 ind. Fugleparken i Raufoss, Vestre Toten, 21.12.).
Kvinand:	Tils. 3 ind. (2 ind. Gjøvik - Hundalen, Gjøvik, 20.12. og 1 ind. Breiskallen - Raufoss, Vestre Toten, 20.12.).
Storskarv:	Tils. 2 ind. (1 ind. Reinsvolldammen, Vestre Toten, 20.12. og 1 ind. Fugleparken i Raufoss, Vestre Toten, 20.12. og 21.12.).

TABELL 18. STRØMSTADELVA, Vestre Toten kommune. Telt 19.12. av Bjørn Harald Larsen.

Strekning	Åpen km	Fossefall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Einavatnet – Skjelbreia	0,6	1	1	1,1
SUM	0,6	1	1	1,1

TABELL 19. EINAVATNET, Vestre Toten kommune. Telt 18.12., 19.12. og 22.12. av Bjørn Harald Larsen.

Strekning	Åpen km	Sangsvane	Knoppsvane	Kanadagås	Stokkand	Kvinand	Laksand	Andre arter	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Vestsida	9,0	1	22		15	2	4	1	45	44,2
Øst + nord	10,5	19		66	6	3		3	97	14,6
Einavoll	0,5							1	1	3,7
SUM	20,0	20	22	66	21	5	4	5	143	62,5

Rubrikken **andre arter** omfatter:

Brunnakke: 1 ind. Sangnes på vestsida 19.12.

Storskarv: Tils. 2 ind. (1 ind. Nedre Hegernes på østsida 19.12. og 1 ind. Berja nord for Einavoll 22.12.

Fiskemåke: 2 ind. Nedre Hegernes på østsida 18.12.

TABELL 20. LENAELVA, Østre Toten kommune. Telt 24.12. av Geir Gaarder.

Strekning	Åpen, km	Stokkand	Fossefall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Totenvika – Kolbu	15,0	10	7	17	15,0
SUM	15,0	10	7	17	15,0

TABELL 21. VIGGA, Gran og Lunner kommuner. Telt 19.12. av Anne Gri Henriksen, 21.12. og 22.12. av Even Dehli og 26.12. av Even Dehli og Anne Gri Henriksen.

Strekning	Åpen, km	Sangsvane	Stokkand	Kvinand	Fossefall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Røykenvika - Jarenvannet	3,3	1	13	1	10	25	28,9
Jarenvannet – Lunner	2,4		30		4	34	53,7
SUM	5,7	1	43	1	14	59	82,6

TABELL 22. TINGELSTADVASSDRAGET, Gran kommune. Telt 09.12. av Even Dehli.

Strekning	Åpen km	Fossefall	Sum	Gjennomsnitt snitt tidligere år
Grunningen - Randsfjorden	3,5	1	1	3,3
SUM	3,5	1	1	3,3

TABELL 23. RANDSELVA, Jevnaker kommune. Telt 15.12. av John Apeland og 26.12. av Even Raassum.

Strekning	Åpen km	Sangsvane	Knoppsvane	Stokkand	Kvinand	Fossefall	Andre arter	Sum	Gj. snitt tidligere år
Utosen Randsfjorden - Buskerud grense	2,6	7	1	48	14	20	4	94	85,4
SUM	2,6	7	1	48	14	20	4	94	85,4

Rubrikken **andre arter** omfatter:

Toppand: 1 ind. Bergertjernet 15.12.

Gråhegre: 1 ind. Bergertjernet 15.12.

Storskarv: 2 ind. Bergertjernet 15.12.

TABELL 24. RANDSFJORDEN, Jevnaker, Gran og Søndre Land kommuner. Telt 10.12. av Frode Munkhaugen, 13.12. av Bjørn Harald Larsen, 18.12. og 26.12. av Even Raassum, 25.12., Geir Høitomt og 29.12. av Per Åge Skålerud.

Strekning	Åpen km	Sangsvane	Knoppsvane	Stokkand	Kvinand	Laksand	Fossekall	Andre arter	Sum	Gj. snitt tidl. år
Østsida, Jevnaker-Røykenvika	21,0	12	6		1	1		1	21	177,2
Røykenvika	2,0	8	6	110	5	1		1	131	186,2
Røykenvika-Horn	11,0	3	2	8	2	2	1	9	27	78,5
Horn-Fluberg bru	22,0	8	3	21	23		2	11	68	69,7
Vestsida, Fluberg bru - Bjoneroa	22,0	3		12	24	1	13	5	58	51,9
Bjoneroa-Jevnaker	33,0	4		1		1			6	54,5
SUM	111,0	38	17	152	55	6	16	27	311	618,0

Rubrikken **andre arter** omfatter:

Kanadagås: Tils. 12 ind. (8 ind. mellom Horn og Fluberg bru, Gran/Søndre Land, 25.12. og 4 ind. mellom Bjoneroa og Tjuvholmen, Gran/Søndre Land, 25.12.).

Toppdykker: 1 ind. Eidsand, Gran, 13.12.

Storskarv: Tils. 14 ind. (1 ind. Aschimlandet, Gran 29.12., 1 ind. Røykenvika, Gran, 13.12., 5 ind. Skreitangen, Gran, 13.12., 3 ind. Eidsand, Gran, 26.12., 3 ind. mellom Horn og Fluberg bru, Gran/Søndre Land, 25.12. og 1 ind. Fluberg fuglefredningsområde, Søndre Land, 13.12.).

TABELL 25. DOKKA, Nordre Land kommune. Telt 23.12. av Geir Høitomt.

Strekning	Åpen, km	Fossekall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Samløpet Dokka/Etna - Randsfjorden	5,5	6	6	6,6
SUM	5,5	6	6	6,6

TABELL 26. ETNA, Nordre Land og Etnedal kommuner. Telt 23.12. av Geir Høitomt.

Strekning	Åpen, km	Fossekall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Samløpet Dokka - samløpet Dalselvi	6,0	4	4	4,1
SUM	6,0	4	4	4,1

TABELL 27. SYNNA, Etnedal kommune. Telt 23.12. av Geir Høitomt.

Strekning	Åpen, km	Fossekall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Utoen av Synnfjorden	0,4	1	1	2,1
SUM	0,4	1	1	2,1

TABELL 28. DALSELVI, Etnedal kommune. Telt 23.12. av Geir Høitomt.

Strekning	Åpen, km	Fossekall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Utoen av Steinsethfjorden	2,0	4	4	3,4
SUM	2,0	4	4	3,4

TABELL 29. BEGNA, Vang, Vestre Slidre, Nord - Aurdal og Sør - Aurdal kommuner. Telt 11.12. av Julia Helgesen, Fredrik Calmeyer, Rune Rødningen og Thor Østbye og 12.12. av Geir Høitomt.

Strekning	Åpen km	Sangsvane	Stokkand	Kvinand	Laksand	Fossefall	Andre arter	Sum	Gj. snitt tidl. år
Buskerud grense - Bagn	37,0	11	29	45	9	41	1	136	165,3
Bagn - Sundvoll bru	2,2			2	1	2		5	8,9
Sundvoll bru - Strondafjorden	8,8	17	69	12	3	22	2	125	78,7
Slidrefjorden - Vangsmjøsa	10,0	6	6	4	2	3	1	22	31,2
SUM	58,0	34	104	63	15	68	4	288	284,1

Rubrikken **andre arter** omfatter:

Krikkand: 1 ind. mellom Nørsvinsfjorden og Riste bru, Vestre Slidre og Vang, 11.12.

Gråhegre: 1 ind. mellom Bagn og fylkesgrensa, Sør-Aurdal, 12.12.

Storskarv: 2 ind. Strandefjorden, Sør-Aurdal, 11.12.

Begna sør for Bagn. En elvestrekning hvor det tradisjonelt oppholder seg mye vannfugl i vinterhalvåret.

Foto 12.12.2021. Geir Høitomt.

TABELL 30. AURDØLA, Sør-Aurdal kommune. Telt 24.12. av Geir Høitomt.

Strekning	Åpen, km	Fossefall	Sum	Gj. snitt tidl. år
Mellom Aurdalsfjorden og Aurdalssætra	7,0	5	5	7,8
SUM	7,0	5	5	7,8

TABELL 31. STRONDAFJORDEN, Nord-Aurdal og Vestre Slidre kommuner. Telt 11.12. av Olav Rødningen.

Strekning	Åpen km	Sangsvane	Kanadagås	Stokkand	Kvinand	Stor-skarv	Fossekall	Sum	Gj. snitt tidl. år
Faslefoss - Fossheimfoss	8,0	3	6	50	12	12	1	84	23,2
SUM	8,0	3	6	50	12	12	1	84	23,2

TABELL 32. FERISFJORDEN, Vestre Slidre kommune. Telt 11.12. av Olav Rødningen.

Strekning	Åpen km	Sangsvane	Knoppsvane	Kvinand	Gråhegre	Fossekall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
F.o.m. Fossheimfoss - Slidrefjorden	0,8	1	2	33	1	3	40	71,5
SUM	0,8	1	2	33	1	3	40	71,5

TABELL 33. SLIDREFJORDEN, Vestre Slidre kommune. Telt 26.12. og 31.12. av Brita Siri Nesja.

Strekning	Åpen km	Sangsvane	Stokkand	Kvinand	Dvergdykker	Fossekall	Sum	Gj.snitt tidligere år
Ferisfjorden- Lomendeltaet	1,0	11	40	13	1	8	73	17,0
SUM	1,0	11	40	13	1	8	73	17,0

TABELL 34. NESELVA, Nord - Aurdal og Øystre Slidre kommuner. Telt 11.12. av John Apeland, Sven Haugen, Hans Sagstuen og Jon Opheim.

Strekning	Åpen km	Stokkand	Fossekall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Strondafjorden - Sæbufjorden	2,5	6	7	13	19,3
Sæbufjorden - Hovsfjorden	5,6		17	17	17,3
Hovsfjorden - Volbufjorden	1,0		4	4	8,9
Volbufjorden - Heggefjorden	2,5		3	3	7,7
Sagahaugfjorden - Mørstadjorden	0,6		2	2	2,0
SUM	12,2	6	33	39	55,2

TABELL 35. VANGSMJØSA, Vang kommune. Telt 11.12. av Thor Østbye.

Strekning	Åpen km	Sangsvane	Kvinand	Havelle	Fossekall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Kvam - Øylo	18,5	3	13	1	3	20	30,2
SUM	18,5	3	13	1	3	20	30,2

TABELL 36. STRANDEFJORDEN, Vang kommune. Telt 11.12. av Thor Østbye.

Strekning	Åpen, km	Laksand	Fossekall	Sum	Gjennomsnitt tidligere år
Strandefjorden	1,6	1	1	2	9,9
SUM	1,6	1	1	2	9,9

BESØKTE LOKALITETER UTEN FUGL

1) Lora, Lesja (0,1 km), **2)** Kvernåi, Lesja (0,7 km), **3)** Einbugga, Dovre (0,6 km), **4)** Selsmyrbekken i utosen av Selsvatnet, Sel (0,1 km), **5)** Vågåvatnet, Vågå (frosset), **6)** Espedalsvatnet - Breisjøen, Sør-Fron (0,2 km), **7)** Tromsa, Ringebu (0,6 km), **8)** Raudtjernbekken, Lillehammer (frosset), **9)** Vismunda ved Storlondammen, Lillehammer/Nordre Land (0,1 km), **10)** Mjøsa Vingnesbrua-Vingrom, Lillehammer (frosset), **11)** Bøvra, Vestre Toten (frosset), **12)** Rudsbekken på Bøverbru, Vestre Toten (0,1 km), **13)** Jarenvannet, Gran (frosset), **14)** Langtjern - Bredtjernbekken, Gran (0,3 km), **15)** Ivistubekken, Gran (0,9 km), **16)** Glorudbekken, Gran, (0,3 km), **17)** Kalvsjøbekken (utløpet), Lunner (0,2 km), **18)** Randsfjorden ved Land Sag, Søndre Land (0,2 km), **19)** Sæbufjorden, Nord-Aurdal (frosset), **20)** Heggefjorden - Sagahaugfjorden, Øystre Slidre (1,0 km).

TABELL 37. REGISTRERT ANTALL AV VANNFUGLARTENE

Nr.	Vannfuglart	Antall ind.	Prosentandel
1	Stokkand	1371	49
2	Fossefall	467	17
3	Kvinand	323	11
4	Sangsvane	198	7
5	Knoppsvane	116	4
6	Kanadagås	97	4
7	Fiskemåke	94	3
8	Laksand	51	2
9	Storskarv	40	1
10	Gråmåke	23	1
11	Krikkand	6	0,2
11	Lomvi	6	0,2
11	Vipe	6	0,2
14	Gråhegre	4	0,1
15	Havørn	3	0,1
16	Dvergdykker	2	0,1
16	Havelle	2	0,1
16	Kvartbekkasin	2	0,1
19	Grågås	1	
19	Brunnakke	1	
19	Toppand	1	
19	Toppdykker	1	
19	Horndykker	1	
19	Enkeltbekkasin	1	
SUM	24 arter	2817	100

TABELL 38. ANTALL VANNFUGL I DE ENKELTE VASSDRAG.Forkortelser:

SA: Sangsvane, **KN:** Knoppsvane, **KG:** Kanadagås, **ST:** Stokkand, **KV:** Kvinand, **LA:** Laksand, **DV:** Dvergdykker, **SS:** Storskarv, **FI:** Fiskemåke, **GR:** Gråmåke, **FO:** Fossekall, **A:** Annen vannfugl.

Vassdrag/innsjø	Åpen km	SA	KN	KG	ST	KV	LA	DV	SS	FI	GR	FO	A	SUM
Mjøsa	67,2	8	55	12	485	60	9	1	6	92	21	11	20	780
Gudbrandsdalslågen	52,4	4	6		127	34	4				2	174	4	355
Randsfjorden	111,0	38	17	12	152	55	6		14			16	1	311
Begna	58,0	34			104	63	15		2			68	2	288
Hunnselva	22,0	3	2		150	3			2			15	2	177
Einavatnet (V. Toten)	20,0	20	22	66	21	5	4		2	2			1	143
Ottaelva (Vågå og Sel)	32,0	60	11	1	1	12	9					16		110
Randselva (Jevnaker)	2,6	7	1		48	14			2			20	2	94
Strondafj. (N.Aurdal)	8,0	3		6	50	12			12			1		84
Mesnaelva (Lilleh.)	6,0	2			56	5						15		78
Slidrefjorden (V.Slidre)	1,0	11			40	13		1				8		73
Gausa (Lilleh./Gausd.)	6,2				64							2		66
Vigga (Gran + Lunner)	5,7	1			43	1						14		59
Ferisfjorden (V. Slidre)	0,8	1	2			33						3	1	40
Neselva (Ø. Slidre)	12,2				6							33		39
Sjøa (Vågå)	8,3				14		3					20	1	38
Vangsmjøsa (Vang)	18,5	3				13						3	1	20
Lenaelva (Østre Toten)	15,0				10							7		17
Dokka (Nordre Land)	5,5											6		6
Aurdøla (Sør-Aurdal)	7,0											5		5
Nordåa (Lillehammer)	1,2	3										2		5
Dalselvi (Etnedal)	2,0											4		4
Etna (N.Land/Etnedal)	6,0											4		4
Vesle-elva (Gausdal)	3,5											4		4
Espa (Sør-Fron)	1,8											3		3
Rauda (Gausdal)	1,7											2		2
Strandefjorden (Vang)	1,6						1					1		2
Stuva (Lillehammer)	0,5											2		2
Folla (Dovre)	0,7											1		1
Hindåe (Dovre)	2,0											1		1
Hynna (Øyer)	0,3											1		1
Murua (Nord Fron)	2,0											1		1
Rinda (Lillehammer)	1,0											1		1
Strømstadelva (V.Tot.)	0,6											1		1
Synna (Etnedal)	0,4											1		1
Tingelstadv.dragnet (Gran)	3,5											1		1
SUM	488,2	198	116	97	1371	323	51	2	40	94	23	467	35	2817

TABELL 39. OPPSUMMERING AV DE VANLIGSTE ARTENE I PERIODEN 1979 - 2021.

Forklaring til tabellen:

De 5 årene med høyest antall er skravert for hver art. Året med høyest antall et uthevet med fet skrift.

Art/år	79/ 80	80/ 81	81/ 82	82/ 83	83/ 84	84/ 85	85/ 86	86/ 87	87/ 88	88/ 89	89/ 90	90/ 91
Sangsvane	19	20	18	12	8	16	36	23	30	61	57	55
Knoppsvane				14	4	4	21	18	17	24	47	37
Kanadagås						1				7	21	16
Stokkand	253	236	128	248	352	511	277	324	331	544	696	813
Toppand								1		1	2	3
Kvinand	139	189	122	201	201	239	148	160	188	283	201	272
Laksand	20	26	20	36	41	80	42	34	57	64	51	65
Dvergdykker					2	3	3	4	1	1	1	1
Storskarv					1	1						
Gråhegre					2	6		1				
Fiskemåke	21	14		27	41	69	4	44	64	72	113	88
Gråmåke	1	3			2	7			12	16	14	136
Fossefall	387	642	438	559	686	658	500	579	656	707	718	592

Art/år	91/ 92	92/ 93	93/ 94	94/ 95	95/ 96	96/ 97	97/ 98	98/ 99	99/ 00	00/ 01	01/ 02	02/ 03
Sangsvane	104	140	125	167	231	143	167	184	195	289	239	410
Knoppsvane	100	32	57	70	12	15	45	38	83	126	74	113
Kanadagås	18	23	12	3	1	1	39	11	34	162	37	182
Stokkand	699	1213	1355	623	832	717	1019	1769	1348	3256	1418	1239
Toppand	1	1	4	2	3	1	1		1	110		2
Kvinand	425	479	558	593	423	433	563	481	431	810	419	300
Laksand	89	127	153	235	147	105	127	77	113	209	78	82
Dvergdykker	3	3	2	1		3	1	2		4		4
Storskarv	3		4					2		7		2
Gråhegre	4	2	7		3		2		3	13	1	5
Fiskemåke	85	73	32	57	42	37	115	60	23	103	59	49
Gråmåke	783	960	416	847	43	79	1022	345	496	282	230	100
Fossefall	584	507	434	470	512	465	533	636	583	641	778	469

Art/år	03/ 04	04/ 05	05/ 06	06/ 07	07/ 08	08/ 09	09/ 10	10/ 11	11/ 12	12/ 13	13/ 14	14/ 15
Sangsvane	272	459	326	284	272	228	261	74	239	110	175	175
Knoppsvane	87	134	139	100	129	109	82	21	125	40	111	131
Kanadagås	83	200	219	125	50	17	5		323	4	30	37
Stokkand	1518	1351	1668	1847	1489	1344	1123	819	1498	1153	1321	1365
Toppand	16	2	1	7	4	1			2		3	7
Kvinand	314	326	317	591	311	391	339	199	372	285	348	346
Laksand	98	110	140	223	82	116	85	53	120	58	68	114
Dvergdykker	3	3	4	6	2	1	4	2	5	5	5	6
Storskarv	1	6		23	8	11	3		6	3	4	39
Gråhegre	1	3	4	3	1	9		1	2	3		3
Fiskemåke	82	57	83	103	110	108	56	70	106	74	82	89
Gråmåke	545	47	102	1062	136	89	15	7	407	41	191	167
Fossefall	454	568	680	668	733	696	576	421	493	576	528	607

Art/år	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
Sangsvane	252	217	114	92	143	174	198
Knoppsvane	143	99	28	75	87	133	116
Kanadagås	100	32	1	38	11	160	97
Stokkand	1885	1729	1588	1423	1048	1647	1371
Toppand	4	11	2	4	2	1	1
Kvinand	288	282	211	252	370	373	323
Laksand	87	59	57	51	69	88	51
Dvergdykker	4	6	6	1	1	4	2
Storskarv	30	7	4	14	18	69	40
Gråhegre	3	4	2	4	7	13	4
Fiskemåke	147	78	88	69	86	69	94
Gråmåke	188	105	55	118	54	292	23
Fossefall	568	611	539	412	470	538	467

Vannfugltelling Trettenstryka fuglefredningsområde.
Foto: Jon Opheim

Referat fra fellesmøte med lokallagene

Dokkadeltaet nasjonale våtmarkssenter den 6. desember 2022

Til stede:

Representanter fra lokallagene Gjøvik/Toten/Land, Valdres, Sør-Gudbrandsdal og Hadeland. Fra fylkesstyret: Jon Opheim, Ragnar Ødegård, Anne Gri Henriksen, Annbjørg Backer, Geir Høitomt, Bjørn Harald Larsen, Rolf Jørn Karlsen og Margaret Eggen.

Saksliste:

1. Kort runde med hvert enkelt lokallag med presentasjon av sine hovedaktiviteter. Utveksling av erfaringer og framtidsplaner. Hvordan kan fylkesavdelingen bidra/støtte opp.

Valdres lokallag: Arrangerer medlemsmøter, gjerne med eksterne foredragsholdere. Utemøter hver torsdagskveld på ulike lokaliteter i regionen. Rundt 10-20 deltakere på aktivitetene. Har også arrangert noen lengre turer. Har 69 medlemmer per i dag.

Gjøvik/Land/Toten: Har det siste året hatt aktiviteter knyttet til rovfugltrekk, nattsangertur, tur til Mæhlumsetra, ringmerking ved Bøverbru barneskole, fuglekassebygging på håndverksdagen på Eiktunet, merking av ugler. Fuglevakta. Befaring av rovfugltreir, uttalelser til bruk av vannskuter, med mer.

Lokallaget har søkt om midler til å få kjøpt inn en fastmontert langkikkert, og har fått tilsagn om midler. Kikkerten skal monteres i området ved Dokkadeltaet våtmarkssenter og skal være fastlåst. Kikkerten må vinterlagres innendørs. Det er ment som et tiltak for å gi flere personer og grupper tilgang til området, en bedre mulighet for å studere fugler uten eget utstyr.

Sør-Gudbrandsdal: Lokallaget ble stiftet i september i år og har fått gjennomført 14 medlemsmøter. Det har vært flest utemøter, men også møter med foredrag og bildevisning. Det er etablert en informasjonskanal via en facebookside.

Lokallaget har fått forespørsel om å lage aktiviteter for Miljøagentene. Trenger hjelp til å forberede et opplegg/materiell for dette.

Det har også kommet opp forslag om å gjøre tiltak for sandsvale. Valdres lokallag har hatt et prosjekt på sandsvale som har vært vellykket. Mulighet for å søke viltfondmidler. Aktuell nettressurs: sandsvalebygg.

Hadeland: Har gjennomført aktiviteter som uglelyttetur, fuglefrokost, generell fuglesangtur og nattsangertur. Vipeprosjekt/bakkehekkende fugler; mange forespørsler om foredrag. Lokallaget har bidratt med informasjonsplakater til Grindvollområdet

2. Organisasjonsbygging

Rolf Jørn Karlsen holdt en innledning med noen grunnleggende råd. Vi ser at det har vært en utvikling i medlemsmassen. I nyere tid har det kommet til flere medlemmer som har en generell interesse for fugl. Lokallagene treffer i større grad behovet for aktiviteter for disse medlemmene enn fylkesstyret, som i hovedsak jobber med forvaltning (registreringsprosjekter, høringsuttalelser ol).

Det kan være et potensiale for å sette i gang flere målrettede registreringsprosjekter lokalt. Det kan imidlertid være krevende for et lokallag å drive frem flere større prosjekter samtidig. Men det er gode muligheter for å overføre erfaringer fra gjennomførte prosjekter i ett lokallag til de andre. Dette kan gjøre terskelen lavere for å sette i gang nye prosjekter i lokallagene.

Vi bør se mer på hvordan vi kan treffe de unge - aktiviteter som kan inspirere.

3. Interessen for fugl. Hvor går grensene mellom vår egen aktivitet og fuglevern? Et vanskelig tema. Rolf Jørn Karlsen innledet med noen tanker.

Det er viktig å være bevisst på holdninger knyttet til deling av informasjon om sjeldne observasjoner. Ta hensyn slik at sårbare fugler ikke blir forstyrret over tid. Ha en bevissthet rundt hva vi informerer om og når vi gjør det, for fugler som kan bli påvirket negativt og trenger et vern.

Ringmerking - utøvelse av aktiviteten uten at det skader fugler eller at man tar seg til rette på annenmanns grunn uten tillatelse.

Ta hensyn ved ferdsel i sårbare naturområder som f.eks. våtmarksområder. Følg regler knyttet til verneområder.

4. Foreningens hjemmeside. Vi har i dag en lenke knyttet til BirdLife Norge sin hjemmeside. Vi kan gjerne markedsføre oss mer på denne siden, også når det gjelder lokallagene.
5. Medlemsbladet Hujon. Det er ønskelig med mer stoff fra lokallagene, gjerne med fokus på hverdagsopplevelser eller små historier. En tilnærming kan være at hvert lokallag får ansvar for ei side pr. nr. For eksempel: *Nytt fra lokallagene*. I møtet kom det også opp en ide om å hente fram artikler fra gamle nummer av Hujon og presentere de som tilbakeblikk. Antall utgivelser per år kan variere, og må sees i forhold til både økonomi og hvor mye stoff som produseres.
6. Ulike støtteordninger for lag og foreninger. Vi har lang tradisjon i å søke på " *tilskudd til vilttiltak*", hvor søknadsfristen er 15. januar. Vi bør tenke gjennom aktuelle registreringsprosjekter.

Ellers har Gjøvik, Toten og Land lokallag nettopp fått innvilget kr. 150 000,- i støtte fra Sparebankstiftelsen DNB til kjøp av teleskop for fastmontering utenfor Dokkadeltaet Våtmarkssenter.

På møtet ble det også vist til at det finnes flere ulike søknadsmuligheter og tilskudd:

- Naturvernforbundet: Kasser og tilskudd 5000,- + : Nettsted Prosjekt Fuglekasse, 2 ganger årlig.
- Naturvernforbundet: Tilskudd til Naturglede. Fortløpende.
- Sparebankstiftelsen: Breddegave: Ca. 30. januar.
- Sparebankstiftelsen: Prosjektmidler til større tiltak.
- Sparebankstiftelsen DNB: Kostnadskrevende utstyr: Se nettside.
- Kommunalt driftstilskudd: 1. mars.
- Momskompensasjon: Ca. 20. august.
- Viltfondsmidler.
- Miljøprogrammet.
- Smilmidler.
- Miljødirektoratet. Sjekk portal: Trua arter.
- Registrere/krysse av for grasrotandel i Brønnøysundregisteret.

Sjekk også lokale stiftelser og fond.

7. Årets vintertelling av vannfugltelling med oppstart ca. 10. desember. Vi tok en kort prat om organisering.
8. Vi blir trolig vertskap for BirdLife Norge sitt landsmøte i slutten av april. Planen er å legge dette til Granavollen på Hadeland. Dette krever noen forberedelser.

Styremøte Folkets Hus i Hunndalen 20.10.2022. Referat.

Til stede: Geir Høitomt, Annbjørg Backer, Jon Opheim, Ragnar Ødegård, Bjørn Harald Larsen, Rolf Jørn Karlsen og Anne Gri Henriksen. Per Åge Skålerud var til stede på møtet som redaktør for Hujon.

Saksliste:

45/22 Referatsaker.

- Referat fra forrige styremøte på Dokka 30.03.2022.
- Referat fra Nordisk kongeørnsymposium i Rendalen, der vi har bidratt med et tilskudd på kr. 20 000,-. Geir og Jon deltok.
- Sorperoa friluftsgroupe på Vinstra har sendt oss en fin turkatalog. Her er bl.a. fin presentasjon av en natursti om fugler, som vi var med på å åpne – og finansiere. Vi har vår logo på katalogens bakside.
- Tranetellingen helga 10 - 11.09. Mange deltakere og mye trane, men likevel færre enn i fjor. Rapport kommer i Hujon.

46/22 Innkommen post.

- Melding om fastsetting av planprogram for E6 Øyer – Frya.
- Innmeldt årsmøtesak til BirdLife Norge vedr. evaluering av nåværende delegatordning, dvs. hvem som skal ha stemmerett ved foreningens årsmøter.
- Henvendelse fra Statsforvalteren i Innlandet vedr. kikkerter i «fugletårnet» i Lågendeltaet. De som ble plassert her ble stjålet etter kort tid. Kommunen har opplyst at de har 2 -3 kikkerter som «reservelager» i opplæringsammenheng. Vi er spurt om vi har noen aktiviteter der disse kan brukes. Enighet om at kikkertene nå oppbevares hos Statsforvalteren til utlån etter behov.
- Revidering av kommuneplanens arealdel, Lom. Vi har hatt denne til gjennomgang og fått kopi av fellesuttalelsen mellom Naturvernforbundet i Ottadalen og Sel og Birdlife Sel og Ottadalen lokallag.
- Kopi av høringsbrev fra Birdlife Norge Gjøvik, Land og Toten lokallag vedr. forslag til opphevelse av deler av lokal forskrift om forbud mot bruk av vannskuter på Mjøsa i Østre Toten.
- Planprogram kommunedelplan for naturmangfold, Vang kommune.
- Melding om vedtak for E6 Roterud - Storhove og avlastet E6, Lillehammer kommune.

47/22 Årsmøte i BirdLife Norge i Fevik 22. - 24.04. Jon deltok fra fylkesavdelingen, Anne Gri fra Hadeland lokallag og Julia Helgesen fra Valdres lokallag. Vi kan bli arrangør av årsmøtet i 2023, og bør begynne å forberede oss litt til det.

48/22 Lågendeltaet og ny E6 forbi Lillehammer. Sammen med to velforeninger og ferskvannsbiolog Morten Kraabøl har vi hatt møte med Statsforvalteren (04.05.) der vi bl.a. la fram noen innspill til forvaltningsplanen for Lågendeltaet som skal utarbeides. Det ble fokusert mest på bevaring og forbedring av strandsoner, samt forholdet til økt ferdsel i de sårbare områdene. Ellers har denne saken fortsatt stor plass i lokale medier. Vi hadde senest 12.10. et leserinnlegg i avisa GD med en del faktaopplysninger i saken.

- 49/52 Søknad om dispensasjon fra arealdelen i kommuneplanen for Øystre Slidre til opparbeiding av trillesti inntil Rjupetjednet på Valdresflya, med tilhørende brygge, raste- og parkeringsplass. Tiltaket er et stort naturinngrep i sårbar høyfjellsnatur med et svært rikt og spesielt fugleliv. Vi har påklaget kommunens vedtak. Saken ligger nå hos Statsforvalteren i Innlandet.
- 50/22 Trettenstrykene fuglefredningsområde og brukollaps. Vi har hatt flere henvendelser fra Statsforvalteren og vegmyndigheter vedr. hensynet til fuglelivet i det pågående oppryddingsarbeidet og planer om midlertidig bru. I diskusjonen om ny bru har det også dukket opp nye planer om kraftutbygging – både utbygging av Hovdfossen i Lågen og regulering av Losnavatnet. Knut Gundersen i vår forening har bl.a. stilt opp i NRK-intervju og laget en oversikt over utførte vintertellinger av vannfugl i perioden 1968/69 og fram til i dag.
- 51/22 Utvidelse av Jotunheimen nasjonalpark, Dovre nasjonalpark og Vesle Hjerkin landskapsvernområde. I uttalelse 12.06. har vi støttet disse forslagene med dokumentasjon på områdene betydning for fuglelivet. Jon har deltatt i et møte hos Statsforvalteren 12.10.
- 52/22 Ny 132 kV ledning Åbjøra – Gjøvik. Uttalelse gjennom FNF Innlandet. Her støttes forslag fra de berørte kommuner om bl.a. jordkabel i den nedlagte Valdresbanen. Her har Birdlife Norge Valdres lokallag også sendt høringsuttalelse.
- 53/22 Øystadmarka Solkraftverk og innmarksbeite. Planforslag som omfatter et ca. 1700 dekar stort område i Søndre Land, som i nordøst grenser mot Gåssjøen – et svært fuglerikt område med mange rødlistearter. Høringsfrist 15.10. Ole Morten Fossli i FNF hjelper oss med en uttalelse, som trolig også underskrives av noen andre foreninger.
- 54/22 Kittilbudammen i Gausdal. Geir har deltatt på befaring 05.10., sammen med Randsfjordmuseet (v/ Finn Audun Grøndahl), nasjonalparkforvalteren (v/Ulf Ullring), Gausdal fjellstyre (v/Even Røhnebak) og Statsforvalteren (v/Alexandra Abrahamson). Et viktig tema var hensynet til fuglelivet og at dette i noen år har vært forstyrret av fiskere pga. utsetting av fisk (fjellstyret). Det står i dag et lite fugleskjul i ytterkant av dammen.
- 55/32 Spetteskader i hyttefelt i Sjodalen. Henvendelse fra Vågå kommune om forebyggende tiltak før det evt. gis fellingstillatelse. Jon og Bjørn Roar Løkken deltok 01.09. på befaring med kommunen og leder for velforeningen. Det ble dokumentert store skader på vindus- og dørkarmen, samt noen vindskier på tils. ca. 15 hytter, trolig forårsaket av flaggspett på leting etter insekter/fluier. Det er gjort en god del tiltak i området uten å lykkes. Vi hadde med oss to store fettklumper til bruk på en stor, felles foringsplass. Hvis dette ikke hjelper ligger det nok an til fellingstillatelse på flaggspett i området.
- 56/32 Henvendelse fra Glommen Mjøsen Skog om planlagte hogster i hønsehauklokaliteter på Dovre og Øyer. Førstnevnte var grei i forhold til gjeldende retningslinjer, mens sistnevnte høyst sannsynlig vil bety utradering av hele hekkelokaliteten. Vi har her bedt om at det gis erstatning for å unngå mer hogst i området.
- 57/32 Henvendelse fra Statsforvalteren i Innlandet vedr. søknad fra kommunen om boreaktivitet flere steder i Lågendeltaet naturreservat i tidsrommet 08.06. - 17.06. Arbeidet er knyttet til lovbestemte «sonderinger» av kommunens grunnvannskilder i området. Vi har svart at tiltaket er uheldig midt i fuglenes hekkeperiode, men siden tiltaket er påkrevd ville en utsettelse til våren (som var alternativet) ikke vært noe bedre.
- 58/22 Luftfartstilsynet har fornyet konsesjonen for Husodden flyplass i Søndre Land med en del nye vilkår. Her er det bl.a. tatt hensyn til vår uttalelse om at forbud mot all flyaktivitet under 800 fot over Fluberg fuglefredningsområdet endres til perioden 01.04. - 15.05. (tidligere 15.04. - 19.05.).

- 59/22 Naturmangfoldsplan for Gausdal kommune. Jon deltok i et «medvirkningsmøte» i kommunen 07.09., hvor vi hadde noen innspill om viktige fuglelokaliteter, hekkelokaliteter for rødlistearter og områder med stort biologisk mangfold som burde vært bedre kartlagt.
- 60/22 Revidering av Norsk PEFC Skogstandard har vært på høring. Vi har gitt våre innspill til BirdLife Norge som har utarbeidet et fyldig og godt høringssvar.
- 61/62 Søknad fra Even Dehli. Han ber om tillatelse til å søke om støtte i Birdlife Oppland sitt navn til fortsettelse av «Rovfuglprosjektet i Oppland». Søknaden skal sendes Statsforvalteren. Styret for Birdlife Oppland mener saken er prinsipiell med tanke på likebehandling dersom noen andre skulle komme med en tilsvarende forespørsel. Det har vært en gjennomgående praksis over tid at tilsvarende prosjekter har skjedd i regi av styret. En eventuell søknad via Birdlife Oppland bør sendes i navn av styrets leder og prosjektet bør også være organisert av foreningen, ikke av enkeltpersoner. Styret har også betenkeligheter rundt hvem som vil ha ansvaret dersom det f.eks. skulle skje en ulykke ved klatring i reirtrær ol. og der foreningen formelt stiller seg bak prosjektet. Styret innstiller på å avslå forespørselen.
- 62/22 Opprettelse av Birdlife Sør-Gudbrandsdal lokallag. Lokallaget ble formelt stiftet på et møte 10.09. med følgende styre: Margaret M. Eggen (leder), John Apeland, Ulf Raino Hansen og Finn Audun Grøndahl. Vi har tradisjon med et oppstartingsstilskudd på kr. 5 000,-.
- 63/22 Møte med lokallagene. Vi legger opp til et fellesmøte med lokallagene tidlig i januar 2023. Dette er en anledning for lokallagene å ta opp temaer som de ønsker å drøfte med fylkestyret, for at lokallagene kan bli kjent på tvers av fylket, samt muligheter for å søke om midler mm. Vi sender en forespørsel til lokallagene for å høre hva de er mest interesserte i å ta opp.
- 64/22 Per Åge orienterer litt om Hujon, stofftilgang osv. Det er behov for abonnement på programvare for å utføre skrivearbeidet, i overkant av 700 kr i året. Styret gir tilslutning til å dekke kostnaden.
- 65/22 Det er et mål for styret at alle utgaver av Hujon som er utgitt skal skannes, og at nyere utgaver samles på en egen harddisk. Geir sjekker med Land museum om de har en egnet skanner som kan brukes.
- 66/22 Lokallaget for Gjøvik og Toten har søkt Sparebankstiftelsen om midler til en fastmontert kikkert til utplassering i området ved Dokkadeltaet våtmarkssenter, beløp rundt 150-160.000 kr. Våtmarkssenteret tar på seg ansvaret for vinterlagring.
- 67/22 Styret foreslår at det skrives en sak til Statsforvalteren om justering av tidsrom for ferdseisforbud i verneområder, med tanke på at hva som regnes som sårbare perioder har endret seg, spesielt fugletrekk. Geir skriver saken.

Hunndalen 20.10.2022
Annbjørg Backer

SISTE NYTT

Av Jon Opheim

01.09. – 31.12.2022

Årets høstsesong bød ikke på de samme masseopptredener/invasjoner av enkelte fugle-arter som fjoråret. En forholdsvis mild høst satte likevel sitt preg på fuglelivet, med mange arter som ventet lengre enn normalt med å dra sørover. Disse forholdene endret seg raskt i november/desember da vi fikk ei langvarig kuldeperiode, noe som også ga seg utslag på årets tradisjonelle vintertelling av vannfugl i siste halvdel av desember.

Vassdragene frøs mer til enn på lenge. Noen sjeldenheter ble det også denne gangen. Mest oppsikts-vekkende var nok ei egretthege i Skåbu 22. desember i minus 17 grader! Vårt første vinterfunn. Ellers nevnes ei alke i Totenvika i oktober, en gråstrupedykker i Mjøsa i desember, ei krykkje i Øystre Slidre og opptil 13 havørner samlet i Risheimøyi naturreservat i Skjåk i begynnelsen av oktober! Verdt å nevne er også en isfugl ved Biri i september og ei vintererle på Svennesvollene i sterk vinterkulde 21. desember.

Knoppsvane

Det er gjort en rekke observasjoner fra nord til sør i fylket gjennom hele perioden. Her nevnes bare observasjoner av ungekull fra i år. Når det gjelder vinterobservasjonene inngår disse i vannfugl-tellingen som blir publisert i et senere nr. av Hujon. **Skjåk:** 6 ad. og 1 juv. Risheimøyi 02.09. og 6 ad. og 4 juv. samme sted 08.10., **Lom:** Årsjo naturreservat: 1 par med 4 juv. 02.09., 1 par med 3 juv., samt 1 dødt juv., 02.10. og 1 par og 3 juv. 12.10., **Sør-Fron:** Hundorp naturreservat: 1 par og 1 juv. 11.09., 28 ind., herav 1 juv., 30.09., 5 ind., hvorav 1 juv., 01.10. og 1 par med 1 juv. 16.10., **Øyer:** 4 ad. og 4 juv. i Trettenstrykene fuglefredningsområde 11.12., **Lillehammer:** Lågendeltaet: 4 ad. og 2 juv. 02.10., 1 par med 2 juv. 08.10. - 10.10. og 20.10., 2 ad. og 1 juv. 01.11., 05.11. og 09.11., 1 par med 2 juv. 11.11., 1 juv. 30.11. og 2 ad. og 1 juv. 01.12., **Gjøvik:** 1 par med 2 juv. Svennesvollene 02.10., **Vestre Toten:** 1 par med 3 juv. Einafjorden 10.10. og 15 ad. og 1 juv. samme sted 06.11., **Østre Toten:** 4 ad. og 1 juv. Mjøsa ved Kapp 26.12., **Gran:** 1 par med 5 juv. Nedre Fallangstjern 09.09., 1 par og 5 juv. Røykenvika 16.09., 17.09. og 25.09. og 3 ad. og 5 juv. samme sted 02.10., 1 ad. og 1 juv. Hovstjern 16.09., 1 ad. og 1 juv. Jarenvannet 23.10. og 2 ad. og 1 juv. samme sted 05.12., **Lunner:** 2 ad. og 2 juv. Kalvsjøtjernet 19.11.

Sangsvane

Hekkefunn/par med unger og store antall:

Dovre: 1 par med 4 juv. Fokstummyra 18.09. og 1 par med 2 juv. Hjerkinnsdammen 02.10.,

Skjåk: Risheimøye: 1 par med 4 juv. 09.10., 1 par med 3 juv. 22.10. og 10 ad. og 7 juv. 23.10.,

Lom: 1 juv. Åsjo 22.10., **Sel:** 52 ind. Selsmyrin 03.11., **Sør-Fron:** 1 par med 3 juv. Hundorp naturreservat 15.10. og 16.10. og 1 par med hhv. 2 og 3 juv. Hovevollan ved Hundorp 16.10., **Ringebu:** 1 par med 6 juv. Risøya på Frya 28.10., **Gausdal:** 1 par med 6 juv. Kroktjønna i Hynna naturreservat 15.09., **Vestre Toten:** 10 ad. og 4 juv. Nesvika på Einafjorden 23.10. og 6 ad. og 4 juv. Nedre Hegernes på Einafjorden 25.10., **Søndre Land:** 1 par med 2 juv. Elveflata i Dokkadeltaet 16.09. og 1 par med 2 juv. Settonvika i Randsfjorden 19.10., **Søndre/Nordre Land:** Dokkadeltaet: 17 ad. og 1 juv. 16.09., 1 par med hhv. 2, 3 og 5 juv., samt 1 ad. med 3 juv., 19.10., 100 ind. 28.10., 76 ind. 29.10. og 88 ind. (75 ad. og 13 juv.) 20.11., **Nord-Aurdal:** 1 ad. og 5 juv. Valtjern ved Valtjernstølan 26.09.

Taigasædgås

Sør-Fron: 1 ind. Hundorp naturreservat 29.09., 1 ind. Fryasletta 01.10. og 1 ind. Lågen ved Breivegen bru 13.10. - 16.10.

Kommentar: Disse observasjonene dreier seg med stor sannsynlighet om samme ind.

Kortnebbgås

Årets høsttrekk hadde større omfang enn de to foregående årene, men ble likevel nokså beskjedent sammenlignet med mange tidligere år. Dette kan tyde på at mye av trekket har passert i stor høyde, og kanskje også på nattetid. Ca. 5600 ind. ble registrert på direkte sørtrekk i tidsperioden 16.09. - 30.10. De største trekkdagene ble 20.09., 03.10. og 21.10. med hhv. ca. 1720, 925 og 1350 ind. I tillegg ble mange rastende flokker sett ved Einafjorden i Vestre Toten i perioden 28.09. - 23.10. Hvor stor utskifting det var i disse flokkene er vanskelig å si. Største dagsobservasjon ved Einafjorden var 615 ind. 06.10. og denne flokken holdt seg i området fram mot 11.10. Så sent som 23.10. rastet 280 ind. i området. Ellers ble 1 - 4 rastende ind. registrert i Dokkadeltaet, Søndre/Nordre Land, i perioden 03.09. - 11.11.

Grågås

Lesja: 1 ind. Lesjaleira 09.09., **Sel:** 2 ind. Selsmyrene 27.11., **Vestre Toten:** Fast tilhold på forskjellige steder langs Einafjorden i perioden 10.09. - 08.10. med opptil 200 ind. 02.10. og 03.10. Øvrige antall: 55 ind. 10.09., 10 ind. 28.09. og 30.09., 65 ind. 05.10. og 150 ind. 08.10. I tillegg et par trekkobservasjoner: 25 ind. over Blilisanden 11.09. og 150 ind. Lier, Børsvollen, 03.10., **Østre Toten:** Hhv. 230 og 30 trekkende ind. Evenrudgutua på Kapp 15.10. og 06.11., **Gran:** Hhv. 100 ind. og 16 ind. Røykenvika 06.09. og 16.09., 101 ind. Randsfjorden ved Aschimlandet 16.09., 9 ind. ved Dvergstenbrua i Brandbu 17.09. og 40 overflyvende ind. Hvalskvern 29.10., **Søndre/Nordre Land:** 3 ind. Dokkadeltaet 13.10.

Kanadagås

Sør-Fron: Hhv. 56, 41, 52 og 53 ind. Hundorp naturreservat 06.09., 18.09., 29.09. og 02.10., 14 ind. Fryasletta 01.10., hhv. 45, 45 og 34 ind. Lågen ved Breivegsbrua 13.10., 14.10. og 15.10. og 2 ind. Hovevollan vest for Hundorp bru 16.10., **Ringebu:** 57 ind. Risøya på Frya 11.09., **Lillehammer:** 8 ind. over Jørstadmoen 04.09. og 2 ind. Hunderfossdammen 02.10., **Vestre Toten:** 5 ind. Sisselbergbukta på Einafjorden 05.12., **Gran:** Hhv. 30, 50 og 5 ind. Røykenvika 06.09., 16.09. og 02.10., hhv. 8, 150, 40 og 50 ind. Jarenvannet 16.09., 22.09., 02.10. og 08.10., 5 ind. ved Dvergstenbrua i Brandbu 17.09., 1 ind. ved Sølvsberget 28.09. og hhv. 10 og 50 ind. Bjørge Niggarn 01.10. og 15.10., **Søndre Land:** 12 ind. Kråkvika i Randsfjorden ved Hov 20.11., **Søndre/Nordre Land:** Fast tilhold i Dokkadeltaet hele høsten fram til siste halvdel av november. Opptil hhv. 104, 93 og 40 ind. er notert i september, oktober og november. **Nord-Aurdal:** 3 ind. Strondafjorden ved Søndre Svenes 10.12.

Hvitkinngås

Lillehammer: 1 ind. Lågendeltaet 12.09. og 15.09., **Østre Toten:** 157 ind. Evenrudgutua på Kapp 18.09., 193 ind. Kapp 08.10. og 20 ind. Heggshus 18.10.

Snadderand

Vestre Toten: 1 ind. Blilisanden på Einafjorden 06.11.

Krikkand

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Gjøvik: 1 ind. Paradisvika ved Biri travbane 03.12.

Stjertand

Lom: 1 ind. Åsjo naturreservat 31.10., **Gjøvik:** 1 ind. Paradisvika ved Biri travbane 29.11.,
Vestre Toten: Observasjoner fra Einafjorden: 1 - 5 ind. følgende dager Blilisanden: 1 ind. 01.09., 4 ind. 03.09. og 04.09., 3 ind. 08.09., 2 ind. 14.09., 5 ind. 27.09., 3 ind. 22.10. og 1 ind. 29.10., hhv. 1 og 4 ind. ved Odden 05.09. og 27.09., hhv. 3, 5, 3, 1, 3 og 2 ind. Nesvika 11.09., 05.10., 08.10., 12.10., 23.10. og 25.10., 2 ind. ved Sangnes 03.10., 1 ind. ved Amlie 22.10. og 1 ind. i Sisselbergbukta 29.10. og 30.10., **Østre Toten:** 1 ind. Totenvika 02.10. og 09.10., **Gran:** 1 ind. Røykenvika 16.09., **Søndre/Nordre Land:** 1 - 8 ind. i Dokkadeltaet følgende dager: 3 ind. 09.09., 6 ind. 10.09., 2 ind. 12.09. og 13.09., 7 ind. 14.09., 16.09. og 17.09., 8 ind. 24.09., 2 ind. 28.09., 3 ind. 04.10. og 06.10., 1 ind. 08.10., 2 ind. 15.10. og 1 ind. 19.10.

Kommentar: Flere av observasjonene på Einafjorden i Vestre Toten synes å dreie seg om de samme fuglene.

Knekkand

Lesja: 1 ind. Lesjaskogsvatnet 21.09. og 23.09.

Toppand

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Gjøvik: 1 ind. Svennevollene 21.12., **Jevnaker:** 15 ind. sørenden av Randsfjorden 26.12.

Bergand

Dovre: 2 ind. Hjerkinnsdammen 02.10., **Sel:** 1 ind. Skottvatnet naturreservat 10.10., **Gjøvik:** 1 ind. Svennevollene 21.12., **Vestre Toten:** 1 ind. Lønhaug, Einafjorden, 11.12., **Østre Toten:** 1 ind. Mjøsa ved Kapp brygge 05.12., 09.12. og 11.12., **Øystre Slidre:** 1 ind. Tuetjern 05.09.

Havelle

Gjøvik: 1 ind. Svennevollene 03.12. og 1 ind. Sveastranda 21.12., **Vestre Toten:** 4 ind. Blilisanden, Einafjorden, 19.11., **Øystre Slidre:** 1 ind. Møsaheilla ved Lykkjestølne 01.09.

Svartand

Lesja: 1 ind. Lesjaleira 30.10., **Lillehammer:** 1 - 11 ind. Lågendeltaet følgende dager: 11 ind. 20.10., 1 ind. 24.10. og 26.10., 3 ind. 30.10., 4 ind. 01.11., 02.11. og 05.11., 3 ind. 08.11. og 09.11., 4 ind. 11.11., 3 ind. 14.11. og 4 ind. 15.11. Ellers 2 ind. Mjøsa ved Vingrom 02.10., 04.10. og 06.10., **Gjøvik:** Hhv. 2 og 4 ind. Svennevollene 29.11. og 03.12., 1 ind. Sveastranda 03.12. og 19 ind. Rambekkvika 03.12., **Vestre Toten:** Observasjoner på Einafjorden: Hhv. 4 og 2 ind. ved Sangnes 12.10. og 02.12., 3 ind. ved Bjørneruddegården 22.10. og 17.11., 8 ind. Blilisanden 25.10., 8 ind. Nesvika 25.10., 1 ind. Sisselbergbukta 22.11., 02.12. og 03.12. og 1 ind. ved Strande 11.12., **Østre Toten:** 1 ind. Mjøsa ved Kapp 04.09., 21.09., 06.11. og 09.11., samt 23 ind. samme sted 11.11. Ellers 2 ind. Totenvika 09.10., **Søndre/Nordre Land:** 1 - 105 ind. er notert følgende dager i Dokkadeltaet: 1 ind. 18.10., 58 ind. 28.10., 64 ind. 29.10., 48 ind. 31.10., 46 ind. 01.11., 49 ind. 02.11., 105 ind. 06.11., 42 ind. 07.11. og 2 ind. 20.11., **Nord-Aurdal:** Hhv. 12, 8, 11, 18 og 5 ind.

Ølsjøen 16.10., 18.10., 21.10., 23.10. og 02.11., 12 ind. Veslefjorden ved Fagernes 30.10. og 8 ind. Dokkafjorden i Vestringsbygdi 02.11., **Øystre Slidre**: 9 ind. Vinstre ved Sanddalen 28.10.

Sjøorre

Nord-Fron: Hhv. 6 og 3 ind. Strålvatnet i Murudalen 23.09. og 08.10., **Sør-Fron**: 1 ind. Gålåvatnet 16.10., **Lillehammer**: 2 ind. Mjøsa ved Borudodden 30.09., **Vestre Toten**: 1 ind. Odden, Einavoll, 03.11. og 06.11. og 1 ind. Blilisanden, Einafjorden, 19.11., **Østre Toten**: Hhv. 5, 1, 1, og 3 ind. Mjøsa ved Kapp 12.10., 22.10., 27.11. og 05.12. og 1 ind. Hammerstadvika i Mjøsa 19.12.

Smålom

Lillehammer: 1 - 2 ind. Lågendeltaet følgende dager: 1 ind. 07.09., 22.09. og 15.10., 2 ind. 17.10., 1 ind. 21.10. og 23.10. og 2 ind. 24.10., **Gjøvik**: 2 ind. Svennesvollene 29.11., **Vestre Toten**: 4 ind. Einafjorden 01.09. og hhv. 7, 2 og 2 ind. Blilisanden, Einafjorden, 07.09., 09.09. og 11.09., **Østre Toten**: 1 ind. Totenvika 01.09.

Dvergdykker

Sel: 1 ind. Skottvatnet naturreservat 03.11., **Lillehammer**: 1 ind. Svartevja i Lågendeltaet 06.11., **Østre Toten**: 1 ind. Mjøsa ved Kapp 12.12. og 18.12.

Toppdykker

Lillehammer: 1 ind. Lågendeltaet 02.11., **Gjøvik**: 1 ind. Skonnordtjernet i Snertingdal 03.09.,

Vestre Toten: 1 ind. Sangnes, Einafjorden, 12.10. og 1 ind. Sisselbergbukta, Einafjorden, 19.11., **Østre Toten**: 1 ind. Mjøsa ved Panengen 28.10. og 19.12., **Gran**: Følgende observasjoner på Skirstadtjernet: 6 ind. 08.09., 1 ad. og 1 årsunge 16.09., 4 ind. 18.09., 3 ind. 27.09., 6 ind. 02.10. og 4 ind. 08.10., 1 ad. ind. Jarenvannet 16.09. og 02.10., samt 5 ad. og 3 årsunger samme sted 23.10., - 1 - 10 ind. i Røykenvika følgende dager: 2 ind. 17.09., 3 ind. 02.10., 1 ind. 05.10., 3 ind. 23.10., 10 ind. 15.11. og 1 ind. 30.11. Ellers 1 ind. Randsfjorden ved Horn 17.09., **Lunner**: 1 ind. Østenga ved Lunner sentrum 25.09., 1 ind. Harestuvannet 04.10. og hhv. 5 og 3 ind. Kalvsjøtjern 04.10. og 26.10., **Jevnaker**: 1 ind. Storetjern 19.11., **Søndre Land**: 1 ind. Fluberg fuglefredningsområde 07.10., 28.10. og 02.11., **Søndre/Nordre Land**: Fast tilhold i Dokkadeltaet, hvor 1 - 20 ind. er notert følgende dager: 4 ind. 01.09., 9 ind., hvorav 4 juv., 03.09., 2 juv. 04.09., 12 ind. 06.09., 11 ad. og 2 juv. 08.09., 19 ind. 09.09., 20 ind. 10.09., 5 ind. 13.09., 1 ind. 15.09., 9 ad. og 4 juv. 16.09., 8 ind. 17.09., 6 ind. 02.10., 5 ind. 04.10., 4 ind. 08.10. og 13.10., 1 ind. 15.10., 5 ind. 18.10. og 6 ind. 19.10.

Gråstrupedykker

Østre Toten: 1 ind. Mjøsa ved Bjertnes 19.12. (Bjørn Harald Larsen).
Vinterfunn nr. 7 i Oppland.

Horndykker

Sør-Fron: 1 ind. Dautjønnna ved Baukholstulen 29.09., **Ringeby**: Fra forrige periode: 1 hekkende par på Grønnskartjernet hadde trolig 2 kull, hhv. 1 stor og 1 svært liten unge observert 10.07. og 11.07. **Gausdal**: 1 ind. Espedalsvatnet 20.09., **Gjøvik**: 1 ind. Mjøsa ved Sveastranda 19.10. og 03.12., **Vestre Toten**: 1 ind. Odden, Einafjorden, 27.09. og 1 ind. Einavoll 12.10., **Østre Toten**: 1 ind. Mjøsa ved Kapp 21.09., hhv. 2 og 1 ind. Veibyvika i Mjøsa 19.12. og 21.12. og 2 ind. Mjøsa ved Tangnes 21.12., **Gran**: Hhv. 3, 1, 2, 2 og 2 ind. Skirstadtjern 08.09., 18.09., 27.09., 02.10. og 08.10., **Søndre/Nordre Land**: Fast tilhold i Dokkadeltaet på høsten der 1 - 8 ind. er notert følgende dager: 2 ind. 03.09., 3 ind. 06.09., 5 ind. 06.09., 4 ind. 07.09., 8 ind., hvorav 4 juv., 08.09., 4 ind. 09.09., 5 ind. 10.09., 3 ind. 13.09., 2 ind. 14.09., 4 ind. 16.09., 3 ind. 17.09., 2 ind. 24.09., 3 ind. 28.09., 6 ind. 30.09., 7 ind. 02.10., 4 ind. 04.10., 1 ind. 08.10., 2 ind. 13.10. og 15.10., 3 ind. 18.10., 5 ind. 19.10., 3 ind. 28.10., 2 ind. 29.10., 1 ind. 31.10. og 01.11., 2 ind. 02.11. og 1 ind. 07.11. og 11.11., **Nord-Aurdal**: 1 ind. Valtjern ved Valtjernstølan 01.09., **Øystre Slidre**: 3 ind. Møsehella ved Lykkjestølane 01.09.

Storskarv

Vågå: Hhv. 3, 2 og 2 ind. utosen av Vågåvatnet 01.10., 12.10. og 25.10. og 1 ind. Tessand 25.10.,
Nord-Fron: Hhv. 1, 35, 14 og 2 ind. Lågen ved Bøygen 25.09., 14.10., 18.10. og 19.10., 1 ind. over Eidefossen i Lågen 25.09., 2 ind. over Sprangøya i Lågen ved Vinstra 25.09., 6 ind. over Kvam 25.09., 4 ind. Bosåen i Kvam 25.09., 25 ind. Bukkholmen i Lågen ved Vinstra 14.10. og 35 ind. Storesanden i Kvam 19.10., **Sør-Fron:** Hhv. 8 og 1 ind. Hundorp naturreservat 11.09. og 02.10., **Ringebu:** Fast tilhold i Fåvang naturreservat hele høsten, der mellom 3 - 65 ind. er notert følgende dager: 17 ind. 01.09., 23 ind. 14.09., 65 ind. 18.09., 3 ind. 01.10., 14 ind. 14.10. og 12 ind. 06.11. Videre hhv. 3 og 12 ind. Losnavatnet ved Sylte 05.10. og 28.10. og 1 ind. Risøya på Frya 28.10., **Øyer:** 1 ind. Brettdalsvatnet 09.09., 1 ind. Vålsjøen 17.09. og 1 ind. sørenden av Losnavatnet 05.10.,
Lillehammer: Fast tilhold i Lågendeltaet fram til 04.12., med 19, 113, 114 og 8 ind. som høyeste notering i hhv. september, oktober, november og desember. Videre 1 ind. Mjøsa ved Vingrom 06.10. og fast tilhold på Hunderfossdammen på høsten der hhv. 1, 17, 45 og 1 ind. er notert 02.10., 07.10., 05.11. og 26.11., **Gjøvik:** Fast tilhold på Svenesvollene, hvor 1 - 8 ind. er notert følgende dager: 1 ind. 10.09., 8 ind. 29.09., 3 ind. 02.10., 7 ind. 03.10., 4 ind. 29.11., 1 ind. 03.12. og 2 ind. 05.12. Videre 1 ind. Skonnordtjernet i Snertingdal 20.09., 1 ind. Paradisvika ved Biri travbane 29.11., 1 ind. Rambekkvika 17.12., 1 ind. Moavika i Mjøsa 21.12. og 1 ind. Sveastranda 21.12., **Vestre Toten:** Følgende observasjoner på Einafjorden: 2 ind. Odden 27.09., 5 ind. Einavoll 12.10., 4 ind. over Lier, Børsvollen, 12.10., 3 ind. Einafjorden 06.11., 1 ind. Berja 13.11. og 1 ind. ved Nedre Hegernes 11.12., **Østre Toten:** 1 ind. sett jevnlig i Mjøsa ved Kapp i perioden 07.09. - 22.12., hhv. 1, 2, 1 og 1 ind. Totenvika 10.09., 09.10., 29.10. og 09.11., 1 ind. Mjøsa ved Panengen 02.10., 1 ind. Båkinstrand på Kapp 03.12., 1 ind. Mjøsa ved Fjellhaug 19.12. og 1 ind. Hekshusstranda 21.12., **Gran:** Hhv. 2, 9 og 2 ind. Skirstadtjernet 08.09., 02.10. og 08.10., 1 ind. Røykenvika 05.10. og 27.12., 3 ind. Jarenvannet 23.10., 1 ind. Grunningen, Tingelstad, 29.11. og 3 ind. Eidsand i Randsfjorden 27.12., **Lunner:** 1 ind. over Dælsbekken ved Daelstjernet 03.09. og 04.10. og hhv. 1 og 2 ind. Kalvsjøtjern 26.10. og 19.11., **Jevnaker:** 1 ind. sørenden av Randsfjorden 26.12. og 1 ind. Bergertjernet 26.12., **Søndre Land:** Hhv. 2 og 1 ind. Fluberg fuglefredningsområde 03.09. og 02.10., **Søndre/Nordre Land:** Fast tilhold i Dokkadeltaet fram til 05.12., med 18, 55, 48 og 3 ind. som høyeste notering i hhv. september, oktober, november og desember. **Sør-Aurdal:** 6 ind. Begna ved Bagn 18.09., **Nord-Aurdal:** Hhv. 36, 1 og 1 ind. Dokkafjorden i Vestringsbygdi 21.09., 19.11. og 10.12., 16 ind. over Ulnes bru 02.10., 1 ind. Bløytjernet 16.10., 1 ind. Ølsjøen 21.10. og 13.11., 4 ind. Aurdalsfjorden 19.11. og 3 ind. Strondafjorden ved Fagernes 10.12., **Vestre Slidre:** Fast tilhold Jutulhatten i Strondafjorden mesteparten av høsten, der dette er notert: 55 ind. 17.10., 56 ind. 27.10., 85 ind. 29.10. og 62 ind. 25.11. Ellers 3 ind. Bryggjenøbbe i Røn 23.11. og 03.12.

Egretthegre

Nord-Fron: 1 ind. Slangen i Skåbu i minus 17 grader 22.12. (Ragnar Ødegård).
Kommentar: Funn nr. 18 og det første vinterfunnet i Oppland.

Gråhegre

Seine observasjoner/vinterfunn (01.12. - 28.02.):

Gjøvik: 1 ind. Paradisvika ved Biri travbane 03.12., **Lunner:** 1 ind. Volla 25.12.

Vepsevåk

Dovre: 1 ind. Hageseter 21.09., **Lillehammer:** Fra forrige periode: 1 ind. over Gamle Røislivegen 09.08. og 1 ad. over Vårsetergrenda 15.08. og 23.08., **Søndre/Nordre Land:** 1 ind. Dokkadeltaet 01.09.

Havørn

Lesja: 4 ind. Lesjaleira 16.09., 1 ind. Lesjaskog 20.09., 1 ind. Lesjaskogsvatnet 21.09., 2 ind. Filling på Dalsida 22.09., 2 ind. Kvitmyrin på Dalsida 30.10. og 1 ind. Søre Brekka 11.12., **Dovre:** 1 ad. ind. Hjerkin 06.09., 1 ind. Fokstumyra 18.09. og 1 ad. ind. Dombås 26.10. og 28.10., **Skjåk:** 6 ind. Krossen 29.09., hhv. 13, 2, 8 og 10 ind. Risheimøyi 02.10., 03.10., 08.10. og 09.10. og 1 ind. Tundraskriu 09.10., **Nord-Fron:** 1 ind. Buøya i Kaldfjorden 15.10., **Ringebu:** 1 ad. ind. Fåvang naturreservat 12.11., **Gjøvik:** 1 ind. Sveastranda 18.12., **Vestre Toten:** 1 ind. Sisselbergbukta, Einafjorden, 29.10., **Østre Toten:** 1 ind. Kapp brygge 18.12., **Vestre Slidre:** 1 ind. Ferisfjorden 11.12.

Sivhauk

Østre Toten: 1 ad. hann ved Hol 06.09., **Søndre/Nordre Land:** 2 hunnfargede ind. Dokkadeltaet 10.09. og 1 hunnfarget ind. samme sted 12.09.

Myrhauk

Dovre: Hhv. 1 ad. hann og 1 ind. Fokstumyra 11.09. og 16.09., **Nord-Fron:** 1 hann Austhøflågan 03.09., 1 ind. Buhø 20.09. og 1 hann Strålsætra 25.09., **Øyer:** Hhv. 1 hunn og 1 hann Gompa 09.09. og 19.09., 1 hunn Vålsjøen 17.09. og 1 hunn Hita 23.10., **Gausdal:** 1 hunnfarget ind. Prestkampen 07.09. og 1 hunnfarget ind. Grasslåa på Reinsåsen 12.09., **Vestre Toten:** 1 hunnfarget ind. Lier, Børsvollen, 03.10., **Nord-Aurdal:** 1 hunnfarget ind. ved Valtjernstølan 01.09. - 04.09. og 08.09., 1 ind. Brattåsen 02.09. og 05.09., 1 hunnfarget ind. Tyrisholt 07.09., 1 ad. hann Rundtjern ved Valtjernstølan 17.10. og 2 ind. Hovdemyr ved Valtjernstølan 21.10., **Øystre Slidre:** 1 hann Urdatjernet 04.09.

Musvåk

Sør-Fron: 2 ind. Fryasletta 11.09., **Ringebu:** 2 ind. Losna ved Sylte 12.09. og 1 ind. Berg i Vekkom 25.09., **Lillehammer:** 2 ind. Halvdan Svartestv. 14.09., **Gjøvik:** 3 ind. Melbyveien i Biri 03.09., 1 ind. Vardalsvegen 16.09., 1 ind. Melbytjern 02.10., 1 ind. Bergstua 08.10. og 1 ind. Dalborgskogen 15.10., **Vestre Toten:** Følgende observasjoner av trekkende ind. Lier, Børsvollen: 1 ind. 01.09. og 20.09., 16 ind. 21.09., 10 ind. 25.09. og 3 ind. 03.10., **Østre Toten:** 1 ind. Båkinstrand på Kapp 09.09., 5 ind. Evenrudgutua på Kapp 11.09., 1 ind. Stensli Søndre 22.09. og 03.10., 1 ind. ved Nordlia Handel 24.09., 1 ind. Dyrud 26.09. og 1 ind. Viberg 01.10., **Gran:** 1 ind. Skirstadtjern 08.09., 1 ind. Bjørge Niggarn 30.09. og 1 ind. ved Jarenvannet 12.12., **Jevnaker:** 1 ind. Myre 18.09., **Søndre Land:** 1 ind. Granum 16.09., **Nordre Land:** 1 ind. Skjellungen 08.10., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Fløadn ved Fløafjorden 07.09. og 1 ind. Steinde 30.09.

Fiskeørn

Søndre/Nordre Land: 1 ind. Dokkadeltaet 03.09., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Fløafjorden 20.09.

Tårnfalk

Seine observasjoner/vinterfunn (01.12. - 28.02.):

Gausdal: 1 ind. Eggen i Espedalen 05.11., **Østre Toten:** 1 ind. Stensli Søndre 21.12.

Lerkefalk

Vestre Toten: 1 ind. Lier, Børsvollen, 01.09., **Gran:** 1 ind. ved Skirstadtjern 02.09. og 1 ind. Røykenvika 20.09., **Lunner:** 1 ind. Dælsbekken ved Daelstjernet 03.09., **Søndre/Nordre Land:** 1 - 4 ind. i Dokkadeltaet følgende dager: 2 ind., hvorav en ungfugl, 03.09., 2 ind. 04.09. og 06.09., 4 ind. 08.09., 2 ind. 10.09. og 1 ind. 14.09., **Sør-Aurdal:** 1 ind. Høvreslie 22.09.

Jaktfalk

Nord-Aurdal: 1 ind. (1 K) Fodnesberget ved Strondafjorden 11.09.

Vandrefalk

Sør-Fron: 1 ind. Hundorp naturreservat 10.09., 1 ad. og en 1 K Fryasletta 11.09. og 1 ind. samme sted 01.10., **Ringebu:** 1 ind. Kleivberga 12.09., **Gjøvik:** 1 ind. Bråstad 16.09., **Vestre Toten:** Hhv. 1, 2, 1, 1 og 1 ind. Lier, Børsvollen 01.09., 06.09., 20.09., 03.10. og 12.10., 1 ind. Einafjorden 26.09. og 1 ind. Odden, Einafjorden, 06.10., **Østre Toten:** 1 ind. Evenrudgutua på Kapp 08.09., 13.09. og 20.09., **Søndre/Nordre Land:** 1 ind. Dokkadeltaet 10.09., **Vestre Slidre:** 1 ind. Kinnholt 18.10. og 26.10.

Vannrikse

Øyer: Ferske spor på snø i vannkanten ved Hunderfosdammen 22.11., **Lillehammer:** Ferske spor på snø i Lågendeltaet 29.11.

Sivhøne

Lunner: 1 ind. Korsrudbakkputten ved Lunner sentrum 25.09. og 5 ind. Kalvsjøtjernet 19.11.

Sothøne

Lom: 12 ad. og 5 juv. Åsjo naturreservat 02.09. og 5 ind. samme sted 02.10., **Sel:** 1 ind. Skottvatnet 10.10., **Gran:** 1 par med 1 unge Skirstadtjernet 02.09. og 08.09., samt hhv. 1 og 4 ad. ind. samme sted 02.10. og 08.10. Ellers 1 ind. Jarenvannet 23.10., **Lunner:** Hhv. 34 og 6 ind. Kalvsjøtjernet 04.10. og 26.10.

Sandlo

Lesja: 1 ind. Lesjaleira 09.09. og 29.09., **Lillehammer:** 4 ind. Landetjernet på Nordseter 10.09., **Vestre Toten:** Følgende observasjoner ved Einafjorden: Hhv. 4 og 1 ind. Blilisanden 01.09. og 11.09., hhv. 1, 4, 1 og 1 ind. Engenstranda, Blilisanden, 02.09., 03.09., 04.09. og 05.09., 2 ind. ved Odden 04.09. og 2 ind. Sisselbergbukta 05.09., **Gran:** 1 ind. Eidsand-eidet 16.09., 1 ind. Eidsand 20.09. og hhv. 3, 2 og 2 ind. Røykenvika 16.09., 20.09. og 27.09., **Søndre/Nordre Land:** 1 - 15 ind. Dokkadeltaet følgende dager: 5 ind. 04.09., 4 ind. 06.09., 6 ind. 07.09., 14 ind. 08.09., 15 ind. 10.09., 1 ind. 11.09., 6 ind. 12.09., 1 ind. 13.09., 4 ind. 14.09., 2 ind. 15.09., 11 ind. 16.09. og 6 ind. 28.09.

Tundralo

Vestre Toten: 1 ind. Blilisanden, Einafjorden, 02.09., **Østre Toten:** 1 ind. Totenvika 02.10., **Søndre/ Nordre Land:** 1 - 12 ind. Dokkadeltaet følgende dager: 3 ind. 07.09., 5 ind. 08.09., 1 ind. 09.09. og 14.09., 3 ind. 15.09. og 16.09., 6 ind. 28.09. og 12 ind. 29.09.

Vipe

Lesja: 1 ind. Lesjaleira 29.09., **Vestre Toten:** 1 ind. Blilisanden, Einafjorden, 06.09. og 13.09. og 1 ind. Lier, Børsvollen, 21.09.

Polarsnipe

Søndre/Nordre Land: 5 ind. Dokkadeltaet 14.09.

Dvergsnipe

Vestre Toten: 1 ind. Blilisanden, Einafjorden, 04.09., **Søndre/Nordre Land:** 1 - 2 ind. Dokkadeltaet følgende dager: 1 ind. 04.09. og 06.09., 2 ind. 07.09., 1 ind. 08.09., 2 ind. 09.09. og 1 ind. 10.09.

Tundrasnipe

Søndre/Nordre Land: Hhv. 3, 1 og 2 ind. Dokkadeltaet 06.09., 07.09. og 08.09., **Vang:** 1 ind. Fløgstrandfjorden 24.09.

Brushane

Sør-Fron: 2 ind. Olstادتjønna i Hundorp naturreservat 11.09., **Ringebu:** 4 ind. Risøya på Frya 11.09., **Vestre Toten:** 1 - 7 ind. Blilisanden, Einafjorden, følgende dager: 5 ind. 01.09., 4 ind. 02.09., 7 ind. 03.09., 2 ind. 04.09., 1 ind. 06.09. og 07.09., 7 ind. 09.09. og 10.09., 1 ind. 11.09. og 12.09., 5 ind. 13.09. og 1 ind. 14.09. Videre hhv. 7, 1 og 1 ind. Lier, Børsvollen, 01.09., 06.09. og 20.09., 3 ind. Vik, Einafjorden, 02.09. og 6 ind. Næssjordene, Einafjorden, 07.09., **Østre Toten:** 1 ind. Totenvika 10.09., **Gran:** 4 ind. Røykenvika 06.09., 3 ind. Eidsand-eidet 16.09. og 1 ind. Eidsand 20.09., **Søndre/Nordre Land:** Mellom 3 - 24 ind. Dokkadeltaet følgende dager: 7 ind. 01.09., 18 ind. 03.09., 11 ind. 06.09., 10 ind. 07.09., 12 ind. 07.09., 24 ind. 08.09., 8 ind. 09.09., 19 ind. 10.09., 22 ind. 11.09., 3 ind. 12.09., 17 ind. 14.09., 14 ind. 16.09., 9 ind. 17.09. og 24.09., 11 ind. 28.09. og 5 ind. 29.09.

Kvartbekkasin

Lesja: 1 ind. Fetten 17.12., **Sør-Fron:** 3 ind. Lågen ved Hovevolla vest for Hundorp bru 16.10., **Ringebu:** 1 ind. Vesleøya i Fryadeltaet 01.10. og 1 ind. ved Fåvang stasjon 28.10., **Lillehammer:** 1 ind. langs Gausa ved Jorekstad 27.11., **Gjøvik:** 1 ind. Svenesvollene 21.12., **Vestre Toten:** 1 ind. ved Eina stasjon 22.09. og 1 ind. Rudsbekken på Bøverbru 17.12., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Steinde 24.09. og 16.10., **Vestre Slidre:** 1 ind. Kinnholt 18.10.

Enkeltbekkasin

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Lesja: 1 ind. Fetten 17.12.

Dobbeltbekkasin

Søndre Land: 1 ind. Øystadsetra 23.09.

Fiskemåke

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Lillehammer: 1 ind. Lågendeltaet 01.12., **Gjøvik:** 3 ind. Sveastranda 21.12., 2 ind. Rambekkvika 21.12. og 56 ind. Hunnselvas utløp 21.12., **Østre Toten:** 1 ind. Kapp brygge 21.12., 23.12. og 27.12.

Sildemåke

Søndre/Nordre Land: Hhv. 1, 3 og 1 ind. Dokkadeltaet 08.09., 15.09. og 16.09.

Gråmåke

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Lillehammer: Hhv. 2 og 1 ind. Lågendeltaet 01.12. og 04.12., **Gjøvik:** Hhv. 1 og 2 ind. Sveastranda 03.12. og 21.12. og 2 ind. Rambekkvika 21.12., **Østre Toten:** Hhv. 1, 2, 1 og 1 ind. Mjøsa ved Kapp 12.12., 21.12., 27.12. og 28.12. og 2 ind. Totenvika 23.12.

Svartbak

Lillehammer: 1 - 3 ind. med fast tilhold i Lågendeltaet i perioden 15.09. - 14.11., **Gjøvik:** 1 ind. Paradisvika ved Biri travbane 30.09., **Østre Toten:** 1 ind. Totenvika 09.11., **Søndre/Nordre Land:** 1 ind. Dokkadeltaet 03.09.

Krykkje

Øystre Slidre: 1 ind. over Storeskag 12.11. (Thor Østbye).

Svarterne

Fra forrige rapporteringsperiode:

Vestre Toten: 1 ind. Sisselbergbukta på Einafjorden 16.06. (Bjørn Harald Larsen).

Kommentar: Funn nr. 9 i Oppland.

Lomvi

Lillehammer: 1 ind. Lågendeltaet 26.09., **Østre Toten:** Hhv. 1, 2, 1, 5 og 1 ind. Mjøsa ved Kapp 14.09., 21.09., 02.10., 09.11. og 30.11., hhv. 3 og 2 ind. Båkinstranda på Kapp 03.12. og 21.12., 1 ind. Mjøsa ved Panengen 28.10. og 19.12., 1 ind. Totenvika 28.09. og 1 ind. Mjøsa ved Strandli 19.12.

Alke

Østre Toten: 1 ind. Totenvika 28.10. (Bjørn Harald Larsen og Roger Karlsen).

Skogdue

Vestre Toten: Hhv. 7 og 2 ind. Lier, Børsvollen, 03.10. og 12.10., **Østre Toten:** 2 ind. Totenvika 08.10.

Ringdue

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Gran: 1 ind. ved Jarenvannet 23.12.

Tyrkerdue

Dovre: 1 ind. Dombås 24.10., **Sør-Fron:** 2 ind. Hundorp sentrum 04.09. og 15.10.,

Lillehammer: Fast tilhold på foringsplass i Halvdan Svartesvei ved Kringsjø med høyeste antall i september, oktober, november og desember på hhv. 9, 8, 7 og 2 ind. Også regelmessig tilhold på foringsplass i Cathinka Guldbergsvei ved Maihaugen, hvor det i oktober, november og desember er registrert opptil hhv. 5, 3 og 2 ind. Videre 2 ind. Bryggvegen/Berget 04.09., hhv. 2 og 1 ind. Søndre Park/Skoletorget 17.09. og 14.11., 19 ind. Kvernhusvegen i Skårsetlia 07.10., 1 ind. Pynten 24.10., hhv. 1, 2 og 2 ind. Martin Seips vei 01.11., 07.11. og 23.12., 2 ind. Lars Skrefsrudsgt. 11.11., 2 ind. Randgårdsjordet 11.11., hhv. 1 og 3 ind. Smestad 14.11. og 30.11., hhv. 5 og 2 ind. Nordre Gravlund 14.11. og 06.12., 1 ind. Lågendeltaet 06.12. og 1 ind. Smestad 21.12.,

Gjøvik: 1 ind. Fåvang 05.10. og 1 ind. Tongjordet 13.12., **Gran:** 1 ind. Røykenvika 17.09. og 6 ind. Grindåker, Tingelstad, 01.10., **Søndre Land:** 4 ind. Fluberg 02.10.

Haukugle

Dovre: 1 ind. Kringluttjern på Fokstumyra 28.12., **Øyer:** 4 ind. Gompa 09.09., 1 ind. Reina 21.09., 1 ind. Nyskolla 24.09., 1 ind. Blekasetra 22.10. og 1 ind. Nysetra, Trettenfjellet, 13.11.,

Gausdal: 1 ind. Nedre Fossetsletta 01.09., **Gran:** 1 ind. Svera, Gran østås, 30.12.,

Nord-Aurdal: 1 ind. Granheims-tjerni ved Valtjernstølan 04.09., 1 ind. Gaukelitjednet 05.09., 1 ind.

Fløten 05.09., 1 ind. Furuset 07.09. og 1 ind. Tindulvmyre 20.12., **Sør-Aurdal:** 1 ind. Snipphøgda 22.10., **Vestre Slidre:** 1 ind. Bukone 02.09., 1 ind. Bøttan 02.09. og 02.10., 1 ind. Krokåne 22.09., 1 ind. Krististølshøgda 12.10., hhv. 1, 1 og 2 ind. Svenskin 12.10., 18.10. og 09.12., 1 ind. Lomtjedd 15.10., 1 ind. ved Vasetvatnet 17.10., 1 ind. Grøneli 18.10. og 09.12., 1 ind. Bjødnhøvd 30.10. og 1 ind. Kinnholt 21.10. og 19.11.

Kattugle

Sør-Fron: 1 ind. Brennhaugen 05.09. og 24.09., **Ringebu:** 1 ind. Gildesvollen 08.09.,

Lillehammer: 1 ind. Vingnes 25.10. og 1 ind. Langmoen på Jørstadmoen 20.12.,

Vestre Toten: 1 ind. Trosterud 16.10. og 1 ind. Midtskogen ved Trosterudvegen 16.10.,

Østre Toten: 1 ind. Tallodden på Kapp 21.09., 2 ind. Båkinnskogen på Kapp 28.09. og 1 ind. Evenrudgutua på Kapp 29.10., **Gran:** 1 ind. ved Moen skole 09.09., **Søndre Land:** 1 ind. Odnes ved Land Sag 28.10., **Øystre Slidre:** 1 ind. Beito 07.10.

Hornugle

Nord-Fron: 1 ind. Skåbu 25.11. (fotobelegg), **Sør-Fron:** 1 ind. Brennhaugen 27.10., **Lillehammer:** 1 ind. Jørstadmovollene i Lågendeltaet 30.11.

Perleugle

Sør-Fron: 1 ind. Brennhaugen 29.11., 30.11. og 08.12., **Øyer:** 4 ind. ringmerket Nyskolla 24.09., **Gausdal:** 1 ind. Tverrlitjernet i Espedalen 29.09., **Gran:** 1 ind. ringmerket ved Tommelsjøen 18.10., **Lunner:** 1 ind. ringmerket Brattholt, Mylla, 24.09., **Nordre Land:** Hhv. 2 og 1 ind. ringmerket Klevmosætrene 14.09. og 11.10.

Isfugl

Gjøvik: 1 og 2 ind. Egstادتjernet 26. 08. – 14. 10. (Tina Maria Brenden, Rolf Jørn Karlsen og Even Dehli), 1 ind. 1. ind. Ringmerket ved elveutløpet 12.09 (se bilde på baksiden) Paradisvika ved Biri travbane 29.09. (Ragnar Ødegård).

Gråspett

Dovre: 1 ind. Hjerkinhusvegen 23.10., **Sel:** 1 ind. Sundtjønrråket 18.09., **Nord-Fron:** 1 ind. Veslemoen i Skåbu 08.10. og 1 ind. Brustugu 05.11., **Sør-Fron:** 1 ind. Brennhaugen 15.10., 22.10., 26.10., 06.11. og 20.11. og 1 ind. ved Sør-Fron Ungdomsskule 24.11., **Ringebu:** 1 ind. Mjogdalen i Fåvang 23.10., **Lillehammer:** 1 ind. Hovemoen 02.10. og 1 ind. Nordre Traaseth 02.11., **Vestre Toten:** 1 ind. Korsen 17.10. og 1 ind. Trosterud 18.10., **Søndre Land:** 1 ind. Brattlandsbakken på Fluberg 01.09., 02.09. og 1 ind. Gamlevegen, Odnes, 23.10., **Søndre/Nordre Land:** 1 ind. Dokkadeltaet 16.09., **Nordre Land:** 1 ind. Nordrum i Nord-Torpa 04.12. og 14.12., **Etnedal:** 1 ind. Granlund, Bruflat, 11.09. og 18.09. og 1 ind. Fjelltun 10.12., **Sør-Aurdal:** 1 ind. Nedre Teinvatnet, Høgdefjellet, 21.09. og 1 ind. Høvreslie 09.11., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Hunkevika 08.09., 1 ind. Fløten 21.10. og 1 ind. Nyset 13.11., **Vestre Slidre:** 1 ind. Rødningen 17.10., 27.10. og 11.11. og 1 ind. Handevegen 25.10., **Vang:** 1 ind. Hamre 06.11.

Dvergspett

Sel: 1 ind. Sundtjønrråket 08.11. og 30.11., **Øyer:** 1 ind. Måshushågan 05.11., **Lillehammer:** 1 ind. Svartevja i Lågendeltaet 08.10. og 1 ind. Storvollen i Lågendeltaet 14.11., **Vestre Toten:** 1 ind. Lomtjernet 22.09., 1 ind. Midtre Glåmhaugen 17.10. og 1 ind. Lier, Børsvollen, 19.10., **Østre Toten:** 1 ind. Totenvika 02.10., **Søndre/Nordre Land:** 1 ind. Dokkadeltaet 15.09., **Sør-Aurdal:** 1 ind. Kringletjern, Skjenfjellet, 21.09.

Vintererle

Lillehammer: 2 ind. Maihaugen 11.09., 2 ind. Lågendeltaet 29.09., 1 ind. Mjøsa ved Vingrom og 06.10., **Gausdal:** 1 ind. Holthaugen 03.09. og 2 ind. Raudsjøen 24.09., **Gjøvik:** Hhv. 2, 1 og 2 ind. Paradisvika ved Biri travbane 29.09., 30.09. og 02.10. og hhv. 1, 4 og 1 ind. Svenesvollene 02.10., 03.10. og 21.12., **Vestre Toten:** Hhv. 1, 2, 1 og 2 ind. Blilisanden 09.09., 11.09., 22.09. og 27.09., **Østre Toten:** Hhv. 1 og 4 ind. Totenvika 10.09. og 09.10., 1 ind. Mjøsa ved Kapp 22.09., 1 ind. Båkinstrand på Kapp 01.10. og 2 ind. Viken travbane 09.10., **Gran:** 1 ind. Sagvollen, Vassbråa, 01.09., **Søndre Land:** 1 ind. Øystadsætra 23.09., **Søndre/Nordre Land:** Hhv. 3, 2, 3, 1, 1 og 1 ind. Dokkadeltaet 01.09., 08.09., 10.09., 11.09., 13.09. og 15.09., **Nord-Aurdal:** 2 ind. Steinde 02.10., **Vestre Slidre:** 2 ind. Vistemyrskogen 08.09., **Øystre Slidre:** 1 ind. Beitostølen 04.10.

Linerle

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Østre Toten: 1 ind. Totenvika 04.12.

Gjerdsmett

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Øyer: 1 ind. Nordby 19.12., **Gjøvik:** 1 ind. Svennesvollene 05.12., **Vestre Toten:** 1 ind. Rudsbekken på Bøverbru 17.12., **Østre Toten:** 1 ind. Evenrudgutua på Kapp 01.12., 05.12. - 07.12., 16.12., 17.12. og 21.12., 1 ind. Smørvika på Kapp 01.12., 1 ind. Kapp brygge 09.12., 12.12. og 17.12., 1 ind. Panengen 21.12. og 1 ind. Totenvika 27.12., **Gran:** 2 ind. langs Langtjern-Bredtjernbekken på Tingelstad 30.12., **Sør-Aurdal:** 1 ind. Bagn 12.12.

Rødstrupe

Seine observasjoner/vinterfunn (01.12. - 28.02.):

Lillehammer: 1 ind. i Korgen ved Lågendeltaet 21.12.

Svarttrost

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Sør-Fron: 1 ind. Brennhagen 07.12., 08.12., 15.12., 17.12., 18.12., 23.12. - 29.12. og 31.12., **Lillehammer:** 1 ind. Halvdan Svartesvei ved Kringsjø 10.12. og hhv. 1, 2, 1 og 1 ind. i Cathinka Guldbergsvei ved Maihaugen 18.12., 19.12., 21.12. og 28.12., **Gran:** 1 ind. Brandbukampen 08.12. og 1 ind. Moen Skole 15.12.

Gråtrost

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Lesja: 5 ind. Lordalsmunningen 05.12., 2 ind. Søre Brekka 07.12. og 1 ind. Fetten 08.12., **Dovre:** 1 ind. Avsjøen 02.12., 1 ind. Øyan 10.12. og 1 ind. Dombås 16.12., **Lom:** 1 ind. Prestgardskogen 19.12., **Nord-Fron:** 1 ind. Slangen i Skåbu 03.12., **Sør-Fron:** 3 ind. Brennhagen 05.12., **Øyer:** 1 ind. Ile i Sørbygda 01.12., 04.12., **Lillehammer:** 1 ind. Smestad 01.12., 1 ind. Nordre Traaseth 01.12., 3 ind. Hovemoen 01.12., 1 ind. Lågendeltaet 05.12. og 06.12., hhv. 2, 1 og 1 ind. Halvdan Svartesvei ved Kringsjø 10.12., 12.12. og 28.12., 1 ind. Fåberg tettsted 10.12., 1 ind. Cathinka Guldbergsvei ved Maihaugen 10.12., 15.12. og 22.12., 1 ind. Skårset 24.12. og 29.12. og 1 ind. Vingrom 25.12., **Gjøvik:** 2 ind. Kopperud 07.12., 1 ind. Dalsjordet 21.12. og 1 ind. Glomstadbukta 21.12., **Vestre Toten:** 1 ind. Sisselbergbukta på Eina 01.12., **Østre Toten:** 9 ind. Båkinn 03.12., 1 - 5 ind. Evenrudgutua på Kapp følgende dager: 5 ind. 04.12., 1 ind. 06.12., 09.12. - 11.12., 2 ind. 12.12., 1 ind. 13.12., 14.12., 17.12. og 18.12., 2 ind. 19.12., 1 ind. 20.12., 2 ind. 21.12., 1 ind. 22.12. og 23.12., 2 ind. 24.12., 1 ind. 25.12., 27.12., 28.12. og 30.12., hhv. 1, 1 og 3 ind. Kapp brygge 05.12., 09.12. og 21.12., 1 ind. Strandli 19.12., 1 ind. Hekshusstranda på Kapp 21.12., 1 ind. Veibyvika 21.12., 2 ind. Tangnes 21.12., 1 ind. Ørud 21.12. og 1 ind. Rønningsby 24.12., **Gran:** 1 ind. Brurbakkveien i Brandbu 13.12., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Hunkevike 05.12., 1 ind. Fjøshølen 10.12. og 1 ind. Leira 12.12.

Sivsanger

Gran: 1 ind. (1 K) ringmerket Skirstadtjernet 07.09.

Rørsanger

Gran: 1 ind. (1 K) ringmerket Skirstadtjernet 02.09. og 08.09.

Munk

Seine observasjoner/vinterfunn (01.12. - 28.02.):

Lesja: 1 ind. Lesjaleira 14.11., **Sel:** 1 ind. Slåvegen i Dalefeltet 13.11., **Gausdal:** 1 ind. Granly 26.11., **Østre Toten:** 1 ind. Evenrudgutua på Kapp 06.11.

Gulbrynsanger

Lunner: 1 ind. ringmerket Dælsbekken, Daelstjernet, 04.10. (Eric Francois Roualet og Ole Bosse),

Vang: 1 ind. Riste bru, Lomen naturreservat, 02.10. (Helge Berge).

Kommentar: Funn nr. 21 og 22 i Oppland, begge med fotobelegg.

Tornskate

Øyer: 3 ind. Skåetjønnyra 09.09., **Nord-Aurdal:** 2 ind. ved Valtjernstølan 06.09.

Varsler

Lesja: 1 ind. Lesjaleira 08.10. og 09.11., **Sel:** 1 ind. Selsmyrene 12.11., **Nord-Fron:** 1 ind. Austhøflågan 04.09. og 1 ind. ved bommen på Jotunheimvegen 18.09., **Sør-Fron:** 1 ind. Brennhaugen 20.11., **Øyer:** 1 ind. Nysetra 09.09., 1 ind. Skåetjønnyra 09.09. og 3 ind. Gompa 09.09., **Gausdal:** 1 ind. Granly 11.11. og 1 ind. Olstadgrenda 02.12., **Gjøvik:** 1 ind. Svenesvollene 05.12., **Vestre Toten:** 1 ind. Trosterudgårdskogen 28.10., **Østre Toten:** 1 ind. Totenvika 09.10. og 1 ind. Bjørklundsevegen ved Mjøsa 21.12., **Søndre/Nordre Land:** 1 ind. Dokkadeltaet 07.09. og 15.09., **Nord-Aurdal:** Hhv. 1 og 3 ind. Hermanstølen 02.09. og 05.09., 1 ind. Valtjernstølen 02.09., 04.09. og 05.09., 1 ind. Tyrisholt 02.09. og hhv. 1, 2 og 1 ind. Gauklie 04.09., 07.09. og 21.10., **Vestre Slidre:** 1 ind. Rassvæta 22.09., 1 ind. Øvre Flyin 12.10. og 1 ind. Flisøyn 09.12.

Nøttekråke

Ringebu: 3 ind. ved Mjogdalen i Fåvang i desember, **Øyer:** 1 ind. Industrivegen, Øyer vestside, 26.11., **Lillehammer:** 1 - 3 ind. med fast tilhold i Halvdan Svartesvei ved Kringsjø i hele perioden. Ellers 1 ind. Nordre Gravlund 12.09., 1 ind. ved Fåberg kirke 29.09., hhv. 1, 1, 1 og 2 ind. Skårsetlia 07.10., 30.10., 31.10. og 11.11., 1 ind. Evjudalen i Lågendeltaet 10.10., 1 ind. Maihaugen 12.10. og 1 ind. Cathinka Guldbergsvei ved Maihaugen 12.10., **Gjøvik:** 1 ind. Sandbakken - Mælum 02.09., 1 ind. Snikkerhaugen - Mælum 02.09., 1 ind. Geitmyra 02.09., 1 ind. Øverbyvegen 17.10., 1 ind. Øvre Engan ved Skonnordstjernet i Snerthingdal 19.10., **Vestre Toten:** Hhv. 1, 1, 3 og 1 ind. Lier, Børsvollen 01.09., 03.10., 12.10. og 19.10. og 1 ind. Bøverbru 04.12., **Østre Toten:** 2 ind. Evenrudgutua på Kapp 20.09., 1 ind. Kapp brygge 12.11. og 1 ind. Krabyskogen 23.12., **Gran:** 1 ind. ved Skirstadtjernet 08.09. og 06.10., hhv. 2 og 1 ind. Sølvsberget 28.09. og 06.10., 1 ind. Lysen naturreservat 15.11. og 2 ind. Sølvsberget 22.11., **Lunner:** 1 ind. Dælsbekken, Daelstjernet, 26.10., **Søndre Land:** 1 ind. Brattlandsbakken, Fluberg, 15.10., 18.10. og 23.10., 1 ind. Tomtum, Rostad, 19.10. og 1 ind. Nordbergvegen i Hov 20.11., **Nordre Land:** 1 ind. Dokka naturreservat 19.10.

Kornkråke

Østre Toten: 6 ind. Evenrudgutua på Kapp 24.09. og 4 ind. Totenvika 22.09., **Gran:** 2 ind. Brurbakkveien i Brandbu 13.12., **Søndre Land:** 1 ind. Fluberg fuglefredningsområde 02.10.

Stær

Seine observasjoner/vinterfunn (01.12. - 28.02.):

Øyer: 1 ind. Granrudmoen 11.12.

Bjørkefink

Vinterobservasjoner (01.12. - 28.02.):

Øyer: 1 ind. Ile gård i Sørbygda 22.12., **Lillehammer:** 2 ind. Cathinka Guldbergsvei ved Maihaugen 09.12., 15.12., 18.12. og 19.12.

Stillits

Skjåk: 2 ind. Ånstad 06.12., **Sel:** Hhv. 3, 8, 11 og 3 ind. Hjellum på Otta 21.10., 25.10., 02.11. og 29.11., 9 ind. Storrusten 20.12. og 3 ind. Veggumsflåten 20.12., **Nord-Fron:** Hhv. 2, 6 og 10 ind. Bjørklivegen i Kvam 14.11., 11.12. og 30.12., **Sør-Fron:** Hhv. 30, 8, 1 og 1 ind. Brennhaugen 03.09., 02.10., 22.10. og 06.11. og 2 ind. Lauvåsen 20.10., **Ringebu:** 4 ind. Vestad 11.09., 4 ind. Vesleøya på Frya 01.10., 3 ind. Gildesvollen 23.11. og 4 ind. Aspelund på Kjønnsås 16.12. og 29.12., **Øyer:** Hhv. 2, 10 og 3 ind. Ile gård i Sørbygda 03.09., 25.10. og 26.10., **Lillehammer:** 2 ind. Bakke, Vingrom, 03.09., 10 ind. Vingnes 13.09., hhv. 4 og 6 ind. Nordre Traaseth 24.09. og 30.09., 8 ind. Jørstadmovollene i Lågendeltaet 28.09., hhv. 3, 3 og 9 ind. Pynten i Nordre Ål 24.10., 01.11. og 12.12., 1 ind. Cathinka Guldbergsvei ved Maihaugen 29.10. og 4 ind. Galterudskogen i Søre Ål 28.12., **Gausdal:** Hhv. 8 og

25 ind. Paulsrudvegen 08.11. og 26.11., **Gjøvik**: 6 ind. Svennesvollene 10.09., 6 ind. Torkefeltet 02.10. og 14 ind. Brattberg i Biri 10.10., **Østre Toten**: Hhv. 1, 1, 12, 20 og 5 ind. Totenvika 10.09., 02.10., 08.10., 09.10. og 27.12., 1 ind. Nedre Svartås 19.09., hhv. ca. 25 og 100 ind. Dyrud 26.09. og 11.10., 20 ind. Båkinstranda på Kapp 02.10., 20 ind. Viken travbane 09.10., hhv. 1, 4, 4 og 20 ind. Evenrudgutua på Kapp 10.11., 11.11., 16.11. og 20.12., 10 ind. Kapp brygge 09.12., 2 ind. Panengen 21.12., 2 ind. Lenaelva nedenfor Lena sentrum 23.12., 2 ind. Lena ved Skjefstad 23.12., 2 ind. Smeby 23.12. og 5 ind. Lenaelva ved Skreia 23.12., **Gran**: 1 ind. Sagvollen, Vassbråa, 01.09., 2 ind. Røykenvika 17.09., hhv. 12, 15 og 15 ind. Granum ved Jarenvannet 22.09., 23.12. og 31.12., 2 ind. ved Skirstadtjernet 08.10. og hhv. 1, 1, 2 og 1 ind. ringmerket Moen Skole 22.10., 30.10., 04.11. og 09.11., **Lunner**: 1 ind. Øvre Vestern 04.09., 1 ind. Dælsbekken, Daelstjernet, 26.10. og 2 ind. Østenga ved Lunner sentrum 01.11., **Søndre Land**: Hhv. 14 og 9 ind. Brattlandsbakken, Fluberg, 10.09. og 02.10., 8 ind. Granum 16.09. og 3 ind. Skjølaas 29.09., **Søndre/Nordre Land**: Hhv. 11 og 5 ind. Dokkadeltaet 08.09. og 02.11., **Nordre Land**: 1 ind. Strømsgrenda 08.09. og 1 ind. Elveflata i Dokkadeltaet 02.10., **Nord-Aurdal**: 3 ind. Fagernes sentrum 08.09., **Vestre Slidre**: 1 ind. Vistemyre 19.11., **Øystre Slidre**: 2 ind. Åsheim 21.10.

Tornirisk

Øyer: 6 ind. Skåetjønmyra 09.09., **Vestre Toten**: 1 ind. Lier, Børsvollen, 03.10., **Østre Toten**: 3 ind. Evenrudgutua på Kapp 07.09.

Bergirisk

Vestre Toten: 3 ind. Sangnes ved Einafjorden 02.12., **Østre Toten**: 30 ind. Kapp brygge 09.12., **Øystre Slidre**: 70 ind. Skreddalen 03.09. og 3 ind. Sygnestølen 06.10.

Brunsisik

Lillehammer: 4 ind. Kvernhusvegen, Skårsetlia, 10.12. og 1 ind. Cathinka Guldbergsvei ved Maihaugen 10.12., 15.12., 21.12. og 28.12., **Gausdal**: 6 ind. Nedre Fossetslættet 01.09. og 1 ind. ringmerket Tverrlitjernet i Espedalen 30.09., **Østre Toten**: 1 ind. Evenrudgutua på Kapp 22.12., **Nordre Land**: 1 ind. Klevmoseterhøgda, Spåtind, 14.10., **Nord-Aurdal**: 1 ind. Osen, Sæbufjorden, 09.12.

Båndkorsnebb

Ringebu: 2 ind. Gullhaugtjønnet 19.10.

Furukorsnebb

Nord-Fron: 5 ind. Strålvatnet i Murudalen 06.11., **Nord-Aurdal**: 3 ind. ved Valdres Golfklubb 18.10. og 2 ind. Einebuvegen 19.11., **Vestre Slidre**: 4 ind. Heimstøl Haugrud 03.10.

Konglebit

Lillehammer: 1 ind. Sjusjøvegen, Nordseter, 23.10. og 12 ind. Kanthaugen 04.12., **Vestre Toten**: 1 ind. Sisselbergbukta på Eina 26.10., **Søndre Land**: 25 ind. Store Skjellingshovde 09.10.

Kjernebiter

Sel: Hhv. 2, 2, 1, 1, 2 og 1 ind. Hjellum på Otta 23.09., 28.09., 04.10., 14.11., 21.12. og 29.12. og 5 ind. Slåvegen i Dalefeltet 19.11., **Lom**: 4 ind. Prestgardskogen 18.12., **Nord-Fron**: 1 ind. Bjørklivegen i Kvam 01.12. og 02.12., **Lillehammer**: 2 ind. Langmoen på Jørstadmoen 04.09., 1 ind. Halvdan Svartesvei ved Kringsjø 13.09., 25.09., 26.09. og 28.09., 1 ind. Pynten 13.09., 1 - 2 ind. på foringsplass i Cathinka Guldbergsvei ved Maihaugen følgende dager: 1 ind. 21.09., 2 ind. 27.09., 01.10. og 05.10., 1 ind. 12.10., 2 ind. 19.10. og 21.10., 1 ind. 29.10., 2 ind. 14.11., 1 ind. 21.11., 23.11. og 08.12. og 2 ind. 28.12. Videre 3 ind. Nordre Traaseth 30.09., 2 ind. Nordre Gravlund 02.10., hhv. 4 og 2 ind. Vingnes 02.10. og 08.10., 1 ind. Martin Seipsvei ved Maihaugen 01.11., 3 ind. Korgenområdet 08.10., 1 ind. ved Svartevja sør for Jørstadmoen 15.10. og 12.11., **Gjøvik**: Hhv. 5 og 15 ind. Eikstadtjernet

01.10. og 02.10., 2 ind. Mjølkevegen 02.10. og 1 ind. Svenesvollene 03.10., **Østre Toten**: 1 - 3 ind. Evenrudgutua på Kapp følgende dager: 1 ind. 08.09., 3 ind. 09.09., 2 ind. 11.09. og 21.09., 1 ind. 26.09. og 01.10., 3 ind. 03.10., 1 ind. 09.10., 12.10. - 15.10., 01.11., 11.11., 12.11. og 16.11., **Gran**: 1 ind. ringmerket ved Moen Skole 18.10. og 04.11., **Lunner**: 1 ind. ringmerket Øvre Vestern 04.09., **Søndre Land**: 2 ind. Brattlandsbakken, Fluberg, 01.09., **Nord-Aurdal**: 1 ind. Steinde 24.09. og 1 ind. Marsteinhøgda 26.09.

Snøspurv:

Dovre: 2 ind. Hjerkin 06.09., **Øystre Slidre**: 1 ind. Valdresflya 04.10. og 1 ind. Beitostølen 06.10., **Vang**: 34 ind. Uranosryggen 10.09. og 10 ind. Bitihorn 03.10.

OPPFORDRING TIL MEDLEMMENE; For de av dere som ikke har gitt opp E- postadressen deres, så oppfordres dere til å sende disse til **Kasserer: Anne Gri Henriksen**, Tlf: 906 66 516, **annegri.henriksen@gmail.com**. Dette for at vi skal spare porto til påminnelse om årsmøter, medlemsmøter og turer. Så håper dere tar bryet og utfordringen med å gi beskjed om deres E – post. –

Benytt gjerne mulighet til å gi „grassrotandelen“ til fylkesforeningen, eller hvorfor ikke til et av lokallagene

Hilsen redaktøren

SKRIVESTAFETTEN ved John Apeland

Takk for turen!

Så var det min tur. Og jeg velger å ta dere med på tur til noen av mine favoritt-områder jeg i ledige stunder kan se tilbake på fantastiske fugleopplevelser fra, og ikke minst det å møte mange nye og interessante mennesker, noe som raskt utviklet seg til varige vennskap.

Som grunnlag for at jeg fortsatt holder på som jeg gjør i det året jeg skal runde den ungdommelige alder av 72 år, ligger den store imøtekommenheten jeg opplevde i det lokale fuglemiljøet i Norden. Så var det min tur. Og jeg velger å ta dere med på tur til noen av mine favoritt-områder jeg i ledige stunder kan se tilbake på fantastiske fugleopplevelser fra og ikke minst det å møte mange nye og interessante den av Mjøsa.

Jeg tror det var en vårdag i 2008 at jeg tok med meg min søster, Eli Gates, på en aldri så liten gjensynstur for henne, rundt i Lågendeltaet, siden hun alltid har holdt på med fugl i en eller annen form, og siden vi som søsken vokste opp på Lillehammer. Og ikke nok med det, vi var naboer til Jon Opheims onkel, som også var min naturfaglærer på folkeskolen, som skolen kaltes i min barndom. Han tok klassen med seg fra skolestua og ut i naturen, ja helt opp til hans egen hytte i Øyerfjellet, som jeg husker som et lite krypinn innhylllet i busker, trær og andre plantevekster, proppfulle av fugler og insekter.

Hvem blir ikke inspirert av slike opplevelser, selv om jeg må være såpass ærlig å erkjenne at noen stor fuglevernere ble jeg ikke de påfølgende årene, som da jeg på min egen bursdag presterte å slippe ut min søsters undulat fra buret sitt og ut i det fri. Blandet applaus fra gjestene, men vi fikk tak i den igjen.

I min oppvekst hadde barn åpenbart lov til å bære «våpen» slik at min tidligste befatning med fugler begrenset seg til jakt med luftgevær for å skyte trost, med bly kuler som ammunisjon. Et risp med kniven på geværkolben for hver trost som falt til bakken var det som betydde noe den gangen. Fysj og fysj.

På turen rundt i Lågendeltaet den nevnte dagen møtte min søster og jeg folk som skulle få avgjørende betydning for min videre interesse for fuglekikking. Som vanlig var Jon Opheim i gang med sine daglige registreringer og ikke lenge etter dukket Ragnar Ødegård opp, blid og lett på foten som alltid med en og annen nyhet å fortelle. I bilen hjem etter denne dagen var konklusjonen klar fra min søster: «detta kan da du også være med på», og dermed var det gjort.

Ragnar og Margaret ved Lågendeltaet 2022.

Etter noen besøk på Eli sine nåværende hjemtrakter på Hurum med gjentatte fugleturer i hennes «revir», inviterte hun meg med til et ukes-opphold på Lista, sør for Jæren, i begynnelsen av september 2009 for å oppleve høsttrekket, som hun kalte det. Ukjent begrep for meg den gangen, men det hørtes unektelig spennende ut, og utover sommeren merket jeg at forventningene begynte å bygge seg opp, men dagene virket så langdryge og gikk så utrolig sakte før jeg endelig kunne kaste meg inn i baksetet i bilen til Eli og hennes mann Richard. Mitt utstyr bestod av en skarve håndkikkert som jeg av en eller annen grunn hadde fått i konfirmasjonsgave. Var det noen som hadde prøvd seg med et lite hint overfor meg allerede da?

Landskapsområdet Lista er og har lenge vært min søsters favorittsted i fuglesammenheng, og etter hvert oppdaget jeg at vi slett ikke var alene om å ha tatt den lange turen fra Østlandet for å se på fugl. Nå fikk jeg for alvor oppleve hva et aktivt fuglemiljø var for noe.

Fra naturens side har Lista det meste en fugleinteressert kan ønske seg, med sine endeløse sandstrender bare avbrutt av spennende steinodder innimellom. Store ferskvann og vidstrakte jordbruksområder med spredte skogplantinger, før landskapet løfter seg gradvis innover fra sjøen og opp mot snaue bergnabber.

Lista Fuglestasjon ute ved det kjente fyrtårnet er et mye brukt samlingssted på samme måte som BirdLife's egen butikk Natur og Fritid er det. I ruskevær eller hvis det er noe du trenger hjelp til når det gjelder utstyr eller generelle råd og tips for et best mulig opphold på Lista, står betjeningen alltid parat til å ta imot deg.

Ved fyrtårnet er det daglig ringmerking av fugl og i tillegg tilrettelagt for sjøfuglskåding i både finvær og under mer heftige forhold.

Ved Slevdalsvann er det også en spennende fuglestasjon for ringmerking der det i nærheten er bygget et stort amfi for fuglekikking og naturundervisning.

Her hekker bl.a. Sivhauken side om side med Skjeggmeisen samtidig som dette «matfatet» nærmest virker som en magnet på rovfugl, vannfugl og en rekke spennende sangere.

La det være sagt med en gang; på denne min første tur til Lista erkjente jeg raskt et par forhold som for eksempel. hvorfor min søster hadde falt pladask for dette området ut mot havet, og at du så definitivt ikke makter å gjøre Lista unna på en dag!

*Eli Gates på
Kviljodden,
Lista 2014.*

Men, når du oppholder deg noen dager på Lista, må du imidlertid være forberedt på at det plutselig kommer en melding om en fugleobservasjon oppe på Jæren. Det har hendt meg ofte og denne observasjonen er ganske sikkert av noe du aldri har sett før, og hva gjør du da?

Stikke av gårde fra et område der det også til stadighet kan komme inn sjeldenheter, eller ta en 2,5 timers spektakulær kjøretur opp til folket på Jæren?

Ja, for der skal jeg hilse deg å si at det er folk som daglig er ute for å se etter fugl. Masse folk!

Men «stopp en halv». Hva slags stress er det jeg bygger opp til her? Var ikke jeg i utgangspunktet på tur til Lista, og ville ikke det i seg selv være mer enn nok til at jeg skulle være strålende fornøyd med tilværelsen?

Her har jeg gjort meg noen tanker og erfaringer i årenes løp på mine fugleturer rundt om i Norge. Det er vel med fugletårn som det er med fuglefolk i dette vidstrakte landet; du finner ikke to som er like, eller rettere sagt så har ikke jeg møtt på det så langt.

Og denne ulikheten er noe av det jeg finner fascinerende ved det hele. Jeg treffer stadig nye folk med den samme genuine interesse for fuglenes ve og vel, men med hver sine innfallsvinkler til hvordan de vil dyrke denne interessen. Og det er helt herlig. Jeg lærer å respektere hvordan en rekke personer innretter sine aktiviteter etter sine behov, jeg gjør mine ting på min måte. Jeg kjenner folk i Vestfold som hver helg sitter i ro og mak på det samme stedet hele dagen og koser seg med kaffe og kake og registrerer fuglene som beveger seg rundt i området. Jeg kjenner også folk som reiser land og strand rundt for å få med seg flest mulige arter i hvert enkelt fylke, ja sågar i hver enkelt kommune.

Sigrid og Margaret på Valdresflya 2022.

Vi rører jo her ved selve drivkraften i mange av oss, nemlig det faktum at vi er en gjeng av samlere. Noen av mine bekjentskaper er frimerkesamlere eller myntsamlere og ikke rent få av dem har sommerfugler, svermere, sopp og lav som parallelle aktiviteter til fuglekikkingen. På ulike måter vises dette i form av en unik glede over å kunne registrere (samle) så mange forskjellige arter som mulig, enten det er det ene eller andre.

Særlig gledelig synes jeg det er å kunne gjøre dette sammen med stadig flere godt voksne jenter. Tidligere kjente jeg jo kun til min søster. På begge sider av Mjøsa og oppover i «dalstrøka innafor» finnes det jenter som har vist meg hvordan de på sin måte koser seg med fuglekikking. Lærer meg nye ting gjør de også. Et litt roligere tempo passer meg fint etter at jeg gikk inn i 70-årene med begynnende artrose i venstre kne samt polyalmya revmatica både her og der.

Den tida da jeg gjorde mitt beste for å henge på Sven Haugen inn til Lyngsjøen og Lyngkampen innerst i Øyerfjellet med full oppakning som bl.a. teleskop og ekstra fottøy, er trolig forbi. Men du verden så fin tur det var, med hekkende Svømmesniper, Fjellmyrløper og Svartand-reir med egg, inntil jeg utpå kvelden forsøkte å karre meg ut av bilen hjemme hos Sven i Vårsetergrenda til stor underholdning for hans kone. Hun visste tydeligvis nøyaktig hva jeg hadde vært utsatt for. Jeg har ikke hatt det så jævlig i kroppen etter en tur siden jeg tok marsjmerket i det militæret. Med røde blemmer under begge beina takket jeg så mye for turen. Glemmer den aldri, Sven.

I England er det voldsomt mange fuglekikkere og det viktigste for disse er den berømte årslisten. Hvor mange forskjellige arter kan du make å registrere hvert år. En slags uhyttelig konkurranse med seg selv. Noe likt Birkebeineren som hvert år håper på en forbedring av sin egen medgåtte tid mellom Rena og Lillehammer.

I løpet av de årene vi har hatt tilgang til det fantastiske hjelpemiddelet Artsobservasjoner på internett, har jo også de som ønsker det her i landet hatt muligheten til å pusse støv av sitt eget konkurranseinstinkt overfor mer enn bare seg selv.

Jeg har selv vært «offer» for dette fenomenet og synes det har vært gøy, men til tider slitsomt, selv om jeg det siste halve året i stor grad har hatt størst fokus på skifte av bopel.

For å være med i en slik dans, altså fuglregistrering, er det av vesentlig betydning å ha en mobiltelefon med installerte apper for å kunne motta meldinger om andres observasjoner. Å vente til sjeldenhetene er lagt ut på Artsobservasjoner på et tilfeldig tidspunkt du selv ikke har kontroll på, kan i visse tilfeller bety at du kommer for «sent» til å få med deg sjeldenheten som er meldt.

Egil Ween på Orrevannet 2022.

Personlig mener jeg at alle de som er ute for å observere fugl bør ha en eller annen mulighet til raskt å kunne meddele omverdenen hva som rører seg, uavhengig om man er ute etter flest mulige arter eller ikke.

Bird-alarm dekker hele landet, og i tillegg har de ulike fylkene etablert en eller flere muligheter til å melde observasjoner gjennom appen Band. Ved siden av Bird-alarm har jeg 40 ulike Bands fra nord til sør, deriblant en for gamle Oppland og en for gamle Hedmark samt en som dekker den svenske vestkysten der Lise og Ragnar har sin elegante ferieleilighet.

Jeg har ved et par anledninger hatt gleden av å tilbringe noen dager der nede i Glommen, ca. midt mellom Gøteborg og Malmø. Fantastiske turer, Ragnar!

Meldingene om andres fugleobservasjoner som kommer inn kan brukes til så mangt. I løpet av de siste 2-3 årene har vel noen og enhver vært preget av sykdom i en eller annen variant, og nettopp i slike trasige situasjoner har jeg funnet glede og inspirasjon i å følge med på meldinger om hva som rører seg der ute i fugleverdenen når jeg har vært forhindret fra selv å kunne delta.

Så jo da, jeg er en av de som under et opphold på Lista kan ha tatt en rask tur oppom Jæren for å få med meg noe nytt. En annen variant som kan anbefales når man besøker Lista over flere dager, er å avsette en av dagene i sin helhet til et besøk på Jæren. Da finner du i alle fall ut at dette området vil jeg komme tilbake til flere ganger.

Rent geografisk blir Lista nærmest å regne som et Jæren i miniatyr. Alt er så stort på Jæren, men det er lett å glemme avstandene når du er pirret av nysgjerrighet og muligheten til å se en fugl du aldri har sett før. Gjennom høsttrekket finnes imidlertid grovt sett de samme artene både på Jæren og Lista, men som regel dukker det opp særegenheter begge steder i tillegg.

For en østlending er det en opplevelse å se denne mengden av fugl som trekker. Til sammenligning kan vi en sjelden gang f.eks. se ei enslig Polarsnipe i Lågendeltaet eller på Svennesvollene, mens der vest kommer de i hundretalls. Særlig på høsten henger jo dette med det store antallet nøye sammen med mulighetene til å lande for å finne hvile og mat. Med ei sammenhengende flomstor Mjøsa fra juni og fram til isen legger seg igjen, får i hvert fall jeg lysten til å se meg om etter andre muligheter. Og de finnes!

Jeg har blitt veldig godt mottatt på steder jeg tidligere aldri hadde satt mine bein før. Hjelpsomhet og veiledning er sentrale stikkord å nevne her og så er jeg så utrolig imponert over hvor flinke og kunnskapsrike mange er, både unge og gamle. Når og hvordan i all verden har de lært seg alt det de kan om fuglenes lyder og utseende både på sjøen, i lufta og oppe i trærne. Det må vel bl.a. ha sammenheng med fantastisk gode muligheter til å øve seg på dette om og om igjen, dag etter dag, år etter år.

Når jeg er på fugleturer langt hjemmefra, kjører jeg ofte om natta da det er minst trafikk, for da er jeg som regel framme ett eller annet sted på den beste tida av døgnet, før folk har stått opp, med unntak av evt. andre fuglekikkere i samme ærend som meg. Stemningen kan til tider være magisk i disse timene. Ingen bikkjer, ingen joggere, ingen bråket maskiner å høre. Bare fugler.

Denne måten å gjøre det på er nok igjen påvirket av min søster som har fortalt meg om mang en nattlig hasardiøs kryssertur fra øst til vest da hun sammen med venner fylte opp en bil og satte kursen i retning av hvor den siste bomba var meldt. Det som i dag heter Birdalarm ble jo tidligere omtalt som Bombevarsleren og mange kaller den fortsatt for det. At en sjelden fugl var det samme som en bombe, hadde ikke jeg peiling på i starten.

Men så er det også et annet ord i denne sammenhengen som rimer litt på ordet bombe, nemlig ordet bomme. Et ord som dessverre kommer til anvendelse i de tilfeller da den såkalte bomben ikke lenger befinner seg der den ble oppdaget og meldt. Vi står da overfor fenomenet «bomtur», og de kan være både korte og lange, ofte veldig lange.

Men dette mener jeg er en del av sjarmen ved fuglekikking. At ikke alt ligger til rette på et sølvfat til enhver tid er kanskje like greit. Kjenne på den utrolig kjipe følelsen av å ha gått glipp av noe stort som kanskje den du står ved siden av nettopp har opplevd. Lære deg å gledes over at andre enn deg selv har hatt en god opplevelse og tenke tilbake på en slik stund neste gang det er du som er den heldige. Jeg pleier jeg å si «En bomtur i ny og ne hører med til et fullverdige fugleår». Som regel finner man alltid noe annet interessant i løpet av en bomtur, slik at den ikke ender opp som en absolutt «tom-tur».

Enkelte tider av året ønsker jeg å kunne være på mange steder samtidig. På Østlandet gjelder dette særlig om våren og forsommeren mens det på kysten fra Trøndelag og sørover til Lista gjerne er høsten som kan gjøre en stakkar noe frustrert.

Ulike lokale fugleforeninger langs denne kyststrekningen har i mange år lagt mulighetene til rette for å kunne oppleve et møte med fuglearter du knapt hadde hørt om. Det dukker stadig opp arter som er nye for Norge og arrangementet som er mest kjent i den sammenheng er trolig Bombe-uka på Utsira, første uka i oktober, som etter hvert har blitt til 2 uker, noe grunnet tidspunktet for høstferiene på Østlandet og i Rogaland som kommer i påfølgende uker.

Bjørn Mo m. fl. i "Bombeuka" på Utsira 2022.

Martin Dagsland og Terje Moen fotografierer Brunvarsler på Utsira i 2020.

Et annet sted som de siste 10-15 årene virkelig har meldt seg på er øya Sula på Trøndelagskysten, og for å komme seg dit er det bratt tunnel under sjøen til Hitra og videre ny bratt tunnel under sjøen til Frøya før man avslutter med en snau times fergetur ut til Sula.

Øya minner mye om Utsira med alle sine små og store hager fulle av busker og andre vekster fulle av mat, særlig for små fugler.

På denne vesle øya ytterst mot storhavet har jeg vært så heldig å få oppleve arter som Gulltrost, Taigafluesnapper og Einersanger, for å nevne noen av de jeg knapt visste om da jeg satte mine bein på Sula første gang.

Men de beste opplevelsene og minnene jeg vil se tilbake på fra Sula, når jeg en gang blir gammel og skrøpelig, er samværet med et 20-talls trøndere boende nærmest oppå hverandre i ett og samme hus. Etter et par timer fikk jeg følelsen av å ha vært en del av dette miljøet i årevis. De lar deg rolig og avslappet finne din plass i flokken og inkluderer deg på en naturlig og ukomplisert måte, som kanskje trøndere er spesielt gode på.

For mitt vedkommende er det nok å nevne folk som Knut Hellandsjø samt to generasjoner Krokan som representanter for en atmosfære som gjør mitt opphold på Sula til noe jeg ønsker å gjenta år etter år.

Gulltrost på Sula 2022.

En fin blanding av ektepar, unge menn, menn i sin beste alder samt en haug med pensjonister tørner ut ved 7-tida hver dag i allslags vær. Her skal det ikke gås glipp av noen verdens ting den hektiske uka vi er der.

En mengde nett skal jevnlig inspiseres og hager gjennomføres for trykkende sjeldenheter. Så er det noen timer oppe på fyret for å få med seg sjøfugl, og her passerer det mye. Alt av Lommer, Joer og Alkefugler er bl.a. faste innslag. Mange av fuglene tar også en rast mellom Sulas holmer og skjær for her er det rikelig med mat. Og rett innenfor øya ligger kjerneområdet for oppdrettsnæringen i Norge. Det var her det hele startet i den næringen.

Fellesnevneren for både Utsira og Sula rent ornitologisk er innslaget av sjeldne arter fra Sibir og Nord-Amerika og at de på begge øyene kjører utvalgte fuglelyder og tenner fyrlykta om natta. At det stadig registreres så mange godbiter på disse øyene har også sammenheng med at det er samlet så mange ivrige fuglefolk på en gang som er ute på leting (tråkking) etter godbiter, og at det hver dag foregår en meget intens nettfangst for ringmerking så sant været tillater det. Så er det selvfølgelig også den geografiske beliggenheten som spiller inn.

En liten trøst i ei tid med skyhøye drivstoffpriser er at enn så lenge er fergene ut til både Sula og Utsira gratis som en følge av rød-grønne valgløfter, selv om dagens dieselpriser for min del har lagt en demper på aktiviteten i 2022. Det hjelper jo heller ikke særlig for lommeboka at prisen på fuglemat er doblet, og vel så det, denne føringsseongen.

Kanskje var dette noe av grunnen til at Finnmarksturen ble droppet i 2022, for første gang på flere år, og trist er jo det, for det er så fint og mangfoldig i Finnmark at selv Rogalendingene må opp dit en gang i året.

Men jeg var der i 2020 sammen med Bjørn Roar Løkken. Vi valgte første uka i juni, med start fra Lakselv i 28-30 varmegrader med ei flomstor Lakselv som holdt på å ta med seg både campingplassen og fuglesenteret litt nord for sentrum.

Jeg har en bekjent i Lakselv som driver et brøyte/transportfirma og her fikk vi skaffet oss passende kjøretøy til vårt formål. Med god hjelp fra Bjørn Roars niese som også bor og jobber i Lakselv, kom vi oss etterhvert avgårde fra flyplassen for å hente bilen vi skulle bruke til prosjekt «Øst-Finnmark på en uke»!

Lomvi, Alke og Lunde ved Hornøya 2020.

Jeg har opplevd Bjørn Roar i en rekke forskjellige situasjoner tidligere der det normalt kommer en del solide gloser ut gjennom kjeften hans på velkjent dialekt, men akkurat i denne situasjonen ved overtagelsen av vår tur-bil ble det brått merkelig stille fra den kanten. Kan hende det skyltes at bilen vi fikk til disposisjon var en knall gul tidligere ambulanse som nå ble benyttet som såkalt følgebil og vaktbil i brøytefirmaet.

Så med muligheter for bruk av såvel blålys som sykebåre, vinket vi farvel til både niese og Lakselv for denne gang og la i vei innover på nordkalotten.

Det var jo ingen ordentlige sovesenger i denne bilen, så den første natta la vi oss rett og slett på bakken ved Valdakmyra i strålende midnattsol, etter en lang reisedag der Bjørn Roar hadde plukket meg opp på Lillehammer kl 06:30 på veg til Gardermoen. Kanskje ikke rart at han tilsynelatende var i dyp søvn allerede før han hadde kommet seg ned i knestående på sitt enkle nattleie. Mine egne forsøk på søvn i disse omgivelsene mislyktes fullstendig, så jeg gikk raskt over til fuglekikking. Vi hadde da ikke kommet hit for å sove?

Sjelden har det passet bedre for mitt vedkommende enn å hente fram den berømte verselinjen: «For livets glade gutter går solen aldri ned».

Jeg syntes det var helt vidunderlig å stå slik midt i den lyseste natta du kan tenke deg i lyden av ivrig beitende Dverggjess blandet med diverse ender og vadere, bare avbrutt av en noe eksplosiv snorkende gudbrandsdøl like ved siden av meg. Begivenheten ble ved ettertanke dessverre ikke foreviget på noen som helst måte, men til gjengjeld var dette slett ikke siste gang vi (eller rettere sagt han) sov på bakken.

Noen ganger kunne det hele se ut som en ulykke der det lå en stor menneskekropp henslengt i vegkanten, men de vegfarende gled rolig videre for det stor jo vitterlig en «ambulanse» på stedet

Bjørnen sover. Vesle Posanger 2020.

Etter noen tid på vegen nådde vi Tana, og der skjedde det store ting. En av mine barndomsvenner på Lillehammer hadde denne sommeren av alle ting bestemt seg for å kjøpe seg en bobil, usett, og denne bobilen stod pent og pyntelig parkert i Tana. Som tidligere lærer i Alta over en periode på vel 10 år hadde min gode venn åpenbart en urokkelig tiltro til handel med finnmarkinger.

Vi fikk tilsendt en tekstmelding med et tilbud vi slett ikke kunne motstå, nemlig å teste/prøvekjøre denne bobilen noen dager og komme med en tilbakemelding på om dette var et smart kjøp eller ikke. Og om vi kanskje kunne ta med bobilen tilbake til Lakselv dersom vi syntes den holdt mål.

For et lykketreff! En snasen farkost med sengeplass for 2 personer, kjøkken (som vi vel og merke aldri rørte) og med rikelig plass til utstyr og bagasje. Det var bare å parkere «ambulansen» i Tana og komme seg over i bobilen. Jeg hadde riktignok aldri kjørt en bobil i denne størrelsen før, men det hadde tydeligvis Bjørn Roar, så rollefordelingen fra Tana og videre inn i det uvisse falt raskt på plass i form av et tospann bestående av en aktiv fuglekikker med bruk av teleskop for hver stopp vi gjorde og en lidenskapelig sjåfør som innimellom kom seg ut for å se på det jeg hadde oppdaget, hvis han da ikke hadde rukket å sovne bak rattet før han overhode kom seg ut av bilen. For det hendte, rett som det var. Du verden for et sovehjerte denne mannen er i besittelse av!

De som har kjørt Pasvikdalen i full lengde i nyere tid vet å fortelle at bortsett fra en kort morenerygg midtveis i dalen med slett og fin veg, er resten et lite mareritt, særlig når du prøver å late som om du heter Petter Solberg. I tillegg oppdager vi etter hvert at vi bl.a. drar på 4 svære vinterdekk, liggende oppå hverandre bak i det som på bobil-språket kalles Garasjen. Det er jo slett ikke denne type last dette bagasjerommet er bygget for, og vi lå an til å stå over for en liten katastrofe dypt inne i de tette bjørkeskoger her i Ingenmannsland. Men akkurat da er det at en snekker fra Midt-Gudbrandsdal trer fram i lyset, spill våken og med sin resolute handlekraft skrider til verket. For meg virket det som om arbeidet fram til ferdig løsning på problemet gikk på autopilot og vips så kunne vi kjøre videre med en både bedre og ikke minst tryggere farkost enn noen gang. For et reisefølge jeg hadde valgt denne sommeren!

Gamle bekjente i Pasvik ble deretter besøkt og fugler behørig registrert før mesteparten av Øst-Finnmark var lagt under våre føtter. Dette omfattet Vardø med tur til Hornøya, videre ut mot Hamningberg med ufrivillig stopp på vegen med gjennomføring av gratis grunnkurs i folkeskikk og mellommenneskelig adferd for politistasjonssjefen i Sør-Varanger (i sivil) under ledelse av B.R.L. Detaljer er foreløpig underlagt taushetsplikt, men vi kom oss videre uten håndgemeng eller andre nevneverdige skader på kropp og sjel. Du var flink, Bjørn Roar! Du skal ikke komme her og komme her når den gutten er på vegen!

Vi hadde jo hensatt «den gule fare», som jeg døpte den tidligere ambulansen, hos bobilforretningen i Tana og attpåtil lovet å ta den med tilbake til Lakselv. I løpet av tur/retur Pasvikdalen hadde vi kjapt konkludert med at bobilen i grove trekk var helt ok. Altfor trang til å få gjort noe som helst fornuftig inne i bilen, bortsett fra å sove, men helt grei å kjøre.

Dermed ble det en liten kolonne på 2 biler fra Tana til Lakselv, og vi «siger og skriver» kun 2 biler, for dette var midt i den verste Covid-perioden uten turister på vegene. Tenke seg til; Finnmark uten tyske bobiler i den beste sommerperioden, og før myggen hadde fått feste! Kun en eneste begivenhet kunne toppe dette, nemlig at Bjørn Roar fikk et overraskende stevnemøte med ei staselig Gaupe, som han attpåtil fikk filmet ! For en gjeng! For en tur, Bjørn Roar!

Etter slike strabaser dukker det opp behov for å kjenne litt på mer hjemlige dufter og kjente landskap igjen. Til tider er det lite som kan måle seg med en sommernatt i godvær over fjellskogbeltet og myrdragene i slake lier opp mot snaufjellet i områdene mellom Valdresflya og Gudbrandsdalen. Jeg føler det er i slike omgivelser sjela mi egentlig hører til, selv om sesongen her, er kort og hektisk.

Gleden over å oppleve Myrhauken og Jordugla i sine lave men kontrollerte kretsinger over myrene på jakt etter sårt tiltrengt mat til sine, mens Bekkasinene gjør unna sitt underlige spill fram mot en ny dag. Se og høre fjellets Nattergal, den nysgjerrige og vakre Blåstrupa by opp til dans i de sene nattetimer før den trekker seg tilbake for ikke selv å bli til en matbit for andre. Og ikke minst høre Storlommens gjennomtrengende rop over vannene i nattedoggen. Da er jeg ute. Da har jeg det jeg trenger og kan bare si takk for turen, Harald, du vokter av fjellet!

Utsyn mot Kopphatten nordvest for Tesse

Ja, det er mange jeg skal takke for minnerike fugleturer.

Jeg har utfordret Finn Audun Grøndahl til neste nummer av Hujon.

Galterudskogen 12.01.2023.

Tur-hilsen fra
John Apeland.

Retur til BirdLife avd. Oppland, Postboks 87, 2601 Lillehammer

